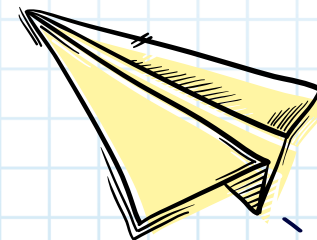

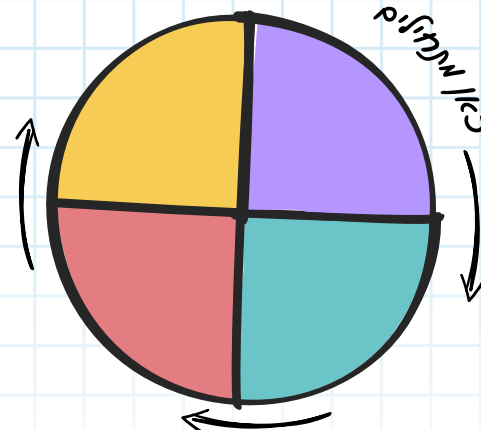
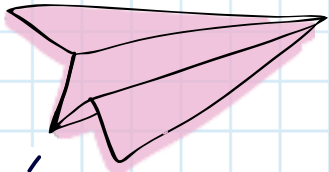
קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון והזרה חברתית

מדריך להקמה ולהפעלה

תוכן עניינים

לחצו על הנושא
לקבלת פירוט

מה במדריך ואיך מתמצאים בו?

מדריך זה נכתב לאור הניסיון והידע שנצברו במיזם 'צעירות בראש' – סבאיא אוואלאן' אשר הפעיל 22 קהילות אקטיביסטיות של צעירות במצבי סיכון והדרה בין השנים 2018-2021. הקהילות פעלו ברמה הארצית וכללו צעירות מכל המגזרים והדתות.

המדריך מתאר את הפרקטיקות המיטביות ואת תהליכי העבודה להקמתה של קהילה אקטיביסטית לצעירות במצבי סיכון והדרה, החל משלב ההקמה ועד לעצמאותה.

המדריך אינו עוסק בתיעוד המיזם של הקמת קהילות אקטיביסטיות, אלא מתבסס על הידע הרב שנצבר במסגרתו ומפרט, כאמור, את הפרקטיקות המיטביות ואת תהליכי העבודה להקמת קהילה. במובן זה, המדריך יכול לשמש כל ארגון, קהילה או קבוצה, המבקשים להקים קהילה אקטיביסטית בכלל וקהילה אקטיביסטית לצעירות בהדרה, בפרט.

לאורך המדריך שזורות דוגמאות מתוך הקהילות שקמו, זאת כדי להפוך את הידע הכתוב מתאורטי למעשי ולהדגיש, כי כל הכתוב מתבסס על ניסיון שהצטבר במגוון הקהילות שפעלו במסגרת המיזם. לצד דוגמאות אלה, שזרנו לאורך המדריך קישורים לכלים, מערכי מפגש מפורטים ותכנים נוספים, שיאפשרו העמקה בתכנים הרלוונטיים של בינוי קהילה, אקטביזם ומגדר.

מבוא

מה במדריך ואיך מתמצאים בו?

ברכת המייסדות

קרדיטים

למי מיועד המדריך?

על מיזם "צעירות בראש"

מבוא

מה במדריך ואיך מתמצאים בו?

ברכת המייסדות

קרדיטים

למי מיועד המדריך?

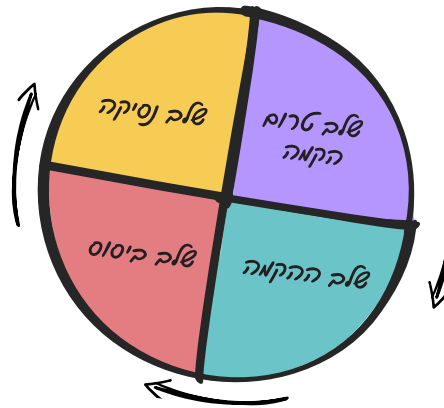
על מיזם "צעירות בראש"

המדריך בנוי מחמישה פרקים עיקריים:

1. פרק המבוא: המכיל בעיקר הסברים אודות המדריך, למי הוא מיועד ומעט רקע על מיזם 'צעירות בראש' שעומד בבסיס כתיבתו של מדריך זה.

2. הקמת קהילות אקטיביסטיות - מודל הפעלה: בפרק זה תוכלו לקרוא מדוע צריך קהילה אקטיביסטית, מי הן אוכלוסיות היעד הרלוונטיות לקהילות אלה? מהם העוגנים של קהילה שכזו, ועוד. אנו ממליצים בחום לקרוא פרק זה, כפרק חשוב שמניח את יסודות הידע לכל מה שיפורט בהמשך המדריך.

3. שלבים בהקמת קהילות אקטיביסטיות: זוהי ליבת המדריך. בפרק זה פירוט נרחב ומעמיק של ארבעת השלבים להקמת קהילה וכן של הפרקטיקות המיטביות הנדרשות בכל שלב ושלב.

4. אתגרים בבינוי קהילה: בפרק קצר זה סקרנו כמה מהאתגרים והמשברים שאנחנו מכירות, בתהליך הקמת קהילות אקטיביסטיות. לצד כל אתגר, סיפקנו מספר רעיונות לדרכי התמודדות אפשריות.

5. היבטים ניהוליים של הובלת קהילות: לא ניתן להוביל קהילה, ללא תהליכים נדרשים של ניהול הכוללים כוח אדם, תקציב, ניהול שותפויות וועדות היגוי.

המדריך ארוך. הוא מכיל ידע מקיף ונרחב על נושאים רבים. מסיבה זו, הקפדנו לעצב אותו באופן נגיש וקליל, 'מפורק' ונוח: קרי, ניתן לנווט בקלות יחסית בין חלקי המדריך השונים, באמצעות התפריט הימני שמלווה את המדריך לכל אורכו. בכל שלב בקריאה, תוכלו להבין באמצעות התבוננות בצד הימני של המסך- איפה אתם בתוך המדריך בכלל ובאיזה תת-פרק אתם נמצאים כעת. **התבוננו רגע ימינה:** אנחנו כעת בפרק המבוא, בתת הפרק: "מה במדריך ואיך מתמצאים בו".

בפרק שלוש, שהוא כאמור ליבת המדריך, תוכלו למצוא תרשים המתאר את ארבעת שלבי הקמת הקהילות. כל חלק בתרשים הוא קישור שיכול להקפיץ אתכם בין השלבים וכל שלב נצבע בצבע ייחודי שיסייע לכם לזכור היכן אתם נמצאים.

כמו כן, סימנו את התכנים של המדריך באייקונים ייחודיים - שיסייעו לכם להבין לא רק באיזה שלב אתם בתהליך, אלא לאיזה משלושת עוגני המיזם התוכן משתייך:

נשמע מבלבל? זה בגלל שעוד לא צללתם אל תוך המדריך...
מזמינות אתכן לקחת איתנו נשימה עמוקה ולצאת אל המסע המרתק של הקמת קהילה.

שלכם,
עדי וליאורה

מבוא

מה במדריך ואיך מתמצאים בו?

ברכת המייסדות

קרדיטים

למי מיועד המדריך?

על מיזם "צעירות בראש"

ברכת המייסדות והשותפות

במשך ארבע השנים האחרונות זכינו ללוות את המיזם המרתק שיצרנו יחד – "צעירות בראש – סבאיא אוואלאן" – הקמה והובלה של קהילות אקטיביסטיות לצעירות במצבי סיכון והדרה. קבוצה מיוחדת ורחבה של שותפות ושותפים, הכוללת את הקרן למפעלים מיוחדים של המוסד לביטוח לאומי, קרן גנדיה, הרשת להתנדבות, תוכנית 'יתד' והמשרד לשוויון חברתי, הייתה מעורבת במיזם ייחודי זה.

יצאנו לדרך מתוך אמונה, כי דרכי התערבות המבוססות על אקטיביזם וקהילתיות צריכים להיות מונגשים ואפשריים גם לצעירות במצבי סיכון ולא רק לאוכלוסיות מחוזקות בישראל. זאת, משתי סיבות עיקריות: האחת, משום שאקטיביזם וקהילתיות הוכחו ככלים רבי השפעה על ההתפתחות האישית ועל השגשוג האישי של צעירים וצעירות. הסיבה השנייה היא, משום שהחברה האזרחית צריכה לשמוע את קולן של הצעירות הללו, שהרי חברה המכילה בתוכה מגוון של קולות וזרמים היא חברה בעלת חוסן חברתי.

היציאה לדרך לוותה גם בסימני שאלה: מהו אקטיביזם חברתי של צעירות במצבי סיכון והדרה? איך נצליח? האם הצעירות יתחברו לרעיון ואיך הן תשלבנה בין צורכי ההישרדות שלהן לבין הפעולה האקטיביסטית? בזכות הפעילות של המיזם הוכחנו, שאקטיביזם חברתי לצעירות בסיכון עובד! הצעירות התפתחו ברמה האישית, והקהילות שהן הקימו הובילו מיזמים רבים, שפותחו מתוך חוויות החיים שלהן, מהאתגרים ומהצרכים שלהן.

עברנו יחד מסע ואת הפירות והתוצרים חשוב לנו להביא לשדה החברתי, מתוך שאיפה לחולל שינוי ולהשפיע על אופן העבודה עם נערות וצעירות במצבי סיכון. כחלק מהמסע הזה, ביחד עם הרכזות והמנהלות מהארגונים השונים שהיו שותפות לקהילות ולמיזם, פעלנו כדי להשפיע על השדה החברתי והטיפול בעבודה עם צעירות במצבי סיכון במספר מסלולים:

- **כתיבת הידע:** כולל הכלים, הפרקטיקות ומודל העבודה ואלה מוצגים במדריך זה, המונח לפניכם, שהוא הפרי הראשון במסע.
- **הכשרות והדרכות מקצועיות:** נבנתה מעטפת מקצועית ומתקיימות הדרכות והכשרות לנשות מקצוע על המודל ועל התפיסות החדשניות שהמיזם מציע.

מבוא

מה במדריך ואיך מתמצאים בו?

ברכת המייסדות

קרדיטים

למי מיועד המדריך?

על מיזם "צעירות בראש"

• **הקמת שירותים לצעירות ברוח המיזם:** דרך פלטפורמה תקציבית שנמצאת בספר התוכניות של 'יתד' (מעגלי צעירות) ומאפשרת לכל רשות לבחור ולהפעילה וכך לחולל שינוי של ממש בחוסן הרשותי ובעבודה עם צעירות ביישוב.

אנו שמחות להגיש לכם את המדריך הזה, פרי עמל ותכנון של הצוות המוביל של המיזם והרשת להתנדבות. המדריך מיועד לנשות מקצוע העובדות עם צעירות והוא מספק את הכלים, הפרקטיקות והידע לעבודה קהילתית-אקטיביסטית בשירותים קיימים ולהקמת קהילות אקטיביסטיות. אנו מעוניינות לעודד את אנשי ונשות המקצוע להיעזר בחומרים המובאים כאן כדי לקדם את התפיסה ולהקים קהילות נוספות.

אנו מקוות שהמדריך ימשיך להתעדכן ולהתרחב בשנים הבאות ושהוא יהיה הצעד הראשון ביצירת מרחב מבוסס קהילתיות ואקטיביזם, שבו צעירות רבות יוכלו לשגשג ולפרוח, להשמיע את קולן ולהשפיע על חייהן, על הקהילות שבהן הן חיות ועל החברה כולה.

זוהי אכן בשורה של ממש.

בברכה,

ד"ר נעמה מירן, מנהלת קרן גנדיר

כרמלה קורש-אבלגון, מנהלת הקרן למפעלים מיוחדים, המוסד לביטוח לאומי

טניה ליף, מנהלת תוכניות, הקרן למפעלים מיוחדים, המוסד לביטוח לאומי

ד"ר רונית עמית, מנהלת קרן גנדיר עד מרץ 2019 וכיום מנכ"לית אדווה.

רונית בר, מנהלת הרשת להתנדבות

שמעון וייס, רשות הצעירים, המשרד לשוויון חברתי

הילה סופרמן-הרניק ואורית להב, תוכנית 'יתד' (משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים וג'וינט ישראל-אשלים).

אפרת בנימין, קרן גנדיר

עדי קליש-כהן, מנהלת ארצית של המיזם

מבוא

מה במדריך ואיך מתמצאים בו?

ברכת המייסדות

קרדיטים

למי מיועד המדריך?

על מיזם "צעירות בראש"

קרדיטים

ברצוננו להודות לכל רכזות ומנהלות מיזם 'צעירות בראש' – סבאיא אוואלאן' בעבר ובהווה אשר הובילו קהילות אקטיביסטיות של צעירות בסיכון ובהזרה חברתית בשדה לא חרוש. הן בנו את תהליכי העבודה, יצרו את ההמשגות, כתבו את מערכי המפגש והמתודות ותרמו לכתובת המודל והמדריך המובא לפניכם. להלן שמותיהן:

רכזות קהילות 'אומניה', אזרחים בונים קהילה, לוד.

רכזת קהילת 'מועדון בנות' וקהילת 'צעירות בדרך', הפלטפורמה, מרכז צעירים, רחובות.

רכזת קהילת 'אזדהר', מינהל קהילתי אבו סנאן, החברה למתנ"סים.

רכזות קהילת 'נסנע אלגרי', מינהל קהילתי שגב שלום, החברה למתנ"סים.

רכזת קהילת 'כוני אינתי', מרכזים קהילתיים חומות עכו, החברה למתנ"סים.

רכזת קהילות 'חלק ממני', מינהל קהילתי אשכולות.

רכזת קהילת 'צעירות משנות עולם', דימונה, עמותת יחדיו.

רכזת קהילת 'צעירות משנות עולם', ירוחם, עמותת יחדיו.

רכזת קהילת 'אקטיביסטיות עצבניות', עמותת מקום.

רכזת קהילת 'סיסטרוד', החצר הנשית, חיפה.

רכזות קהילות 'חודודק אלסמע', מרכז מעשה.

רכזת קהילת 'צעירות אקטיביסטיות', קריית שמונה, עמותת עלם.

רכזת קהילת 'אקטיביסטא', תל אביב, עמותת עלם.

רכזת קהילת 'עלמות משנות עולמות', ירושלים, עמותת עלם.

רכזת קהילת 'הקול אפשרי', תוכנית המנטורינג.

רכזת קהילת 'מחשבות מסלול מחדש', תוכנית המנטורינג.

רכזת קהילת 'שבאביק', תוכנית המנטורינג 'נערות למען נערות', אוניברסיטת ת"א.

רנא מחארב וחולוד אלזנאתי

מעין שמעיה

אמאל גדבאן מוסא

נעמאת אבו זאיד ונסנע אלתגיייר

ענאן ברגות-אלדמור

אסתי טייכמן

מירב ויקי

יערית לובל-אשוש

רוני זלכה, סיגלית שריזלי

אן ענטר-לוי

רואא קבלאן, חנין אסמעיל

דניאל אבידור

נעמי כהן

ניצן ברנשטיין

אופיר יצקן

לילך שוורץ

מדלן נסראווי

מבוא

מה במדריך ואיך מתמצאים בו?

ברכת המייסדות

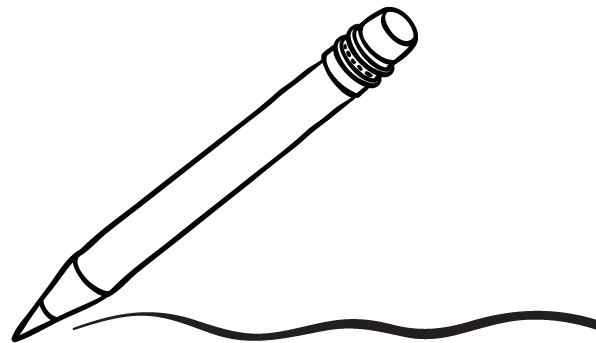
קרדיטים

למי מיועד המדריך?

על מיזם "צעירות בראש"

קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון והזרה חברתית

ליאורה ארנון, מנהלת היחידה לחדשנות בהתנדבות, המועצה הישראלית להתנדבות
עדי קליש-כהן, מנהלת מיזם 'צעירות בראש' – סבאיא אוואלאן'
אלישבע מאי
גילאור הפקות למידה
טניה ליף, מנהלת תוכניות, הקרן למפעלים מיוחדים, המוסד לביטוח לאומי
ד"ר נעמה מירן, מנהלת קרן גנדיר
ד"ר לימור גולדנר, מנהלת המחקר, אוניברסיטת חיפה
ד"ר יובל אופק, חברת קי אימפקט

כתיבה

עריכה לשונית

עיצוב

קראו והעירו

מבוא

מה במדריך ואיך מתמצאים בו?

ברכת המייסדות

קרדיטים

למי מיועד המדריך?

על מיזם "צעירות בראש"

למי מיועד המדריך?

מבוא

מה במדריך ואיך מתמצאים בו?

ברכת המייסדות

קרדיטים

למי מיועד המדריך?

על מיזם "צעירות בראש"

רכזים ורכזות המפעלים שירותים או תוכניות לצעירות במצבי סיכון והזרה

מעוניינים להכניס פרקטיקות של
קהילתיות ואקטיביזם לתוכנית.
לדוגמה: 'בתים חמים', מיזם 'נור'.

רשויות מקומיות/עו"סיות 'יתד' ברשויות

מבקשים להפעיל קהילה אקטיביסטית
או להשתמש בפרקטיקות שונות
בקבוצות קיימות.

לדוגמה: מעגלי צעירות של 'יתד',
קבוצות מנהיגות, מועצות צעירים, ועוד.

רשתות קהילתיות וארגוני קהילות

מבקשות להתחיל לעבוד עם
אוכלוסיות בסיכון, בדגש על צעירות
בסיכון ובהזרה.

ארגונים או שירותים המיועדים לצעירות

מעוניינים לחדד/למקד את
העיסוק באקטיביזם ובקהילתיות
או המחפשים פרקטיקות
לגיוס צעירים באמצעות עשייה
אקטיביסטית. לדוגמה: רכזי
מעורבות חברתית של מרכזי
צעירים, מכינות קדם-צבאיות.

על מיזם 'צעירות בראש' - סבאיא אוואלאן'

מיזם 'צעירות בראש' הוקם בשנת 2018 על ידי הקרן למפעלים מיוחדים של המוסד לביטוח לאומי וקרן גנדיר. המיזם פעל לקידום צעירות בהדרה חברתית ובמצבי סיכון, בגילאים 18-30, באמצעות הקמת קהילות אקטיביסטיות של צעירות.

המיזם יצר מודל עבודה חדשני, שלא נוסה כמותו בארץ. תאוריית השינוי של המיזם התבססה על קהילתיות ואקטיביזם כמנופים רבי-עוצמה לצמיחה ולהתפתחות של צעירות בהדרה ובמצבי סיכון, אך גם כפלטפורמה לצעירות אלו להשמיע את קולן ולהוביל את השינוי שברצונן לראות בחברה. מצאנו שזה עובד! המיזם לווה במחקר מלווה מטעם אוניברסיטת חיפה – מכון אמילי סגול; חברת קי אימפקט איששה את מודל העבודה של המיזם ואת הנחות היסוד.

במהלך שנות פעילותו של המיזם הפעלנו 22 קהילות אקטיביסטיות ב-17 רשויות מקומיות. יצרנו שותפויות ברמה הארצית (משרד הרווחה והשירותים החברתיים, המשרד לשוויון חברתי, תוכנית 'יתד', מרכזי צעירים בכל הארץ, הרשת להתנדבות ישראלית, החברה למתנ"סים) וגם ברמה המקומית.

מטרות המיזם

- הקמה של קהילות אקטיביסטיות לצעירות במצבי סיכון והדרה, כדי להוציאן ממצבי ההדרה ולאפשר להן להוביל שינוי חברתי בסביבתן.
- שינוי תפיסת העבודה עם צעירות במצבי הדרה וסיכון והטמעת הידע, הכלים והפרקטיקות שנבנו בשירותים קיימים ו/או באמצעות הקמה של שירותים חדשים ברוח זו.

מבוא

מה במדריך ואיך מתמצאים בו?

ברכת המייסדות

קרדיטים

למי מיועד המדריך?

על מיזם "צעירות בראש"

מבוא

מה במדריך ואיך מתמצאים בו?

ברכת המייסדות

קרדיטים

למי מיועד המדריך?

על מיזם "צעירות בראש"

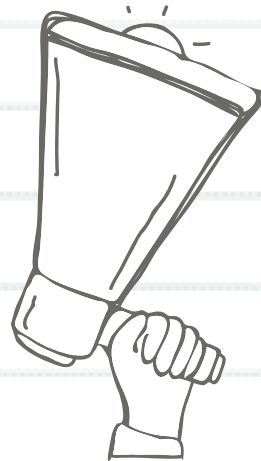
במיזם היו שותפים 10 ארגונים ו-30 נשות מקצוע, שהובילו את הקהילות בשטח ופיתחו מומחיות וניסיון בהובלת קהילה אקטיביסטית לצעירות במצבי סיכון והדרה. נשות המקצוע הגיעו מהארגונים השותפים: מרכז מעשה, החצר הנשית, עמותת מקום, תוכנית המנטורינג בתל אביב, אזרחים בונים קהילה בלוד, מינהל קהילתי אשכולות, הפלטפורמה ברחובות, עמותת עלם, עמותת יחדיו והחברה למתנ"סים. חלק מהקהילות והרכזות במיזם קיבלו הדרכה והכשרה מעמותת 'ארץ עיר' בדגש על בינוי קהילה.

הקמה של קהילה אקטיביסטית מבוססת מגדר דורשת שינוי תודעתי ולמידה גם של נשות המקצוע המובילות את הקהילה וגם של הצעירות עצמן. ממקום של מקבלות שירות הצעירות עוברות למקום של מובילות, שותפות לתהליכים ומחוללות שינוי בחייהן ובחיי הסביבה שלהן.

הקמת קהילות אקטיביסטיות: מודל הפעלה

מודל ההפעלה המוצג בחוברת זו מדריך כיצד להקים קהילה אקטיביסטית של צעירות בארגון או ברשות מקומית. ניתן גם לקחת רכיבים מסוימים הקשורים לבינוי קהילה, לאקטיביזם או למגדר ולהכניס אותם לתוך שירותים קיימים לצעירות. פרק זה מביא את הבסיס להקמת הקהילה: מהו הערך שלה, מהם העוגנים של הקהילה ואיך צריכה להיראות קהילה אקטיביסטית במציאות.

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

זוהי, למעשה, השאלה הראשונה העולה בראשנו בעת קריאת המדריך ולה תשובות אחדות:

כי הרעיון עובד ויש לו השפעה חיובית מאוד: השתתפות בקהילה אקטיביסטית מספקת ערך גדול לצעירות המרכיבות את הקהילה.

מחקר ההערכה, שנערך במסגרת מיזם 'צעירות בראש' מצא, כי הפרקטיקות של בינוי קהילה ועשייה אקטיביסטית עם קבוצות של צעירות תורמות להרחבת הרשתות החברתיות שלהן ומעודדות אותן לפעול באופן אקטיביסטי גם בחייהן האישיים. כמו כן, מהמחקר עולה, שעלייה בתחושת המחויבות לאקטיביזם, במודעות חברתית פוליטית ובעשייה אקטיביסטית עצמה בסיום המיזם, בהשוואה לתחילתו, תורמות לעלייה בתחושת המשמעות, התקווה, הרגשות החיוביים, החוללות העצמית והסנגור העצמי של הצעירות בסיום המיזם. דיווחים של הצעירות עצמן מעידים גם על עלייה בתחושת המסוגלות והרווחה הנפשית כפועל יוצא מהשתתפותן בקהילה ובפעילות.

כי החברה זקוקה לקולן ולעשייתן של הצעירות:

כיום, עשייה אקטיביסטית מובלת בעיקר על ידי אוכלוסיות חזקות. קולן של נשים מודרות או נשים במצבי סיכון כמעט שלא נשמע בזירה הציבורית-חברתית. לא פעם, צעירות בהדרה זקוקות לסיוע חיצוני כדי להקים קהילות לעשייה חברתית. אולם, לאחר שניתן להן סיוע ראשוני העשייה המובלת על ידן מעלה לסדר היום נושאים וסוגיות מחוויות החיים שלהן, מהכאבים שלהן, מהנושאים הבוערים בהן, שלולא העשייה האקטיביסטית לא היו מקבלים קול ובמה ולא זוכים לטיפול. גם הפתרונות שהצעירות מציעות הם בעלי אופי ייחודי המגיע מהשטח. לדוגמה: קהילת צעירות שפעלה לשינוי חוק חיילים בודדים ולהתאמתם לצרכים המשתנים של הצעירות, שהיו חיילות בודדות בעצמן. קהילות הפועלות להכשרה ולהדרכה של עובדות סוציאליות כיצד לפתח קשר בגובה העיניים עם צעירות בסיכון, גם זאת מתוך חוויית החיים שלהן.

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

01

02

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

03

כי אקטיביזם מסייע ברתימת הצעירות לקהילה:

איתור וגיוס צעירות במצבי סיכון והדרה לעבודה קבוצתית היא משימה מאתגרת. במרבית המקרים, קבוצות כאלה יצליחו למשוך אליהן צעירות רק אם הן מספקות מענה חומרי, כמו תעודת מקצוע או מלגה. מהניסיון במיזם 'צעירות בראש' עולה, כי העשייה האקטיביסטית מצליחה לגייס צעירות למרחב קבוצתי-קהילתי. זאת בעיקר לאחר שהן מתנסות בהצלחה ורואות את הערך והמשמעות המיידית שהעשייה וההשתייכות הקהילתית מביאה לחייהן, בדמות סיפוק, קשרים ותחושת משמעות. ככל שהן עושות יותר ומצליחות יותר, כך הן רוצות עוד ועוד עשייה. אין ספק, כי מדובר בתהליך הדרגתי ומתפתח, שלוקח זמן, אך כאשר הוא מחלחל, הוא מחולל ערך ושינוי אדיר לצעירות ולחברה, וזה מדבק!

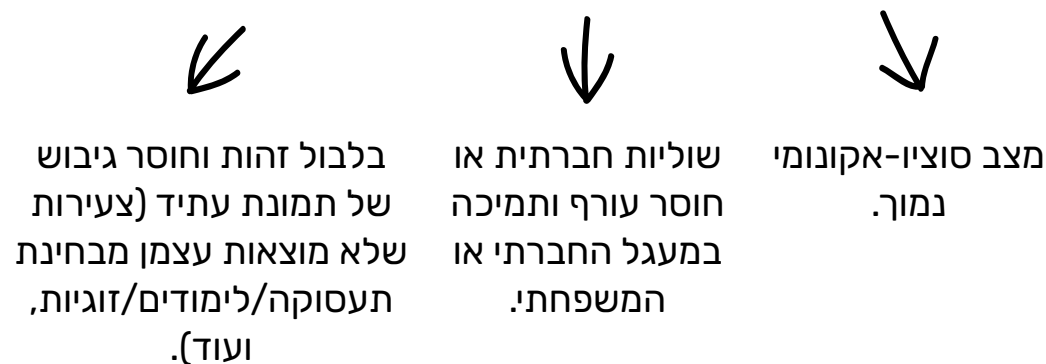
04

כי הקהילה מחזקת את החוסן החברתי ביישוב ואת מערך העבודה עם נערות וצעירות במצבי סיכון:

מרבית הקהילות, באופן טבעי, עוסקות בנושאים הקשורים לצעירות או לנערות במצבי סיכון או הדרה ולכן, עבור מחלקת רווחה ביישוב קהילה כזו יכולה לייצר עוד ועוד אדוות חיוביות ולהגדיל את נפח העשייה וההשפעה על נערות וצעירות במצבי סיכון והדרה. כמו כן, קהילה כזו מרחיבה את מגוון הקולות הנשמעים בזירה הציבורית. הקהילה יכולה לייצג את הקול של הנערות והצעירות ובכך היא משמעותית לחיזוק חוסנו של היישוב. לדוגמה: קהילה במיזם הקימה מרחב לנערות ולצעירות בשכונה ובכך יצרה סביב הקהילה המקורית עוד שתי קהילות של נערות וצעירות במצבי סיכון והגדילה את הנוכחות והמעורבות שלהן במרחב הרשות.

אוכלוסיית היעד

מדריך זה ומודל ההפעלה הכלול בו מתבססים על פרופיל הצעירות שהשתתפו במיזם 'צעירות בראש': גילאים 18-30 (אם כי היו גם מעט צעירות עד גיל 35). המודל מתאים גם לאוכלוסייה של אימהות צעירות וגם לרווקות. מאפייני אוכלוסיית היעד, המתאימים למצבי הדרה או סיכון, הם:

המודל מתאים לצעירות בחברה רב-תרבותית: יהודיות, כולל צעירות חרדיות, מסורתיות וחילוניות, ערביות ודרוזיות. כמו כן, המודל מתאים לצעירות מקצה רצף הסיכון (חסרות עורף משפחתי, שהתגוררו ברחוב, שהיו במצבים של התמכרויות וזנות) ועד לצעירות נורמטיביות, המוגדרות מודרות לאור המצב התרבותי ו/או המשפחתי בסביבה שבה הן מתגוררות.

המחקר שנערך על מיזם 'צעירות בראש',
לא מצא הבדל בקרב צעירות ממצבי סיכון
שונים ותרבויות שונות ביכולת שלהן להיות
שותפות ולהיתרם מקהילה אקטיביסטית.

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

החסמים של אוכלוסיית היעד

ישנם חסמים אשר עומדים בפני אוכלוסיית היעד בדרכה להצטרף לשותפות בקהילה אקטיביסטית. הצלחת המודל קוראת תיגר על פירמידת הצרכים של מאסלו, ומוכיחה שעשייה, מימוש אישי, שיח על זהות ושייכות יכולים להתקיים בד בבד ואפילו לפני ביטחון בקיום פיזי או אף לפני מילוי צרכים בסיסיים. במקרים מסוימים הם אף מזינים אלה את אלה.

החסמים המרכזיים העומדים בפני אוכלוסיית היעד להצטרפות לקהילה הם:

- **מעבר מתפיסת לקוח לתפיסת שותף/מוביל:** האמירה הרווחת היא, שאוכלוסייה מודרת או על רצף הסיכון לא יכולה להנהיג, להוביל, לייצר עשייה היות והיא עסוקה בדאגה לצרכיה הבסיסיים או זקוקה קודם לכן לטיפול רגשי ולמענים פונקציונליים הנסובים סביב השכלה ותעסוקה. חסם זה, שהוא הנורמה הרווחת, נפוץ גם בקרב אנשי מקצוע, גם בקרב הצעירות עצמן וגם בקרב הסביבה/הרשות. המעבר מתפיסה טיפולית, הרואה בצעירה לקוחה/מטופלת, לתפיסת שותפה, הוא מעבר תפיסתי מאתגר והוא אפשרי והכרחי להצלחתה של הקהילה. הרכזת היא הדמות המשמעותית בתהליך, ולכן יש לבנות מעטפת מקצועית והדרכה מתאימה עבורה.
- **חסמים אישיים:** הרבה מהצעירות עסוקות בהישרדות ובצורך לפרנס את עצמן והן לא נשארות זמן רב במקום אחד. חסם זה מקשה על ההתמדה והמחויבות שלהן למסגרת קהילתית לאורך זמן.
- **חסמים חברתיים:** נשים באופן כללי צריכות להתמודד עם הבניות חברתיות, עם נורמות ומוסכמות הקיימות בחברה, הקשורות במגדר ובהרשאה לעסוק בשינוי חברתי. אלה עלולות להצר את צעדיהן. המחיר האישי שהן עלולות לשלם עבור העשייה האקטיביסטית, הקשור לחשיפה, לעיסוק בנושאים שנויים במחלוקת או אפילו לאפשרות להשמיע קול ולהוביל נגד הזרם, הוא לעיתים גדול. לכן, בחלק מהקהילות, במיוחד בקהילות מסורתיות או שמרניות יותר, העשייה החברתית היא בתוך גבולות גזרה מוסכמים. העבודה היא על הרחבת הגבולות ולא על פריצתם.

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

• מחסור בתשתיות לעשייה אקטיביסטית (ידע, תפיסה, מוטיבציה, מסוגלות): אקטיביזם היא לא תכונה מולדת, זוהי מיומנות נרכשת וניתן ללמד אותה ללא תלות במצב סוציו-אקונומי, דת או מין. צעירות שלא גדלו במשפחות או במעגלים חברתיים שייצרו עשייה יכולות ללמוד את הכלים והמיומנויות הנדרשים לעשייה ולפתח תחושת מסוגלות ומוטיבציה לחולל שינוי.

על אף החסמים המוזכרים פה, מיזם 'צעירות בראש' הפעיל 22 קהילות אקטיביסטיות במהלך שלוש שנים.

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

יצירת שינוי חברתי, מתוך ניסיון החיים של הצעירות וקידום הנושאים הבוחרים בהן. האקטיביזם מייצר משמעות בחייהן, ומפתח מיומנויות וכישורים בתחומי חיים מגוונים.

קהילה

בניית רשת חברתית המושתתת על שייכות, תמיכה הדדית וקשרים משמעותיים המהווה פלטפורמה להובלה משותפת של תהליכים חברתיים.

מגדר

הקהילות מהוות מקום בטוח ומאפשרות התייחסות ייעודית לצרכים של הצעירות כנשים. המגדר צובע את העשייה החברתית ומהווה כלי לפיתוח ראייה ביקורתית.

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

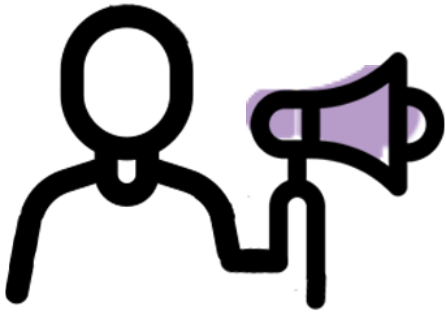
מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

אקטיביזם

האקטיביזם הוא כלי המאפשר לצעירות לקבל משמעות ושליטה על חייהן, באמצעות שימוש בסיפור החיים שלהן ובניסיון החיים שלהן ככוח לשינוי.

מנתוני המחקר שנערך על מיזם 'צעירות בראש' עולה, כי **האקטיביזם הוא הגורם המנבא החזק ביותר להתפתחות של הצעירות במיזם**. השאיפה היא, שהאקטיביזם יהיה מבוסס על חשיבה ביקורתית ומודעות חברתית ויתבטא בפעילות המכוונת לתוך הקהילה פנימה וכלפי הקהילה הרחבה החוצה.

לטובת מדריך זה ביססנו את העשייה האקטיביסטית על ההגדרה של השתתפות אזרחית, כפי שפותחה על ידי קרן גנדיר. אנו מתייחסים לאקטיביזם כעל רצף של פעולות, שניתן להגדיל את העצימות וההשפעה שלהן. הגדלת העצימות מתבצעת באמצעות עלייה בתדירות הפעולות או בהמשכיות שלהן. הגדלת ההשפעה נעשית באמצעות מעגלים רחבים יותר של אנשים המושפעים מפעילויות אלו. האקטיביזם יכול לבוא לידי ביטוי בשמונה דרכי פעולה (חקיקה ושינוי מדיניות, זירה פוליטית, התנדבותית יזמית, קהילתית, חומרית, מקצועית, תרבותית, צרכנית, ותקשורתית)¹.

מהניסיון במיזם 'צעירות בראש' מסתבר כי העשייה האקטיביסטית נשענת על מגדר ויוצאת מתוך הצרכים והנושאים הנוגעים בקרב הצעירות.

1 להרחבה ראו את המחוון של גנדיר (קישור)

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה
אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה
אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

ניתן לחלק את העשייה לארבעה ערוצי פעולה מרכזיים:

01

פעילות מקומית עם הרשות או במרחבי הרשות בנושאים מגוונים, למשל: הפעלת דוכנים או סיוע בהובלת אירועי שיא ביישובים - בעיקר סביב חגים או תחילת שנה בבית הספר; ציון ימים בינלאומיים, כמו 'יום המודעות לסרטן השד'; שיפור חזות היישוב; אימוץ מועדונית ברשות או התנדבות חד-פעמית, השתתפות בוועדות מקומיות, ועוד.

02

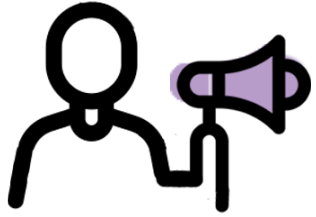
פעילות המייצרת מענים לצעירות או לנשים במצבי סיכון, המשפיעה על מענים קיימים או על נשות מקצוע העובדות עם צעירות בסיכון. למשל: הכשרה של סטודנטיות לתואר ראשון בעבודה סוציאלית; יצירת מענים לצעירות חסרות עורף משפחתי.

03

פעילות לשינוי מדיניות ולהעלאת המודעות לנושאים שונים: בעיקר לנושאים הקשורים לצעירות ולנשים. למשל: השתתפות בהפגנות; כתיבת מכתבים ופוסטים; מאבקים מקוונים ועצומות; בקשה לשנות חוקים או מדיניות.

04

פעילות ליצירת מרחבי תרבות, העשרה ופנאי לצעירים ולצעירות ביישוב: אירועי תרבות ופנאי שאליהם מוזמנים צעירים וצעירות מהיישוב.

איך מפתחים אקטיביזם בקרב נשים צעירות?

אקטיביזם אינה תכונה מולדת והיא ללא ספק תכונה נרכשת. ניתן ללמד צעירות להפוך לאקטיביסטיות. אקטיביזם מורכב ממיומנויות, מתפיסות ומעמדות רגשיות וקוגניטיביות. כדי להפוך קהילת צעירות במצבי הדרה וסיכון לאקטיביסטיות, יש, כאמור, **לפתח ארבע תשתיות שיסייעו לכך**. תשתיות אלה קשורות זו בזו, משפיעות זו על זו וקיומן של כל אחת מהן חיונית להצלחת תהליך הבניית האקטיביזם בקהילה. כל אחת מארבע התשתיות מורכבת ממספר פרקטיקות, המסייעות לבסס את התשתית.

הפרקטיקות יורחבו בהמשך מדריך זה, כחלק מתיאור שלבי התפתחות הקהילה.

ידע כלים ומיומנויות בסוגיות אזרחיות

עמדות ותפיסות בהקשר של עשייה חברתית

מוטיבציה לעשייה

תחושת מסוגלות

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

להלן תיאור קצר של ארבע התשתיות:

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

02

עמדות ותפיסות בהקשר של עשייה חברתית

תוצאות הביניים של מחקר 'צעירות בראש' מלמדות, כי המודעות לסוגיות חברתיות והיכולת לבטא עמדה ביקורתית לגביהן היא משמעותית בהתפתחות האישית-אקטיביסטית. לכן, חלק משמעותי מהתהליך הקהילתי הוא להבנות שיח מתפתח, המתחיל משיח על זהות: היכרות עם הזהויות המרובות שלנו, מה שונה ומה זהה בין הזהויות בקהילה והיכרות עם המשאבים ועולם התוכן שלנו. בשלב הבא, פיתוח השיח לנושאים הקשורים לתפקידן של הצעירות בעולם, בחברה ובשכונה שלהן, מה סובב אותן ומה מעניין אותן. כחלק מהשיח, הצעירות לומדות להציג נושא חברתי ולהביע עליו דעה, לאפשר ריבוי של דעות ולפתח ראייה ביקורתית סביב סוגיות חברתיות. למעשה, בתשתית זו אנו מזהים, כי אקטיביזם הוא שריר, שיש להתחיל ולאמנו.

01

ידע כלים ומיומנויות בסוגיות אלרחיות

בדרך כלל, המונחים 'אקטיביזם' ו'עשייה חברתית' רחוקים מעולמן של הצעירות. כדי להבנות אקטיביזם במסגרת הקהילה, יש לפתח ידע, כלים ומיומנויות בהקשר החברתי: החל מהיכרות עם סוגים שונים של עשייה אקטיביסטית, עם נשים מובילות, עם זירות שונות שבהן אפשר להשפיע ועד לכלים ולמיומנויות הדרושים כדי לחולל שינוי, כגון: הצגה עצמית, שיווק, חלוקת תפקידים, תכנון, ועוד.

04

תחושת מסוגלות:

צעירות במצבי סיכון והדרה מורגלות להיות בצד המקבל. זהו נרטיב שהתקבע בחברה ולכן, אנשי מקצוע וגם הצעירות עצמן עלולים להגיע לעשייה עם גישה של מסוגלות נמוכה. בתחילת הדרך אפשר לשמוע מהצעירות משפטים, כגון: "על החיים שלי אני לא מצליחה להשפיע, אז לעשות עכשיו מיזם שיסייע לאחרים?" בניית תחושת המסוגלות היא תשתית חיונית לעשייה אקטיביסטית והיא דורשת שינוי תפיסתי גם בקרב הרכזות וגם בקרב הצעירות. הקהילות האקטיביסטיות מאתגרות את פירמידת מאסלו (קרי, קודם נשפיע על חיי אחר כך נצא להגשמה ולעשייה בחוץ). לעיתים, ההשפעה של הצעירות כלפי חוץ היא זו המשפיעה באופן ישיר על חייהן. חשוב לבנות את תחושת המסוגלות צעד אחר צעד, לייצר התנסויות ראשוניות המבטיחות הצלחה, לחגוג את ההצלחות, לקיים משוב ורפלקציה ולבדוק מהו הצעד הבא בהתפתחות האקטיביסטית של הצעירות. בהדרגתיות יש לשחרר עוד ועוד תחומי אחריות ולהטילם על הצעירות. ברגע שתחושת המסוגלות נבנית ומתעצמת - גם המוטיבציה עולה. למעשה, תחושת המסוגלות והמוטיבציה מזינות אחת את האחרת.

03

מוטיבציה לעשייה:

המוטיבציה של צעירות במצבי סיכון והדרה לעשייה חברתית אקטיביסטית עלולה להיות נמוכה, עקב חוסר אמונה ביכולתן להשפיע או לאור העובדה שהן לא נחשפו לעשייה אקטיביסטית ואינן מכירות עשייה כזו. ההנעה של צעירות לעשייה קשורה להגברת תחושת המסוגלות שלהן לעשייה, להבנת הערך של העשייה ומתן כלים וידע לעשייה. בעבודה על תפיסות, זהות והמשגה של עשייה אקטיביסטית, צעירות רבות מבינות שהן כבר אקטיביסטיות בדרך חייהן. אחת הדרכים להניע את הצעירות לעשייה היא אם נייצר עשייה שהיא רלוונטית לסיפור חייהן, אם נעורר אותן לדברים הבוערים להן והנובעים מהסיפור האישי שלהן. בהקשר זה חשוב לאפשר לצעירות לבחור את העשייה האקטיביסטית מתוך אמונה שקולן יישמע והידע הייחודי שלהן חשוב וחיוני לשינוי פני החברה.

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

קהילה

בניית רשת חברתית, המושתתת על שייכות, תמיכה הדדית וקשרים משמעותיים, מהווה פלטפורמה להובלה משותפת של תהליכים חברתיים. למונח 'קהילה' הגדרות רבות, אך השיח במדריך זה יתמקד בקהילת חיים – קהילה המתקיימת לאורך זמן רב, שיש לה תאריך התחלה אבל אין לה תאריך סיום. זוהי קבוצת רכבת, שאליה נכנסות צעירות באופן תדיר והן נעות בין מעגלי השתתפות שונים. עם זאת, הקהילה מובחנת ובעלת זהות – יש לה נראות במרחב (לוגו, דף פייסבוק, מטרה ברורה, נראות בפרסום וברשתות); היא יוצרת שותפויות במרחב המקומי, מכירים אותה ואת פעילותה.

הקהילה נפגשת פנים אל פנים בסטינג קבוע (פעם בשבוע לפחות) ומעבר למפגשים הקבועים מתקיימים קשרים בין הצעירות. הקהילה מתאפיינת בערבות הדדית ובעשייה רבה פנימה לתוך הקהילה ובכל תחומי החיים של הצעירות. הקהילה היא מקום שכיף להגיע אליו, נעים לשהות בו והיא נחשבת למרחב בטוח.

הייחודיות של הקהילות

קהילות של צעירות במצבי סיכון והזרה ייחודיות מכיוון שהן נבנות באופן חיצוני מלמעלה למטה (top-down) ולא צומחות מהשטח. כל קהילה מגויסת על ידי רכזת ובהכוונתה עוברת תהליך להפיכתה מקבוצה לקהילה. חשוב לציין, שניתן לעבוד גם עם קהילות או גרעין של צעירות בסיכון הצומח מהשטח. התהליכים המתרחשים דומים.

היווצרות קהילה הוא תהליך הדרגתי, שבא לידי ביטוי באופן ליווי הקהילה כבר בצעדיה הראשונים.

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

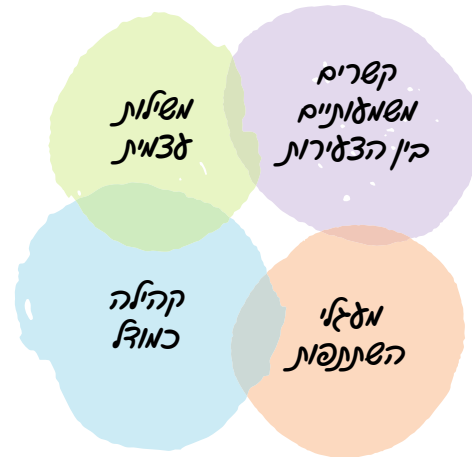
קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

כדי להפוך לקהילה על הקבוצה להתפתח בארבעה ממדים:

1. לייצר קשרים משמעותיים בין הצעירות בשעות הפעילות ומעבר להן: צעירות במצבי

סיכון חוות לעיתים תחושה של בדידות חזקה. קשרים משמעותיים ובונים עבור הצעירות בקהילה הם הבסיס ליצירת מקום בטוח, נעים, מזמין ובעל ערך. קשרים משמעותיים מייצרים תחושות של שייכות ומשמעות, שלעיתים קרובות חסרות מאוד לצעירות במצבי סיכון והזרה. קשרים משמעותיים יכולים להתפתח באמצעות חגיגה משותפת של חגים, ערבות הדדית וסיוע אחת לחברתה, או פשוט באמצעות בילוי זמן יחד מעבר לשעות הפעילות בקהילה. הרכזת אחראית על יצירת קשרים אלה, כאשר בתחילת הדרך הדבר נעשה באמצעות עבודה אישית של הרכזת מול כל אחת מהצעירות בשיטת פעולה המכונה 'כוכב'. בתהליך הדרגתי, מצורת כוכב עוברת הרכזת לעבודה בצורת רשת – יצירת חיבורים וקשרים בין הצעירות לבין עצמן, תוך ליווי של הרכזת, הפועלת לשילוב בין תהליכים אישיים לקבוצתיים. אחת השיטות היא לייצר פלטפורמות ליצירת קשר בין המפגשים (וואטסאפ/אינסטגרם, ועוד), עידוד קשרים בין צעירות בקהילה שיש ביניהן מכנה משותף (למשל: הרצון ללמוד, לעשות ספורט), לייצר מפגשים מחוץ לסטינג הקבוע (למשל: בבית של אחת הצעירות, בגינה ליד הבית שלה), לקיים פעילות של כיף וגיבוש (ODT, טיולים בטבע, ללכת יחד לבית קפה) ושיח רגשי.

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

2. לייצר משילות עצמית: משילות עצמית היא היכולת של קהילת הצעירות לפעול, לנהל את עצמן ולקבל החלטות משותפות באופן עצמאי לגבי אורח החיים הקהילתי וגם לגבי העשייה האקטיביסטית כלפי חוץ. בשלב ההתחלתי, הליווי של הרכזת מאוד דומיננטי, נעשה בעיקר במפגשים השבועיים ומאפשר פלטפורמה להיווצרותה של קבוצת שייכות וליצירת קשרים משמעותיים בין חברות הקהילה. בשלב ההמשכי הדבר נעשה גם בין המפגשים, אולם בהדרגה על הרכזת לתפוס מרחק ולאפשר לצעירות בקהילה לפעול באופן יותר עצמאי בהתאם לבשלות הקהילה ולכיוון שהיא בוחרת להוביל את עצמה. על הרכזת ללוות את הקהילה באופן של מעורבות ללא התערבות. כלומר, עליה ליזום וללוות מיזמים בקהילה ולהניע תהליכים ללא לקיחת מקום של חברות הקהילה עצמן, אלא באופן של שיקוף, הצבת אתגרים, יצירת חיבורים, הכול מאחורי הקלעים. זהו מעין ריקוד עדין בין לשמר חוויית הצלחה לבין לתת לדברים ליפול, כדי לאפשר צמיחה והתקדמות של הקהילה תוך עבודה רפלקטיבית ולמידה על התהליך שקרה. מאחר שאנו מכוונות להקמת קהילות, חוקי המשחק צריכים להיות שונים מהיום הראשון. לצעירות צריך להיות ברור שיש להן תפקיד בהובלה של הקהילה, בתכנים שיהיו בה, באיך היא תיראה. בסופו של תהליך, תפיסתן של הצעירות היא שהן מרכיבות את הקהילה והאחריות על פעילותה ועל אופייה מוטלת עליהן. הן בעלות הבית ולא מקבלות השירות (כפי שרובן היו רגילות בעבר).

3. לייצר קהילה כמודל להשתתפות במספר תחומי חיים (לא רק סביב תפקיד או תוכן מסוים): הקהילה היא פלטפורמה לצעירות לשיח, ללמידה ולהתנסות. ההתנסות היא מרכיב חשוב וחיוני בחיי הצעירות ומנוף להתפתחות אישית. הצעירות מביאות את עצמן לא רק דרך פריזמה אחת או זהות אחת, אלא במספר תחומי חיים. למשל: בקהילה, הצעירות מביאות עצמן דרך נושאים העולים מהשטח, דרך התנסויות בייזום ובהובלה של מיזמים, במיומנויות שונות שיש להן או שהן מפתחות. בדרך הן מכירות את בני הזוג ואת המשפחות הקרובות ואת הזהויות השונות שלהן. יש לעודד את הצעירות להביא עצמן לידי ביטוי באופן כוללני ולא חד-ממדי.

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

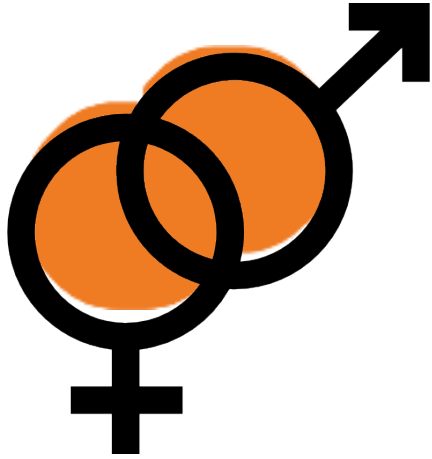
איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

4. לייצר מעגלי השתתפות דינמיים וגמישים: בקהילה, בניגוד לקבוצה, מתפתחים באופן טבעי מעגלי השתתפות, המבטאים עוצמה וקרבה לליבת העשייה. הצעירות מבינות שהן יכולות לבחור לנוע בין המעגלים לפי תקופת חייהן (עבודה חדשה/לימודים). בקהילות יכולים להיווצר שלושה מעגלי השתתפות:

- **גרעין מוביל (6-10 צעירות):** לחברות הגרעין אחוזי נוכחות גבוהים (מעל 60%) במפגשים, הן מקבלות החלטות, מובילות ומשקיעות מזמנן מעבר למפגשים השבועיים ומניעות תהליכים. הצעירות במעגל זה מזוהות עם הפעילות של הקהילה, המהווה מרכיב זהותי משמעותי עבורן. חלקן בעלות תפקידים קבועים בקהילה.
- **מעגל פעיל (8-10 צעירות):** אחוזי ההגעה שלהן נעים בין 30% ל-60% והן לוקחות חלק כמשתתפות לאורך זמן בפעילויות השונות, יכולות לקחת תפקידים בפעילויות האקטיביסטיות, לרוב פר יוזמה (ולא במסגרת תפקיד קבוע בקהילה) ולפי מה שמעניין אותן. הצעירות במעגל זה תופסת עצמן שייכות לקהילה, מכירות את מגוון הפעילויות וכן משתתפות או חברות ברשתות החברתיות.
- **מעגל משתתף (מספר בלתי מוגבל של משתתפות):** הצעירות במעגל זה מגיעות באופן נקודתי או מזדמן לפעילויות של הקהילה, יותר ברמה הצרכנית; הן מהוות עתודה של הקהילה ומסייעות במיזמים או באירועים חד-פעמיים שהקהילה מובילה; הן מכירות את הקהילה, את הפעילויות והעמדות שלה. בדרך כלל הן יוצרות קשר ושומרות על קשר עם המעגל השלישי באמצעות הרשתות החברתיות. מעגל זה הוא פוטנציאל לגיוס עתידי וסמן לפוטנציאל של הקבוצה.

מגדר

מגדר (gender) הוא הפרשנות החברתית להבדלים הביולוגיים בין המינים. תפיסות מגדריות וחלוקות מגדריות משתנות בין תרבויות ותקופות היסטוריות, דבר המעיד על מקורן החברתי. מגדר הוא כינוי לתכונות ולדפוסי התנהגות המיוחסים לגברים ולנשים, שמקורם בנורמות תרבותיות ובמוסכמות חברתיות. מחקרים סוציולוגיים בתחום המגדר מלמדים, שמקור התכונות המיוחסות לנשים כאילו היו חלק מן הטבע שלהן (למשל: תלותיות, מטפלות, עדינות, שברירות, טובות יותר במקצועות הומאניים ולא ריאליים) נעוץ בעצם בהתניות חברתיות ובנורמות רווחות. מקור העוצמה של הפמיניזם בן-זמננו הוא בכך, שהוא מנתץ את את המיתוסים הקשורים בתפיסות הסטריאוטיפיות המגדריות המשיכות לתפקידי נשים.

המגדר (עצם העובדה שהמשתתפות בקהילה הן נשים צעירות) הוא המכנה המשותף הראשוני והבסיסי ביותר בקהילות, המהוות עבור הצעירות מקום בטוח ומאפשרות התייחסות ייעודית לצרכים שלהן. הזהות הנשית יוצרת תחושת שייכות וחיבור ראשוני בסיסי בין הצעירות. הקהילות מאפשרות לצעירות לייצר שיח על גיבוש זהות ועל הרחבתה לצעירה במצבי סיכון והדרה שחיה במקום מסוים.

הצעירות בקהילה סובלות מהדרה ומשוליות כפולה; מעצם העובדה שהן נשים (אוכלוסייה מודרת כשלעצמה), חיות בפריפריה ומגיעות ממצבי סיכון והדרה. השתתפות בקהילה מזמינה את הצעירות לעסוק בסוגיות של מגדר הקשורות בקידום שוויון זכויות ובחינת זהויות מצטלבות של מגדר, מעמד סוציו-אקונומי, מוצא, ועוד. בעיצוב אקטיביזם וקהילה הן מפתחות תודעה חברתית תוך שהן חושפות את יחסי הכוחות שבתוכם הן חיות (גברים ונשים, מרכז ופריפריה) במסגרת של אחוות נשים.

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

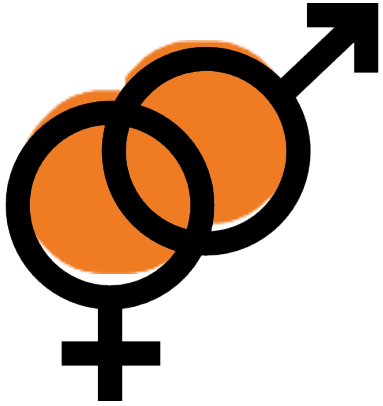
אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

המגדר צובע את העשייה החברתית ומהווה כלי לפיתוח ראייה ביקורתית. הקהילה מתחילה לבחון היבטים של נורמליזציה, אפליה וסטיגמה הקשורים לנשים. המודעות החברתית והראייה הביקורתית שמתפתחת בנוגע לתפיסות סטריאוטיפיות של נשים והאפליה שנשים חוות בתחומי חיים רבים היא פעמים רבות המניע לעשייה האקטיביסטית, אשר מתבטאת באופן שונה ומותאם תרבותית בין קהילה לקהילה. הגדרת הצרכים ועיצוב האקטיביזם נבנה מתוך ניתוח סיפוריהן האישיים של הצעירות עד שהופך לסיפורה המשותף של הקהילה. בניתוח הסיפורים רצוי לחשוף לצעירות את המושגים: סדר חברתי, יחסי כוחות, נורמות והפנמה של נורמות, הקשר בין האישי לפוליטי, תוך עיסוק בבחינת ממדי הזהות השונים שלהן. בהמשך יש לתרגם את הצרכים העולים מתוך סיפורי הצעירות לצורך משותף ולהגדירו כמוקד וכמניע לפעולה. לאחר מכן, צורך זה מתורגם לתוכנית פעולה שיש בה מטרות ופרקטיקות.

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

קשרים חזקים ומשמעותיים בין הצעירות לבין עצמן:

מפגשים ושיחות גם בין המפגשים הקבועים, מופעים של ערבות הדדית ותמיכה אחת בחברתה. אורחות חיים משותפים, כמו שבתות משותפות, ארוחות משותפות.

פעילות לשינוי חברתי:

הצעירות מובילות מיזמים חברתיים בזירות פעולה מגוונות לפי החלטתן.

קשרי חוץ:

לקהילה יש לוגו ונראות ברשתות החברתיות. הקהילה יוצרת קשרים עם שותפים מקומיים ואנשי מפתח ברשות (מרכזי צעירים, מחלקות רווחה, תוכנית 'יתד', ועוד).

פגישות קהילתיות פנים אל פנים:

אחת לשבוע לפחות, ביום ובשעות קבועות. כל פגישה נמשכת מספר שעות בהתאם לצורך.

למידה והתנסות:

היכרות עם עולמות תוכן מהזירה החברתית, חשיפה לסוגים שונים של עשייה אקטיביסטית בארץ ובעולם, פיתוח חשיבה ביקורתית ומגדרית-פמיניסטית, רכישת מיומנויות וכישורים ('סטוריטלינג', ניהול זמן, הגנה עצמית מעצימה, שיווק עצמי, איך בונים מיזם), הרצאות של נשים מעוררות השראה.

בינוי קהילה:

פעילות פנים-קהילתית בהובלת הצעירות לגיבוש, סדנאות כיף והעצמה בדגש על משילות עצמית. הצעירות מובילות את הפעילות ושותפות בקבלת החלטות.

איך נראית פגישה של קהילה?

הקמת קהילה אקטיביסטית

מדוע בכלל להקים קהילה
אקטיביסטית ומה ערכה?

אוכלוסיית היעד

העוגנים להקמת קהילה
אקטיביסטית לצעירות בסיכון

אקטיביזם

קהילה

מגדר

איך נראית קהילה אקטיביסטית?

איך נראית פגישה של קהילה?

להלן מבנה אפשרי של פגישה המתאים לתחילת דרכה של קהילה. המבנה יכול להשתנות לאור הצרכים ובהתאם להתפתחות הקהילה.

התכנסות:

זמן בלתי פורמלי שבו מארגנים את הכיבוד ומסדרים את המרחב לקראת הפגישה.

צ'ק אין:

מה חי בי כרגע. סוג של בדיקת דופק – מה קורה עם כל אחת, שיתוף לפי הזמן שיש והרצון להעמיק. השיתוף יכול להיעשות במילה, במשפט, במתודות שונות.

זמן במה:

כל מפגש, צעירה אחרת נבחרת להביא משהו משל עצמה לקהילה. במשך 10 דקות עד רבע שעה הצעירה משתפת בתחביב מסוים, במיומנות שהיא רוצה ללמד, בנושא שבוער בה, בכתבה מסוימת או נושא מהחדשות של אותו היום – כל דבר.

תוכן שהרכזת מביאה:

שיחת השראה, הרצאה חיצונית, פעילות כיף/גיבוש, העמקה בתכנים, תכנון מיזם אקטיביסטי, נושאים ניהוליים של הקהילה (חלוקה לוועדות, כתיבת אמנה), ועוד.

זמן בלתי פורמלי:

יש לקיים שתי הפסקות במהלך הפעילות (במשך רבע שעה עד חצי שעה) שבהן אין תוכן. זהו זמן למפגש בלתי פורמלי, ל'קשקושים', להתרעננות.

צ'ק אאוט:

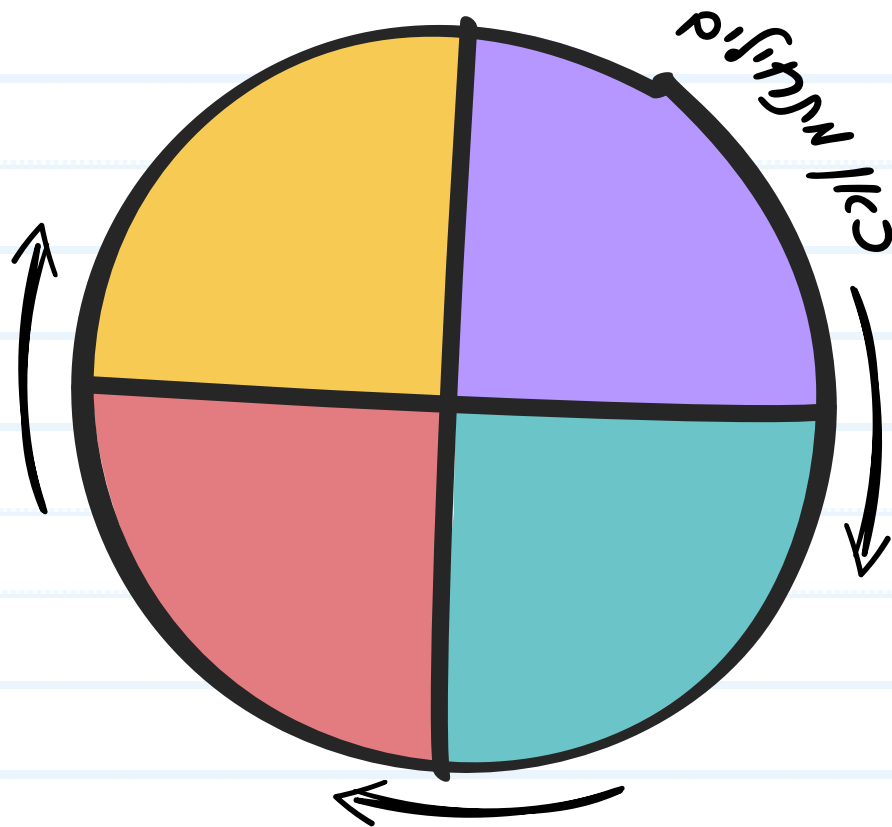
רפלקציה – עם מה יצאתי, מה למדתי, תובנות שיש לי...

סיכום מפגש בווטסאפ:

אחת הצעירות (תפקיד קבוע או כל פעם מישהי אחרת) רושמת את עיקרי המפגש בוואטסאפ לטובת צעירות שלא הגיעו.

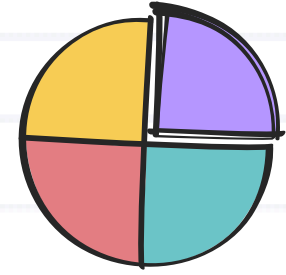
שלבים בהקמת קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון או הדירה חברתית

את העבודה הקהילתית להקמת קהילה אקטיביסטית אפשר לחלק לארבעה שלבים כפי שתראו בתרשים מטה. שלבים אלה מתארים התפתחות מובנית של קהילה. בלחיצה על כל שלב, תוכלו לראות את הפעולות שיש לבצע בכל אחד מהשלבים, בחלוקה לפי העוגנים: קהילה, מגדר ואקטיביזם.

לחצו על הנושא
לקבלת פירוט

שלב ראשון - טרום הקמה

שלב טרום הקמה משרטט את תהליכי ההכנה של הרכזת, המבקשת להקים את הקהילה, כדי להניח את התשתיות הנדרשות להקמתה. הדגש בשלב זה הוא לייצר תשתית פיזית (פיתוח שותפויות, משאבים, מקום מפגש, גיוס צעירות) ומקצועית (למידה של תחומי התוכן, בניית תוכנית עבודה) להתחלה.

לחצו על הנושא
לקבלת פירוט

בניית קהילה

אקטיביזם

מגדר

למידת עומק

בשלב זה נדרשת למידת עומק של העוגנים שעליהם מתבססת הקהילה: אקטיביזם, מגדר, קהילה. שלושת העוגנים הם תחומי תוכן רחבים. עם זאת, בקהילות אקטיביסטיות לצעירות בהזרה, שלבים אלה מקבלים הקשר יותר ייחודי. כדי לבצע למידת עומק חשוב להכיר את המונחים והעוגנים הן בהקשרם הכללי והן בהקשרם הייחודי, בראי של קהילה אקטיביסטית לצעירות בהזרה.

מומלץ לבצע למידת עומק באופנים הבאים:

יצירת רשימת ספקים:

רשימה שבאמצעותה אפשר יהיה בעתיד להעביר תכנים לקהילה שתקום. למשל: מרצה להעברת הרצאת מבוא על מגדר ופמיניזם; יזם שיכול להעניק לקהילה פרקטיקות וכלים על אודות הקמת מיזם אקטיביסטי; מובילת קהילה שתוכל לסייע בתהליך של כתיבת אמנה קהילתית.

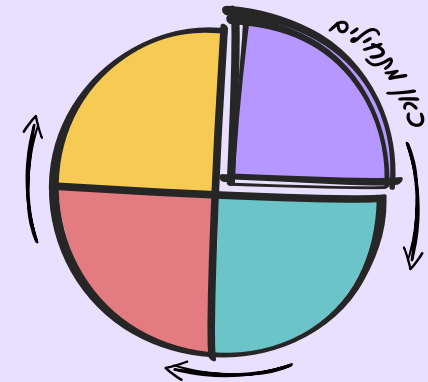
איתור שלושה מומחים מכל אחד מהעוגנים ומפגש עמם כדי להעמיק את הלמידה:

מומלץ להתייעץ עם אנשים שונים ברשות או לחפש באינטרנט מומחים לקהילה, לאקטיביזם ולמגדר. מטרת מפגשי הלמידה עם המומחים היא ללמוד את התאוריה ואת הפרקטיקות מבעלי ניסיון וידע הפועלים בשטח, באמצעות ראיונות עומק. מומלץ להכין מראש שאלות ולנסות ולהבין היטב את הגורמים החוסמים והמקדמים את התחום.

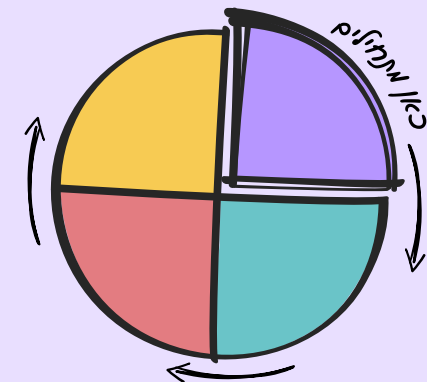
היכרות עם אתר הידע של מיזם 'צעירות בראש':

אתר הידע בנוי סביב שלושת העוגנים של המיזם. מומלץ להיכנס לכל אחד מעמודי האתר ולעבור על מספר מסמכים ומערכי מפגש. שימו לב, בכל אחד מהתחומים יש מסמכים שנכתבו על ידי מובילות הקהילות במיזם וכאלה שנכתבו על ידי ארגונים חיצוניים. תוך כדי מעבר מומלץ לכתוב שאלות או נושאים המסקרנים/מעניינים את הרכזת, כדי שתוכל להעמיק בהם בהמשך.

טרם הקמה

למידת עומק
הגדרת אוכלוסיית היעד
מיפוי השותפים בישוב
מציאת מקום מפגש
גיוס צעירות
כתיבת תוכנית עבודה

טרום הקמה

הגדרת אוכלוסיית היעד

מיפוי השותפים ביישוב

מציאת מקום מפגש

גיוס צעירות

כתיבת תוכנית עבודה

להלן מספר המלצות לאופני הלמידה על כל אחד מהעוגנים:

למידה על בינוי קהילה

מומלץ לחפש אנשים שמובילים קהילה קיימת ביישוב או הקימו קהילה בעברם. במקביל, ניתן להיכנס ל**אתר של קרן שחר** ולבדוק האם קיימת קהילה משימתית ביישוב, להתייעץ עם עובדת סוציאלית קהילתית ברשות, שתוכל לחבר את הרכזת לקבוצות של פעילים ברשות. בנוסף לכך, מומלץ לקרוא באתר הידע של מיזם 'צעירות בראש'.

למידה על מגדר

מומלץ להתייעץ עם יועצת ראש הרשות לנושאי מגדר או לחפש במכללה או באוניברסיטה הקרובה מרצה מתחום המגדר, או להיפגש עם אישה מובילה מהרשות, שלמדה את תחום המגדר ויכולה להעביר ידע בנושא. רצוי גם להיכנס לאתר **'יודעת'**.

למידה על אקטיביזם

מומלץ לאתר אנשים ביישוב המובילים מיזמים, הקימו עמותות, פעילים/פעילות המובילים מאבקים, למשל: יו"ר הנהגת הורים, רכז התנדבות רשות/עובדת סוציאלית קהילתית. אפשר באמצעותם לאתר מובילי פרויקטים התנדבותיים. ההמלצה היא להיפגש ולהכיר יזמים, שיוכלו להסביר כיצד הם הפכו רעיון לעשייה.

↓ מודל הרשת של 'ארצ'יר'

↓ מודל ההפעלה של קהילות 'בני מקום'

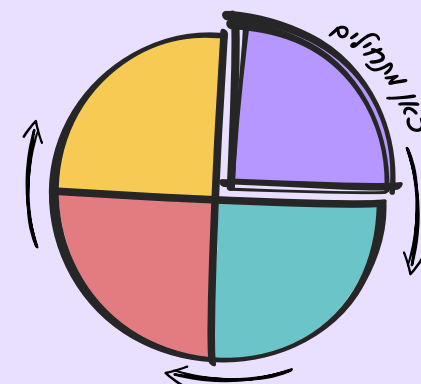
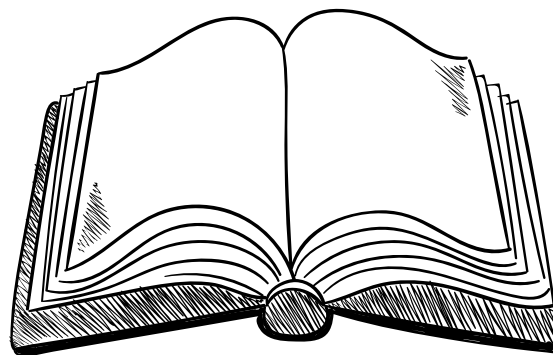
↓ המבוא המקוצר לפאניליזם ומגדר

↓ המחזור להשתתפות אזרחית - קרן גנדי

↓ המדריך לאקטיביזם של שתי'

היכרות עם המודל הלוגי של קהילה אקטיביסטית

שלב חשוב נוסף בתהליך הלמידה לעומק טרם הקמת קהילה הוא היכרות עם המודל הלוגי של הקהילה. המודל הלוגי של קהילה אקטיביסטית נבנה על ידי צוות מיזם 'צעירות בראש' ומתבסס על הפעילויות של הקהילות במיזם. המודל מגדיר למעשה את התוצאות שאליהן נרצה להגיע ומה תיחשב הצלחה של קהילה. המודל מכיל תוצאות ברמה האישית – של הצעירות וכן ברמה הקהילתית ובעשייה האקטיביסטית. עבור כל תוצאה מוגדרות הפעילויות המובילות אליה והמשאבים הנדרשים לה. למידה של המודל הלוגי מאפשרת לרכזת הקהילה להבין מה מצופה ממנה, מהצעירות ומהקהילה ומהווה סוג של מצפן בעשייה ובהערכת ההתפתחות שלה בציר הזמן.

טרם הקמה

	למידת עומק
	הגדרת אוכלוסיית היעד
	מיפוי השותפים בישוב
	מציאת מקום מפגש
	גיוס צעירות
	כתיבת תוכנית עבודה

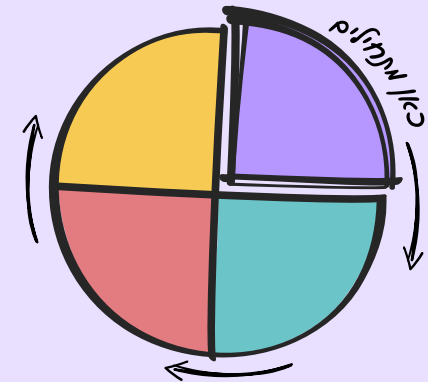
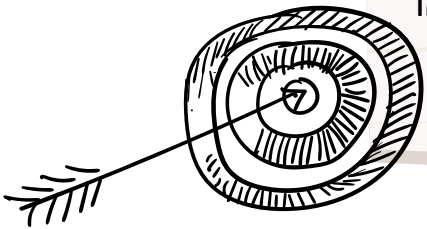
הגדרת אוכלוסיית היעד

בבואנו להקים קהילה אקטיביסטית של צעירות במצבי הדרה, יש בראש ובראשונה להגדיר מיהי אוכלוסיית היעד של הצעירות, שתרכיב את הקהילה. מומלץ כי הקהילה תורכב מצעירות בעלות רקע יחסית הומוגני, כדי לייצר מכנה משותף רחב. חשוב למקד את אוכלוסיית היעד מבחינת:

- טווח הגילאים
- סטטוס אישי (רווקות, נשואות או אימהות לילדים)
- רמת הסיכון – האם הקהילה מכוונת לצעירות על קצה רצף הסיכון או על אמצע הרצף?

כדי לענות על שאלות אלה, יש לבצע איתור צרכים ביישוב.

מחקר ההערכה של מיזם 'צעירות בראש' מצא, כי קיימת חשיבות רבה לגרעין הראשוני המרכיב את הקהילות: יש חשיבות רבה לכך שהגרעין יורכב מצעירות בעלות היכרות מוקדמת (גם היכרות מוקדמת עם הרכזת), רקע דומה, מצבי חיים דומים ונושאים משותפים אחרים. ישנה עדיפות לצעירות שהיו בעבר במסגרת קבוצתית משותפת, למשל: 'בית חם'. עם התרחבות הקהילה מעבר לגרעין הראשוני, נפתחת גם האפשרות להרחבת ההטרוגניות של הקהילה. כמו כן, רצוי שהגרעין הראשוני יהיה בקרבה גיאוגרפית – משכונה זהה או שכונות קרובות אחת לאחרת (עניין זה רלוונטי במיוחד בערים גדולות).

טרם הקמה

למידת עומק

הגדרת אוכלוסיית היעד

מיפוי השותפים ביישוב

מציאת מקום מפגש

גיוס צעירות

כתיבת תוכנית עבודה

מיפוי השותפים ביישוב

קהילה אקטיביסטית לא יכולה להתקיים ללא שותפים. כבר בשלב טרום-הקמה הרכזת זקוקה לשותפים כדי להניח את התשתיות לקהילה. השותפים יכולים לסייע בגיוס הצעירות ובאיתור מקום לפעילות הקהילה וכן בגיוס משאבים ובמשאבים בעין, במציאת ספקים פוטנציאליים, ועוד.

לקהילה יש פוטנציאל לייצר הון חברתי מקשר ומגשר. בהון חברתי מקשר הכוונה לקשרים החברתיים שיש לקהילה בתוכה, בין חברותיה ולאיכותם. בהון חברתי מגשר הכוונה לקשרים שיש לקהילה עם גורמים ואנשים מחוצה לה ואיכותם של קשרים אלה. ככל שיש לקהילה יותר שותפים – מוטת ההשפעה שלה גדלה והצעירות יכולות למנף משאבים, להרחיב קשרים ולהגדיל את הרשתות החברתיות המיטביות עבורן, שיסייעו להשתלבותן בקהילה הרחבה יותר.

בבואנו לחפש שותפים ברשות, מומלץ ראשית למפות את כלל השחקנים הרלוונטיים. חשוב לשים לב, כי מיפוי זה מתבצע בשלב טרום ההקמה כחלק מהנחת התשתיות של הרכזת. בשלב מתקדם יותר בעבודת הקהילה, הצעירות עצמן יפתחו שותפויות נוספות.

להלן פירוט של השחקנים הרלוונטיים שמומלץ לאתר, כדי לבנות עמם שותפות.

שותפויות הקשורות לעשייה האקטיביסטית	שחקנים רלוונטיים לקיימות של הקהילה	שחקנים רלוונטיים לאוכלוסיית היעד של צעירות במצבי סיכון והזרה
נשים אקטיביסטיות ביישוב, ארגונים, עמותות או פרויקטים הקשורים למנהיגות ולהתנדבות, קהילות הקיימות ביישוב ושניתן להתחבר אליהן.	ראש הרשות, יועצת ראש רשות למגדר ולנשים, חברי וחברות המועצה ביישוב, אחראי על מבנים ביישוב, מחלקה לעבודה קהילתית, ספקים פוטנציאליים, בעלי עסקים שיכולים לתרום, אנשים מובילים ברשות שאחראים על תקציבים לחינוך הבלתי פורמלי, נשים משפיעות ומובילות דעה ביישוב.	מחלקת הרווחה (אגפים שונים): פרט ומשפחה, נוצץ, עבודה קהילתית), תוכנית 'יתד', מרכז צעירים, מובילי תוכניות לנוער או לצעירים בסיכון ביישוב, יועצות בבתי ספר, מחלקה לקידום נוער, מתג"סים ומרכזים קהילתיים, קהילות צעירים/ות נוספות שקיימות ביישוב, עו"ס 'בשבילי', אם בית ב'בתי חמים'.

טרם הקמה

למידת עומק

הגדרת אוכלוסיית היעד

מיפוי השותפים ביישוב

מציאת מקום מפגש

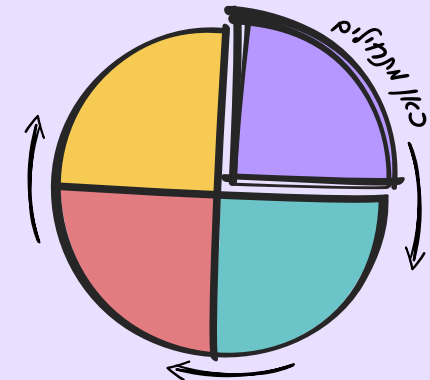
גיוס צעירות

כתיבת תוכנית עבודה

מומלץ כי הרכזת תערוך מיפוי של כלל השחקנים הרלוונטיים ותקבע פגישה אישית עם כל אחד מהם. המטרה הראשונית של הפגישה היא ליידע את השחקנים השונים על הרצון להקמת הקהילה ולבחון שיתופי פעולה עמם.

לקראת הפגישה מומלץ להכין מצגת, הכוללת הסבר על הקהילה, מטרותיה, אוכלוסיית היעד שהוגדרה ושלבי הפעולה. חשוב שהמצגת תהיה קצרה, מעוצבת היטב ותתאים מבחינת המסרים לאדם עמו עומדים להיפגש.

טרם הקמה

למידת עומק

הגדרת אוכלוסיית היעד

מיפוי השותפים ביישוב

מציאת מקום מפגש

גיוס צעירות

כתיבת תוכנית עבודה

להלן מספר מסרים עיקריים שניתן להציג לשותפים כדי לרתום אותם למהלך:

• **רקע:** אני מעוניינת להקים קהילה אקטיביסטית לצעירות במצבי סיכון והדרה ביישוב. הקהילה מתבססת על מודל פעולה שנבנה במיזם ארצי שהוקם על ידי קרן גנדיר והקרן למפעלים מיוחדים של המוסד לביטוח לאומי: 'צעירות בראש' – סבאיא אוואלאן, שהפעיל 22 קהילות בכל הארץ, בין השנים 2018-2021. מודל זה, שעליו מתבססת הקהילה שאנו מקימים, נבדק על ידי מחקר מלווה של אוניברסיטת חיפה ובו הוכח, שהשתתפות בקהילה מוציאה צעירות ממצבי הדרה ומסייעת להן להשתלב בקהילה דרך עשייה חברתית וקהילתיות.

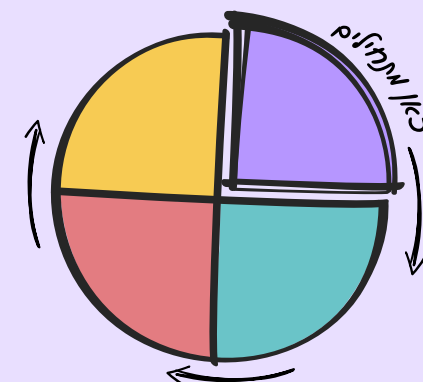
• **המטרה:** המטרה החברתית של הקמת הקהילה היא להוציא צעירות ממצבי הדרה ולספק לאוכלוסיות מוחלשות קול ובמה להשפיע על סוגיות חברתיות ברשות ועל השירותים המעוצבים עבורן וכן להעלות על סדר היום הציבורי את הנושאים החברתיים הבווערים בהן, להציע פתרונות ואף להיות חלק מיישומם של פתרונות אלה.

• **ערך מוסף:** הקמת הקהילה תביא ערך רב לרשות המקומית ותתרום לחיזוק החוסן החברתי בכך שהיא תאפשר מגוון קולות של התושבים, תרחיב את הפעילות עם צעירות במצבי סיכון, תהווה כוח מוביל ופעיל לקידום סוגיות חברתיות, לסיוע במערכי החירום של היישוב, ליצירת תרבות ופנאי לצעירים, ועוד.

• **סיכום:** הקהילה מהווה מסגרת המשך או מסגרת משלימה עבור צעירות במצבי סיכון והדרה ומוציאה אותן מהמצב שבו הן שרויות עכשיו.

בסיום כל פגישה עם שותף חשוב להעלות את עיקרי ההסכמות בכתב ולשלוח לשותפים בדוא"ל או בוואטסאפ. כחלק מהסכם השותפות יש להגדיר מה השותף מתבקש לתת ומה הוא יוכל לקבל במסגרת השותפות המוצעת. להלן דוגמה לטבלה שניתן למלא במהלך המיפוי, המסייעת להגדיר את מסגרת השותפות ואת מטרותיה עם כל אחד מהשחקנים הרלוונטיים. בטבלה דוגמאות לשלושה שחקנים. מומלץ כי הרכזת תמשיך ותמלא את הטבלה בהתאם לשחקנים ולשיחת השותפות עמם:

שחקן	למה רלוונטי לקהילה?	באיזה שלב?	מסגרת השותפות	מטרות השותפות
עובד/ת סוציאלי/ת 'יתד'	- גיוס צעירות לקהילה. - מענה משלים לצעירות.	טרום-הקמה, ולאורך כל חיי הקהילה.	- השתתפות בוועדות היגוי של הקהילה, השתתפות הרכזת ב'שולחן עגול' של 'יתד' ביישוב. - מפגש/ שיחה לעדכון אחת לשבועיים. - שליחת תמונות ומידע מהעשייה של הקהילה.	- גיוס צעירות לקהילה מ'יתד'. - הפניית צעירות מהקהילה להשלמת שירותים ב'יתד' / לפתיחת תיק. - פעילות משותפת למען צעירות במצבי סיכון ביישוב.
מנהל מרכז צעירים/ רכז מעורבות חברתית/ רכז חיילים משוחררים	- מקום לפעילות הקהילה. - תיווך למשאבים של המרכז (השכלה / תעסוקה / קורסים).	טרום-הקמה ולאורך כל חיי הקהילה	- השתתפות בוועדות היגוי של הקהילה, השתתפות הרכזת בישיבות צוות של המרכז לפי נושאים רלוונטיים. - שליחת תמונות ומידע מהעשייה של הקהילה.	- הנגשת השירותים במרכז הצעירים למשתתפות בקהילה. - העלאת העשייה האקטיביסטית במרכז ויצירת מגוון קולות של צעירים ביישוב.
אם בית/ מנהלת בית חם	- גיוס צעירות. - אקטיביזם משותף.	טרום-הקמה.	פגישה אחת או שתיים לעבור על שמות של צעירות ולהציע להן להצטרף לקהילה.	- גיוס צעירות. - צירת מיזמים משותפים (בשלב הביסוס).

טרום הקמה

למידת עומק

הגדרת אוכלוסיית היעד

מיפוי השותפים ביישוב

מציאת מקום מפגש

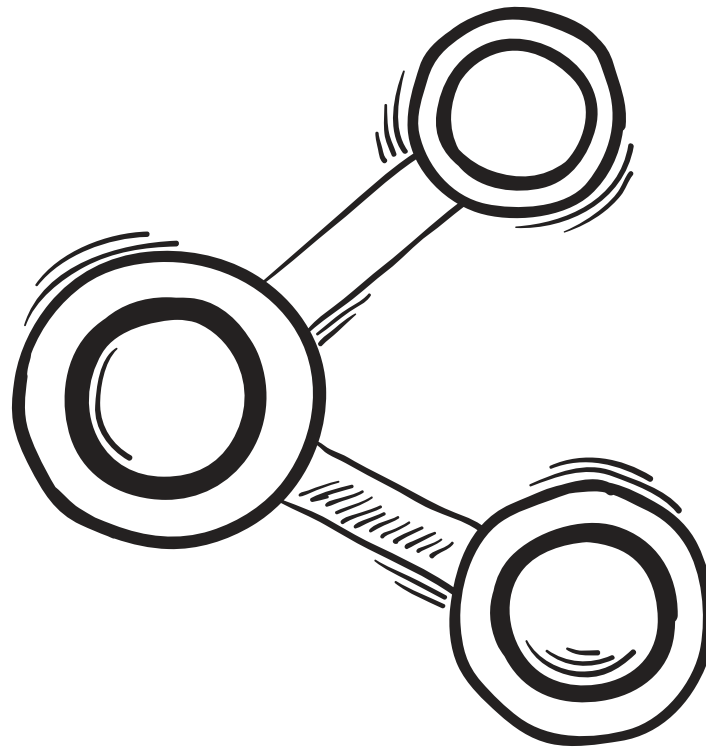
גיוס צעירות

כתיבת תוכנית עבודה

חשוב לזכור, כי שותפות דורשת תחזוקה וניהול והיא מתבססת על קשר אישי. יש לייצר קשר שוטף וקבוע עם כל שותף, לקבוע מפגשים אחת לשבועיים-חודש לשם עדכון, לשלוח בדוא"ל או בוואטסאפ עדכון שבועי על הקהילה ותמונות ולהתייעץ עם השותפים בכל פעם שקיימת התלבטות.

למידע נוסף - איך לאבטח שמפויות

טרומ הקמה

למידת עומק

הגדרת אוכלוסיית היעד

מיפוי השותפים בישוב

מציאת מקום מפגש

גיוס צעירות

כתיבת תוכנית עבודה

מציאת מקום מפגש

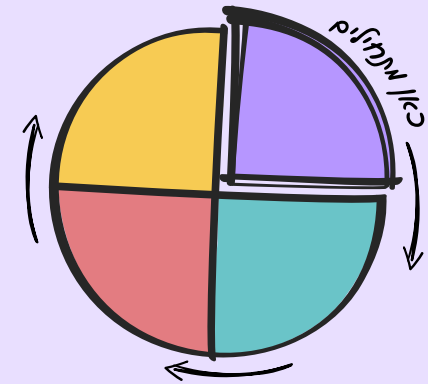
קהילה זקוקה לבית, לחדר, למקום מפגש קבוע, שבו תוכל להיפגש לפחות פעם בשבוע, בשעות קבועות.

המיקום שבו הקהילה מתכנסת תורם לנראות ולמיצוב של הקהילה ביישוב, כמו גם ליצירת קשרים עם צעירים וצעירות נוספים. על כן, ישנה חשיבות רבה לכך שהחדר שבו הקהילה מתכנסת יהיה ממוקם במרחב המאגד בתוכו שירותים נוספים עבור צעירות וצעירים ביישוב, כגון: מרכז צעירים, מתנ"ס או האב חברתי. הסיבה לכך כפולה: גם הרצון לתווך עבור הצעירות שירותים נוספים הקיימים ברשות, המיועדים לכלל הצעירים וגם הרצון לייצר לקהילה סטטוס של כוח ועוצמה.

מומלץ כי איתור מקום מפגש לקהילה יעלה כבר בשלב המיפוי והשיח עם השותפים. מוצע לבקש מהשותפים לסייע במציאת המקום המתאים ובמידת הצורך לפנות לראש הרשות או למחלקה הרלוונטית ברשות, לקבוע פגישה עם מנהל מרכז הצעירים או המרכז הקהילתי ביישוב, כדי לאתר מקומות בעלי פוטנציאל גבוה להכלת הקהילה.

לאחר בחירת המקום המתאים מומלץ להוציא פרוטוקול או סיכום פגישה, המפרט את ההסכמות שנוצרו בעניין המקום:

- תדירות השימוש
- אחריות על הניקיון
- שמירה על הצידוד
- חשיפת הקהילה לפעילויות אחרות המתקיימות במקום וכדומה.

טרומ הקמה

למידת עומק

הגדרת אוכלוסיית היעד

מיפוי השותפים ביישוב

מציאת מקום מפגש

גיוס צעירות

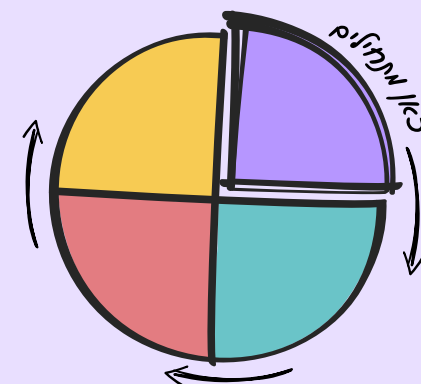

כתיבת תוכנית עבודה

גיוס צעירות

לאחר שנערכה למידת עומק, הוגדרה אוכלוסיית היעד, צורפו השותפים הרלוונטיים ונמצא מקום למפגש הקהילה, ניתן לצאת לדרך ולגייס את הגרעין הראשוני של הצעירות. מומלץ כי הגרעין הראשוני יכלול שש עד שמונה צעירות, רצוי כאלה שהן כבר חברות או שהיו יחד במסגרות קודמות (כמו 'בית חם', תוכנית 'בשבילי') וסביבן לאסוף עוד צעירות בעלות פרופיל דומה.

בבואנו לגייס את צעירות לקהילה, אחד הרכיבים החשובים הוא תכנון. בטרם נצא לדרך לאיתור הצעירות המתאימות ולרתימתן לקהילה, מומלץ לעצור ולשאול כמה שאלות חשובות, שיסייעו לנו לייצר תוכנית גיוס אפקטיבית:

טרם הקמה

למידת עומק

הגדרת אוכלוסיית היעד

מיפוי השותפים בישוב

מציאת מקום מפגש

גיוס צעירות

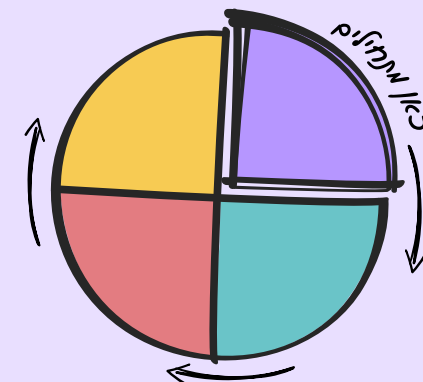

כתיבת תוכנית עבודה

בלינק מופיע פירוט נרחב על כל אחת משאלות אלה, כולל תשובות המבוססות על תובנות ממחקר ההערכה של מיזם 'צעירות בראש'.

לדאגות צעירות
לקהילות אקטיביסטיות

המחקר שליווה את הקהילות האקטיביסטיות במיזם מצא, כי הסיבה המרכזית להשתתפות של צעירות במיזם היא הרצון להגשים את עצמן ולהשיג תחושת משמעות. הצעירות מצפות, כי ההשתתפות בקבוצה תסייע להן להכיר את עצמן טוב יותר ובמיוחד את הטוב שבתוכן. סיבה נוספת קשורה לחיפוש אחר מענה חברתי והרצון להכיר אנשים חדשים ולהפיג את הבדידות. יש להבין, כי היבטים אקטיביסטיים יתפתחו ויומשגו בהמשך בעידוד הרכזה וכי רכיבים של פיתוח עצמי יחברו להיבטים חברתיים. רבות מן הצעירות מוכנות לנסות ולהתנסות מתוך רצון לחוות מענה מסוג חדש, הן "טועמות" ואז מחליטות להישאר. היכרות מוקדמת, גם ראשונית, עם הרכזה וחברות בקהילה מהווה מניע חשוב להצטרפות לקבוצה.

טרם הקמה

למידת עומק

הגדרת אוכלוסיית היעד

מיפוי השותפים בישוב

מציאת מקום מפגש

גיוס צעירות

כתיבת תוכנית עבודה

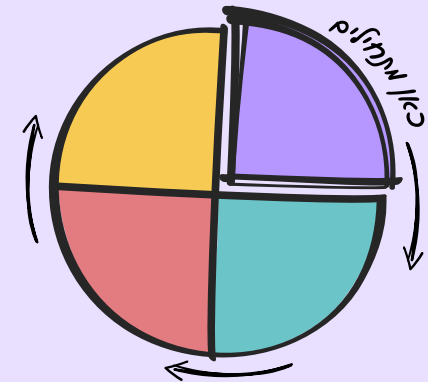
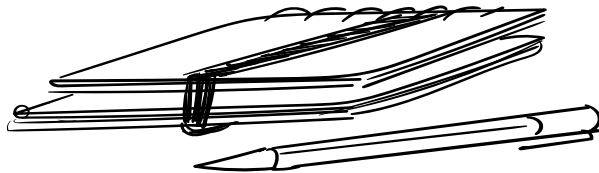
כתיבת תוכנית עבודה

במקביל לגיוס הצעירות, על הרכזת לכתוב תוכנית עבודה ראשונית לשנת הפעילות הראשונה של הקהילה ולהציגה בוועדת ההיגוי. זוהי תוכנית לשנה אחת בלבד, היות והשאיפה היא, כי את תוכניות העבודה של השנה השנייה ואילך יכתבו הרכזת והצעירות יחד. התוכנית השנתית הראשונית תתמקד בשלבי ההקמה ותכלול הגדרת יעדים ברורים בנושאים הבאים:

- גיוס גרעין ראשוני של X צעירות.
- יצירת קבוצה עם קשרים משמעותיים בינן לבין עצמן.
- גיבוש זהות קהילתית.
- העברת תכנים בנושא מגדר ואקטיביזם, שיח בנושאים חברתיים ויצירת ראייה ביקורתית.
- פעילות אקטיביסטית, בדגש על מיזם אקטיביסטי ראשון, קטן, חד-פעמי וראשוני במשך חצי השנה הראשונה.
- פירוט מרחבי ההחלטה לצעירות: באילו מקומות הרכזת מאפשרת לצעירות לקחת אחריות על הפעולות.
- לדוגמה: כיבוד למפגשי הקהילה, תוכן לסדנה או הרצאה שהיו רוצות לשמוע, בניית יום גיבוש לקהילה.

עבור כל יעד, יש להוסיף בתוכנית העבודה פירוט על אודות הפעילויות שיתמכו באותו יעד:

- מתי ואילו פעילויות יהיו למטרת גיבוש.
- מתי ואילו פעילויות יוקדשו לתכנים של אקטיביזם ומגדר.
- מתי ואילו פעילויות יהיו מוקדשות להכנת מיזם אקטיביסטי ראשון.

טרם הקמה

למידת עומק

הגדרת אוכלוסיית היעד

מיפוי השותפים בישוב

מציאת מקום מפגש

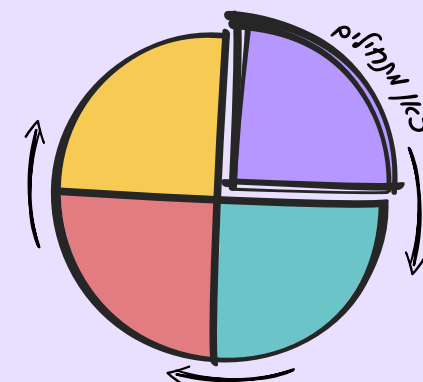
גיוס צעירות

כתיבת תוכנית עבודה

להלן דוגמה לטבלה המתייחסת לתוכנית העבודה לשנה הראשונה:

היעד	הפעילויות המקדמות השגת היעד	מרכיבי פעילות המעודדים משילות עצמית	לוחות זמנים	משאבים נדרשים
יצירת קשרים משמעותיים בין הצעירות.	- ימי כיף וגיבוש. - שיח רגשי ויצירת זהות משותפת.	- בניית צוות לתכנון ימי כיף וגיבוש. - קבלת החלטה איך מחליטים (הרוב קובע/ ועדות). - חלוקת תפקידים ביום עצמו. - כל צעירה פותחת מפגש עם נושא המעניין אותה – 10 דקות.	- ספטמבר – יום אחד (דגש על כיף נטו – ODT, בית קפה, טיול בטבע). - מרס – יום שני (דגש על כיף ולמידה בנושא מגדר). - העברת תכנים אלו על ידי הרכזת, שימוש בתכנים הנמצאים באתר.	תקציב של 1,500 ש"ח עבור כל יום
פעילות אקטיביסטית.	הרכזת מביאה רעיונות אפשריים כדי לאפשר לצעירות לבחור מתוך מסגרת.	- הצעירות בוחרות את המיזם. - חלוקת תפקידים.	חודש אפריל, לפני פסח/ פסחא/רמאדן.	
למידה בנושא מגדר, אקטיביזם וקהילה.	מציאת ספקים וחיידוד נושאי הלמידה.	צוות תוכן מתוך הקהילה.	קורס בנושא מגדר – אוקטובר-דצמבר.	- כ-350 ש"ח למפגש. - מנחה חיצונית.

טרם הקמה

למידת עומק

הגדרת אוכלוסיית היעד

מיפוי השותפים בישוב

מציאת מקום מפגש

גיוס צעירות

כתיבת תוכנית עבודה

להלן דוגמה ללוח גאנט שנתי:

את תוכנית העבודה מומלץ לתרגם ללוח גאנט שנתי, הכולל את מגוון הפעילויות והאירועים של הקהילה, כשהם פרוסים על פני חודשי השנה.

שנה א':

• שלושה ימי כיף/גיבוש באחריות הצעירות.

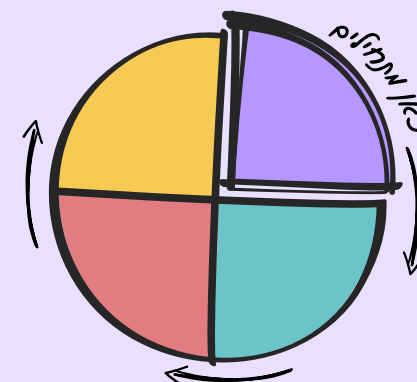
• מיזם אקטיביסטי אחד.

• הבאת שלוש נשים אקטיביסטיות ללמידה ולהשראה.

• תכנים בנושא בינוי קהילה, נרטיב קהילתי, כתיבת אמנה.

למידע נוסף על כתיבת
תוכנית עבודה

יום ראשון	יום שני	יום שלישי	יום רביעי	יום חמישי	יום שישי	שבת
	1	2	3	4 מפגש קהילה - תכנון יום כיף לנערות	5	6
7 מיזם אקטיביסטי- ארגון יום כיף לנערות בהוסטל	8	9	10	11 מפגש קהילה - הפקת לקחים מהפעילות	12	13
14	15	16	17	18 מפגש קהילה- מפגש עם אישה אקטיביסטית	19	20
21	22	23	24	25 מפגש קהילה - עיבוד המפגש ותכנים בנושא מגדר	26 יום כיף וגיבוש לקהילה- טיול בירושלים	27
28	29	30	31	מקרא	אקטיביזם / אירועים קהילתיים יום כיף וגיבוש מפגשי קהילה	

טרומ הקמה

למידת עומק

הגדרת אוכלוסיית
היעד

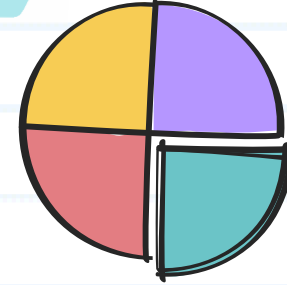
מיפוי השותפים בישוב

מציאת מקום מפגש

גיוס צעירות

כתיבת תוכנית עבודה

שלב שני - הקמה

שלב ההקמה מתמקד בבינוי הקהילה וביצירת מרחב מזמין ונעים, המושתת על חוקי משחק שונים מאלה שהצעירות הורגלו אליהם. הדגש בשלב זה הוא ביצירת קהילה בעלת קשרים משמעותיים בין הצעירות לבין עצמן, קהילה העוסקת בשיח על זהות ונושאים חברתיים ומאפשרת לצעירות מרחבי החלטה והובלה בכל הנוגע לתכנים ולשיח. בשלב זה ניתן גם לייצר התנסויות אקטיביסטיות בהובלת הרכזת, כאלה המבטיחות לצעירות חווית הצלחה, שתחזק הן את תחושת המסוגלות שלהן והן את המוטיבציה לפעול בעתיד.

לחצו על הנושא
לקבלת פירוט

בניית קהילה

אקטיביזם

מגדר

ליווי אישי

טקסים ומסורות יוצרים מובחנות לקהילה, תורמים ליצירת הנרטיב הייחודי לה ומהווים שגרות קבועות, החוזרות על עצמן, אשר מגבירות את תחושת הביטחון והשייכות.

חלק מהטקסים ומהמסורות נוצר לבד באופן טבעי אך אם לא, מומלץ כי לפחות בתחילת הדרך הרכזת תכוון את היווצרותם. הרכזת יכולה לזהות דפוס או חיבור של הצעירות להרגל מסוים ולעודד את התפתחותו; אם נערך אירוע חד-פעמי מוצלח בקהילה, הרכזת יכולה להציע להפוך אותו למסורת קהילתית.

את הנורמות, המסורות והטקסים אפשר לחלק לשתי קטגוריות: פנים-קהילתיות וכלפי חוץ. יצירת קשר חזק בין הרכזת לצעירה בשלב ההקמה, הוא גורם משמעותי ביצירת המחויבות של הצעירה לקהילה ולבניו קהילה יציבה. הרכזת אינה דמות טיפולית בחייה של הצעירה, אך יש לה תפקיד משמעותי כמבוגרת מיטיבה. היא מקשיבה לצעירה, מפנה אותה לשירותים נדרשים ומתווכת ביניהם, מחדדת את הערך שהצעירה מקבלת מהקהילה ובעיקר מחברת בין הצעירה לבין צעירות נוספות ולקהילה שבהתהוות.

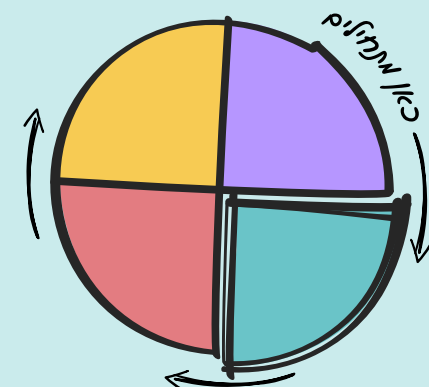
חזוק הקשרים ותחושת השייכות לקהילה

חשיבה משותפת יחד עם הצעירה על התנהלותה בקהילה: איך היא מרגישה בקהילה, מה התחושות שלה לגבי הקהילה, מה חסר לה, ממה היא מרוצה. מהי מידת מעורבותה בקהילה, האם הייתה רוצה להתפתח ביחס לקהילה ומהם הנושאים המעניינים אותה. באמצעות בירור כזה, הרכזת יכולה להפנות את הצעירה לצעירות נוספות בקהילה שיש להן תחומי עניין דומים.

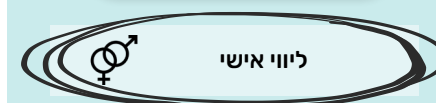

עזרה רגשית, תיווך לשירותים ומענים לצעירות

בדיקה לגבי מצב חייה של הצעירה, האתגרים שמעסיקים אותה, החלטות שעליה לקבל. הרכזת מסייעת לצעירה לקבל החלטות באופן עצמאי ומחברת אותה לשירותים ולמענים הקיימים בסביבה והמיועדים לצעירים ולצעירות.

הקמה

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

כתיבת אמנה קהילתית

ליווי הצעירות יכול להתקיים אם באמצעות בקשת הצעירה ואם ביוזמת הרכזת, שבאפשרותה להוסיף מפגשים ולתגברם:

ליווי ביוזמת הרכזת

מומלץ כי בשלב הקמת הקהילה הרכזת תיזום שיחה אישית אחת לשבועיים/שלושה עם כל צעירה. עם הזמן, התדירות יכולה להשתנות, בהתאם לצרכים ולרצונות של כל צעירה.

ליווי לבקשת הצעירה

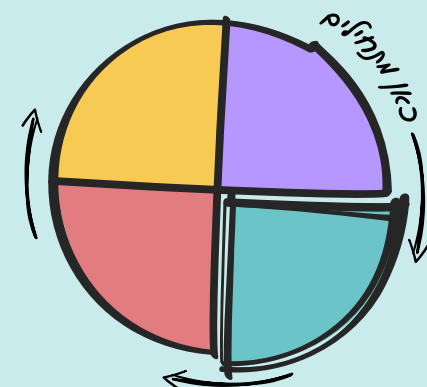
כאשר הצעירות מעוניינות לשתף או זקוקות לליווי בהחלטות מעשיות.

תגבור המפגשים האישיים

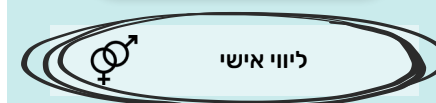
הרכזת יכולה לתגבר את מפגשי הליווי האישיים פנים-אל-פנים באמצעות הודעות ווטאסאפ אישיות לצעירות, בעיקר במקרה של צעירות שלא הצליחו להגיע למפגשים.

מפגשי ליווי ש'לא מן המניין'

אם הרכזת מזהה קושי, מצוקה או צורך של אחת הצעירות, היא יכולה ליזום מפגשים נוספים, מעבר למסגרת הקבועה שהוגדרה.

הקמה

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

כתיבת אמנה קהילתית

נקודות נוספות הקשורות לליווי:

הקשר ככוכב

בשלב ראשון ניתן לדמות את הקשר שבין הרכזת לבין הצעירות בקהילה לכוכב – הרכזת פועלת באופן פרטני אל מול כל אחת מהצעירות. עם הזמן, הופך הקשר הזה לרשת מסועפת שבמסגרתה הצעירות פועלות גם זו מול זו ולא רק מול הרכזת.

שינוי המיקוד

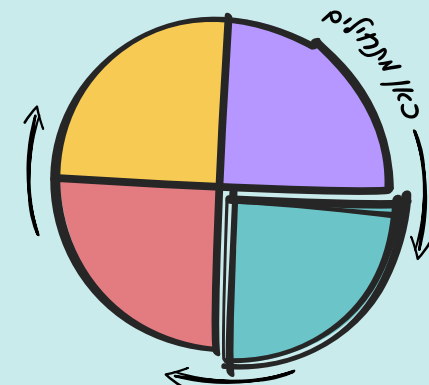
עם התפתחות הקהילה, תדירות המפגשים האישיים יורדת והמיקוד הופך ממיקוד פרטני למיקוד קהילתי והליווי האישי יכול להתמקד בתפקיד שהצעירה לקחה על עצמה בקהילה. לדוגמה: צעירה שלקחה על עצמה תפקיד של מיתוג וקשרי חוץ בקהילה – הרכזת תלווה אותה בהקשר לתפקיד זה.

סוגיות חדשות

לעיתים מתוך מפגשי הליווי עולות סוגיות דומות, המסמנות לרכזת נושאים שכדאי לעבוד עליהם בקבוצות קטנות או במליאת הקהילה.

באחת הקהילות במיזם 'צעירות בראש', הרכזת ליוותה באופן הדוק כל צעירה חדשה שנכנסה לתוכנית. בשלב מסוים, הוחלט בקהילה להקים ועדת קליטה וכך, כל צעירה חדשה שהצטרפה לקהילה הוצמדה לצעירה ותיקה שקיבלה אותה וליוותה אותה. הצעירות שיכפלו את מודל הליווי שהן עצמן קיבלו מהרכזת כדי ללוות חברות חדשות בקהילה.

הקמה

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

כתיבת אמנה קהילתית

איך מתחילים?

הקשר הראשוני של הצעירות עם הרכזת חשוב ביותר להיווצרות קהילה. לכן, לפני הפגישה הקהילתית הראשונה על הרכזת לקיים פגישות אישיות עם כל צעירה.

במפגשים אלו חשוב שהרכזת תבדוק עם הצעירות אילו נושאים מעניינים אותן ואילו תכנים חשוב להן לקבל. בנוסף לכך, תפקיד הרכזת להתחיל להנחיל לצעירות את התפיסות העומדות בבסיס הקהילה, כדי שהן יבינו שהן משתלבות בתוכנית שונה ממה שהיו רגילות לה עד כה, שכן אין מדובר בעוד קבוצת תמיכה או קבוצה טיפולית, אלא בקהילה אקטיביסטית.

על הרכזת להתאים את השיחה לאוכלוסיית היעד ולהעביר לצעירות את המסרים העיקריים המשמעותיים, ביניהם: המפגשים יתקיימו אחת לשבוע, חשוב שהצעירות ישמיעו את קולן ויחוללו לשינוי בחייהן ובחיי סביבתן הקרובה ואף יובילו שינוי זה. הבהרת נקודות אלה משמעותית, כי היא מניחה את אבני היסוד לאקטיביזם שיגיע בשלב מתקדם יותר. הרכזת מבהירה לצעירות שהקהילה היא שלהן ובשבילן ומייצרת עבורן מרחבים של הבעה, השמעת קול, החלטה ועשייה כבר מהרגע הראשון להיווצרותה.

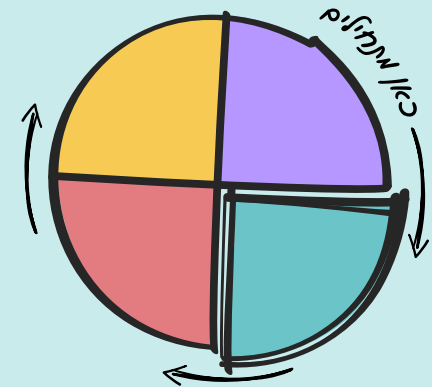
להלן כמה מסרים עיקריים למפגש ראשון (יש להתאים אותם לאופי הצעירות בקהילה):

אתן אמיצות: להצטרף לקהילה בתחילת דרכה – זו תעוזה!

לקול שלכן יש חשיבות: הקהילה מייצרת איתכן חוזה חדש, שבו אתן שותפות מלאות למתרחש. יש לקול שלכן משמעות רבה, גם לגבי מה שקורה בתוך הקהילה וגם להשפעה שנעשה עם הזמן כלפי חוץ.

הסיפור שלכן הוא הסיפור של הקהילה: כל אחת מכן מגיעה מרקע אחר; אחת המטרות שלנו היא לקחת את מה שעברתן בחיים, את כל הידע והניסיון שצברתן מהחוויות שלכן ולשנות את המציאות של חייכן ואולי גם לגרום לכך, שנערות וצעירות אחרות יסבלו פחות.

נעשה יחד עבור עצמנו ועבור אחרים: אנחנו נקים יחד קבוצה שיש בה למידה והתנסות בכלים לעשייה חברתית ולעשייה בפועל. בין לבין ולא פחות חשוב, נעשה גם כיף וטוב לעצמנו בנושאים שאתן תבחרו.

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

כתיבת אמנה קהילתית

זה המקום להגשים חלומות: תוכלו להביא לכאן רעיונות שחשבתן עליהם ולא האמנתן שיוכלו אי-פעם להתממש. נוכל לדבר עליהם יחד, לפתח אותם ואולי גם לקדםם.

זו לא קבוצת תמיכה: ניצור פה מרחב שיאפשר לכאב או לאתגרים לצוף, אך נהפוך אותם לעשייה. זה מה שמיוחד כאן – אנחנו לא מתעלמות ממה שעברנו, מהקשיים שלנו, אבל גם לא שוקעות לתוך זה. במקום זה אנחנו משתמשות בזה כמנוע לכל העשייה שלנו עבור אחרים ואחרות.

אקטיביזם זה לא מה שחשבתן: זה לא הפגנה או מחאה רדיקלית. באקטיביזם הכוונה לכל פעולה שאנחנו עושות שנועדה לשנות את המציאות ולהפוך אותה ליותר טובה, כולל לספר את הסיפור שלנו ולהשמיע את קולנו, לארגן פרויקט קהילתי בשכונה, להתנדב יחד בארגון מסוים או סתם לצאת לרחוב ולתת לאנשים השקופים משהו קטן שישמח אותם.

במיזם צעירות בראש פותחו מספר מערכים ומתודות למפגשים הראשונים:

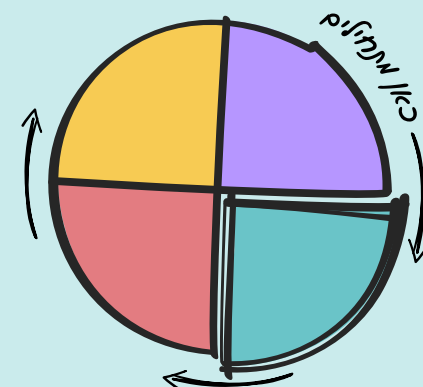
↓ פעילות פתיחה וסיום של מפגש
קהילתי צ'ק אין צ'ק אאוט

↓ היכרות למפגש ראשון והסבר על
המיזם – פתיחה רגל מלאה

↓ מערך מפגש בנושא: הכרות
ושיח על המיזם- מפגש ראשון של
הקהילה- פתיחה ניצן ברנשטיין

מערכים אלה מספקים הצצה לעולמות התוכן העומדים בבסיס הקהילה (מגדר, קהילה ואקטיביזם), אך גם מייצרים היכרות ושיח יותר מעמיק. כבר במפגשים הראשונים חשוב לתת לצעירות זמן בלתי פורמלי והפסקות ולא למלא את כל הזמן בתוכן, לאפשר להן להתערבב ולהכיר זו את זו. כמו כן, יש לבדוק האם יש צעירות שכבר מוכנות לקחת תפקיד כלשהו, כמו לארגן את הכיבוד למפגש הבא.

ניתן לשלב במפגשים הראשונים גם סדנאות חיצוניות בנושאי העצמה, שיעניינו את הצעירות ויפתחו עניין ראשוני משותף, כגון: סטיילינג והעצמה אישית.

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

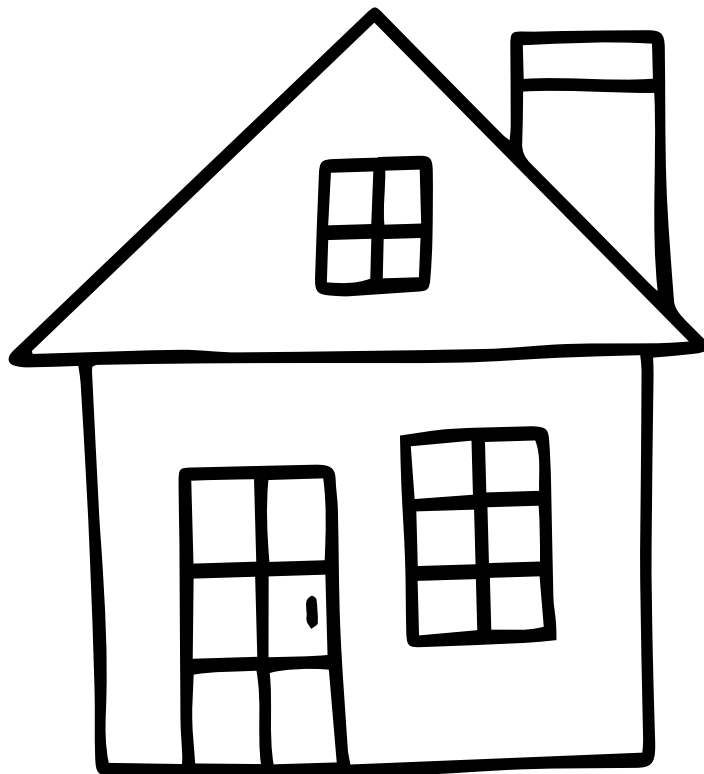

כתיבת אמנה קהילתית

יצירת מרחב קהילתי נעים ומלאין

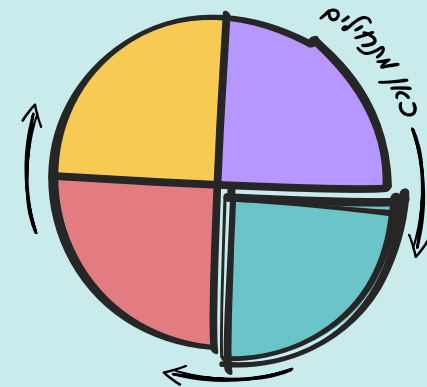
לפני שנתחיל להניע את הקהילה לפעולה, חשוב לייצר עבור הצעירות מרחב שיהיה כיף להגיע אליו ולהשתייך אליו. מרחב נעים, חברתי, המציע פעילויות מהנות ומחברות. להבדיל מפרויקטים אחרים שהצעירות מכירות מעברן, שבהם יש מטרה מוחשית ומוגדרת, כגון הכוונה להשכלה/תהליך טיפולי, הקהילה האקטיביסטית מתאפיינת בשלב זה באמורפיות רבה. הצעירות לא מבינות עד הסוף מה המטרה ומה החלק שלהן בעיצוב הקהילה. על כן, הדבר החשוב ביותר הוא לייצר קשרים משמעותיים בין הצעירות ומרחב שהן יודעות שיש להן השפעה עליו ושנעים להן לבוא אליו.

איך יוצרים מרחב קהילתי מותאם?

• **יצירת אווירה במרחב הפיזי** – ה'בית' של הקהילה: החדר שבו הצעירות נפגשות הוא ה'בית' של הקהילה, על אף שלעיתים בית זה משתנה ואינו קבוע. כדי לייצר אווירה של בית ושייכות, רצוי לוודא שלקראת כל מפגש החדר נעים ומכיל רכיבים המזוהים עם הקהילה: פופים, מחצלות או שטיח, עציץ, נר ריחני, פלקט או תמונות מחיי הקהילה, ועוד.

• **כיבוד למפגשי הקהילה:** אוכל מחבר בין אנשים. במפגשים הראשונים הרכזת יכולה להביא את הכיבוד, אולם לאחר מפגשים אחדים רצוי להעביר את האחריות לצעירות. האחריות כוללת גם ניהול תקציב הכיבוד וחלוקתו למספר מפגשי הקהילה. פעמים רבות, הצעירות מגיעות רעבות למפגשים ולכן מומלץ לארגן ארוחת ערב קלה, הכוללת ירקות, ממרחים ולחם.

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

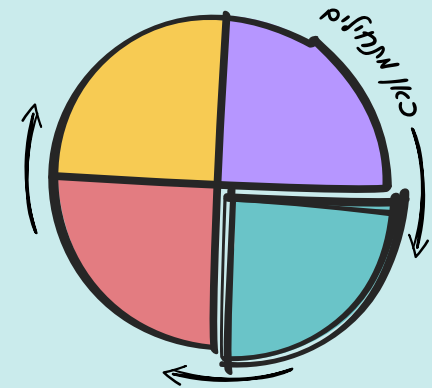
כתיבת אמנה קהילתית

• **יצירת קשרים משמעותיים בין הצעירות:** קשרים משמעותיים משפיעים על ביסוס הקהילה והמשכיותה. לשם כך, מומלץ להתמקד בשלושה צירים:

• **היכרות בין הצעירות:** באמצעות משחקי היכרות, ODT ופעילויות חווייתיות התומכות בגיבוש קבוצה. חשוב שהרכזת תביא מניסיונה ומיכולותיה, בדרכים מגוונות ויצירתיות, לבניית הקבוצה. כמו כן, חשוב לחבר בין ההיכרות הראשונית לבין מטרות הקבוצה – הקמת קהילה, להתחיל לגעת בחיבור של עוגני הקהילה (מגדר, קהילה ואקטיביזם) למקום האישי של כל אחת ואחת.

• **יצירת תקשורת וקשרים בין המפגשים:** כדי שהקשרים בין הצעירות יהיו משמעותיים, חשוב לחזקם גם מחוץ לזירת המפגשים הקבועים. על הרכזת לעודד תקשורת בין המפגשים באמצעות מפגשים ספונטניים, עידוד מפגש בבתים של הצעירות ויצירת רשת של עזרה הדדית, למשל: אם אחת הצעירות עוברת דירה, אפשר לארגן את כל הקהילה לסייע לה לארוז. אם אחת הצעירות חולה – לדאוג שהקהילה תביא לה מרק חם. בנוסף לכך, הרכזת יכולה ליצור חיבורים יזומים בין צעירות בקהילה בעלות תחומי עניין או צרכים דומים. למשל: חיבור בין צעירה המעוניינת להירשם לתואר ראשון לבין צעירה אחרת שכבר לומדת ותוכל ליעץ לה.

• **יצירת ערוצי תקשורת פנים-קהילתיים:** מומלץ כי הרכזת תקים קבוצת וואטסאפ, טלגרם, דוא"ל או כל כלי אחר ליצירת תקשורת קבוצתית נגישה ונוחה ולהעברת עיקרי הדברים שנאמרו במפגש הקהילה לטובת צעירות שנעדרו מהמפגש. כמו כן, רצוי שהרכזת תעודד קשרים בין הצעירות בין המפגשים הקבועים ותהווה ערוץ להעברת מידע על הקהילה.

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

כתיבת אמנה קהילתית

מערך בנושא
פסיכולוגיה חיובית

שאלות הכוונה לשיחות
"אחת על אחת"

מתודה לפתיחה
בנושא זהות

רושם ראשוני

הנחת אבני היסוד למשילות עצמית

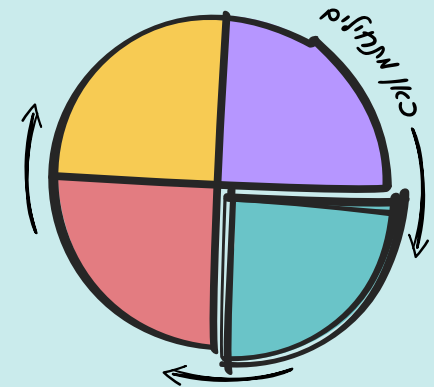
פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

משילות עצמית היא היכולת של קהילת הצעירות לפעול, לנהל את עצמן ולקבל החלטות משותפות באופן עצמאי לגבי אורח החיים הקהילתי והעשייה האקטיביסטית. תהליך יצירת המשילות הוא הדרגתי, כאשר ברור שבשלב זה של הקמת הקהילה הליווי של הרכזת הוא דומיננטי מאוד.

עם זאת, כבר מיומה הראשון של הקהילה חשוב שהצעירות תהיינה מודעות לכך שיש להן תפקיד בהובלת הקהילה, בתכנים שיהיו בה ואיך היא תיראה. מרבית הצעירות שהשתתפו בעבר בתוכניות שונות לנערות בסיכון התרגלו להגיע כלקוחות ולקבל שירות. בקהילה אקטיביסטית כללי המשחק משתנים. הצעירות יוצרות משהו שהוא שלהן, שהן בעלות הבית עליו. מכאן, שעל הרכזת להיות מודעת כל הזמן, שכבר מהיום הראשון היא צריכה לייצר מרחבי החלטה ראשוניים, המבססים את הציפייה מהצעירות לפעול באופן יותר ויותר עצמאי, בהתאם לבשלות הקהילה ולכיוון שהיא בוחרת. לעיתים, קשה להחליט כבר בשלב הראשוני כל כך מהו הכיוון שהקהילה בוחרת ללכת. משום כך, הרכזת יכולה להציע אפשרויות אחדות והקהילה מחליטה על אחת מהן. למשל: הרכזת יכולה לבדוק עם הצעירות אילו סדנאות היו רוצות לקבל, להציע להן לארגן את הכיבוד למפגשים, לקבוע את יום ושעת המפגש, איך לחגוג יום הולדת וכיו"ב.

ניתן להיעזר בטיפ 'סקר לייקים' – מתודה המסייעת לצעירות לבחור מתוך מספר אפשרויות.

↓ 'סקר לייקים'

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

כתיבת אמנה קהילתית

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

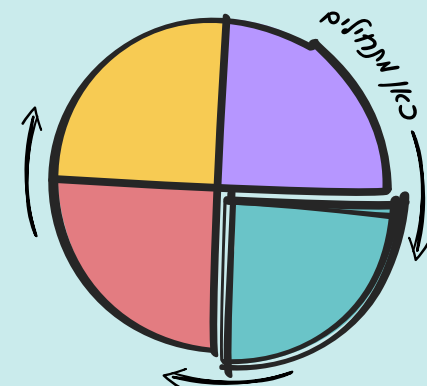
במטרה להגביר את תחושת השייכות לקהילה, מומלץ בשלב זה להתחיל בגיבוש הזהות הקהילתית והנרטיב האישי והקהילתי. חשוב לייצר זהות קהילתית בעלת סטוס גבוה ויוקרתית: זאת באמצעות הדגשת החוזקות של הקהילה, מטרת הקהילה, ניסיון החיים המשמעותי והייחודי של הצעירות, הקול שחשוב להשמיע ושעשוי לתרום להובלת שינוי חברתי. בדרך זו נעשה מעבר מזיהוי הזהות והנרטיב האישיים של כל אחת מהצעירות לזיהוי הנרטיב הקהילתי: מה מאפיין אותנו כקהילה ומה אנחנו רוצות לעשות כדי לשנות את המצב.

תהליך גיבוש הזהות הקהילתית מסייע לצעירות לחדד את הערך שהן מקבלות מהשתתפותן בקהילה, גם עבור הסביבה שבה הן חיות וגם עבור התפתחותן האישית. הערך עבורן יכול להיווצר גם מהקשרים שהן יוצרות וגם מהתכנים המועברים ומהעשייה האקטיביסטית. וכך, הזהות האישית והקהילתית מזינות אחת את האחרת.

איך מגבשים זהות קהילתית?

• **יצירת מטרה משותפת:** בשלב זה יש לשאול יחד עם הצעירות שאלות רבות, שיסייעו להן להפנים מדוע הן מעוניינות להיות חלק מהקהילה ומה תרומתה של הקהילה עבורן. זהו תהליך של בירור אישי וקהילתי, המעורר שאלות על אודות הסיבה שבגללה הן הצטרפו לקהילה ומדוע הן נמצאות בה. מהם המאפיינים המשותפים של הצעירות, מה הן מקבלות כתוצאה מהשתייכותן לקהילה ואיך השתייכות זו משפיעה עליהן. דרך הבירור האישי, חשוב לשים דגש על המאפיינים המשותפים ועל המטרות המשותפות של הקהילה.

• **פיתוח שיח רגשי בתוך הקהילה:** שיח רגשי עשוי לתרום לתחושת השייכות ולחיבור בין הצעירות ומאפשר להן מרחב בטוח לגעת בנושאים מורכבים ורגשיים, שייצרו את התחושה שצעירות אחרות חוות דברים דומים ותחזק את ההבנה שהן לא לבד. זוהי הזדמנות להציף שאלות הנוגעות לרגשות: מה הן מרגישות בתקופות שונות וביחס לנושאים רגישים בחייהן. חשוב להציף שאלות המתייחסות למשותף בין המשתתפות בקהילה, למשל: קשרים עם ההורים, קושי ובלבול המאפיינים את שלב החיים הזה, ועוד.

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

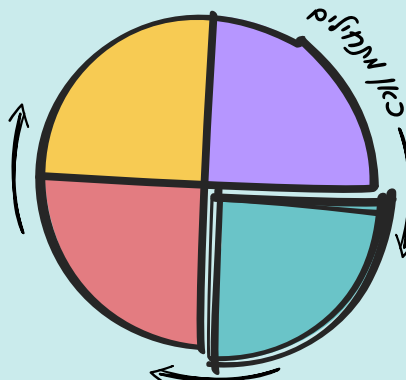
כתיבת אמנה קהילתית

• **יצירת זהות של כוח:** עבודה על הזהות האישית, המתמקדת בכוחות וביכולות, הופכת את הסיפור המתגור של הצעירות לכוח. מתוך העבודה האישית, ניתן לזהות את הכוחות ואת היכולות של הקהילה, להתחיל לייצר כוח בזהות הקהילתית ומתוכו לצאת בהמשך לעשייה אקטיביסטית.

עבודה משותפת על הזהות האישית לצד עבודה על הזהות הקהילתית: הזהות הקהילתית שנוצרת היא זהות של קבוצה אקטיביסטית, שיש לה קול ייחודי להשמיע והיא משפיעה גם על הזהות האישית. דרך הזיהוי של המשותף בין הצעירות והמשאבים הקהילתיים הן יכולות ללמוד על עצמן ולזהות את המשאבים האישיים שלהן. במובן זה, ייחודה של הקהילה בהיותה אקטיביסטית ומורכבת מצעירות בהזרה. צעירות רבות בגילן מקבלות טיפול או עוסקות בלימודים והשכלה ואילו הן מעצימות את עצמן, בוחרות לעסוק בעשייה חברתית ולחולל שינוי בנושאים הנוגעים להן. שיח זה מעצים גם את הקהילה ככלל וגם כל אחת מהן כפרטים המרכיבים את הקהילה. אחת הדרכים לייצר שיח חברתי, היא להביא אנשים מחוץ לקהילה כדי שידברו עם הצעירות על סוגיות חברתיות. דרך נוספת היא לקיים לצעירות סיורי למידה ברשות או בתחום תוכן מסוים, כדי לאפשר להן ללמוד על סוגיות חברתיות רלוונטיות. לדוגמה, בזמן בחירות אפשר להביא חברי מועצה שישוחחו עם הצעירות על המצע וסדר היום החברתי שלהם ולייצר סביב זה שיח חברתי. עשייה כזו מייצרת סטטוס קהילתי גבוה, המעביר מסר שקולן של הצעירות ודעתן חשובים.

ניתן להיעזר באתר הידע במערכי מפגש העוסקים בגיבוש זהות אישית וקהילתית:

מערך בנושא משאבים אישיים וקהילתיים ↓	מערך בנושא מנהיגות ↓
מתודה – קולאז' ככלי השכלתי ↓	מתודה בנושא אזור תפקודי שיא ↓

	
הקמה	
	ליווי אישי
	איך מתחילים?
	יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין
	פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים
	גיבוש נרטיב זהות אישית וקהילתית
	שיח בנושאים חברתיים
	מיתוג הקהילה
	יצירת נורמות מסורות וטקסים
	אקטיביזם במנות קטנות
	כתיבת אמנה קהילתית

שיח בנושאים חברתיים

כדי להניח את התשתית לפעילות האקטיביסטית של הקהילה חשוב כבר בשלב ההקמה להתחיל להבנות שיח על נושאים חברתיים, ובזאת לחזק את שתי התשתיות הקשורות לידע ולתפיסות.

בשלב זה מומלץ להתחיל בחשיפה לנושא האקטיביזם ולהביא למפגשים מגוון הזדמנויות להיכרות עם נשים מנהיגות ואקטיביסטיות. המטרה היא לחשוף את הצעירות ולהכיר להן נושאים הקשורים לעשייה אקטיביסטית בתחומים שונים: איכות הסביבה, מקומן של נשים בחברה, אי-שוויון, בעיות כלכליות, פערים בין יהודים לערבים וכל נושא אחר הבוחר בקרב המשתתפות או המתרחש בשכונה או בעיר שבה הקהילה פועלת. ניתן להיעזר במערך **מה בוער בי** ולבחון מהם הנושאים שהצעירות מתחברות אליהם.

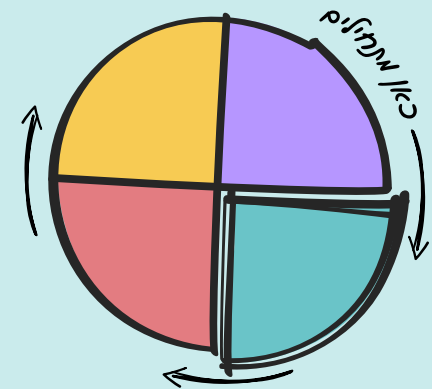
בשלב זה חשוב לאפשר לצעירות להביע דעה ביקורתית על נושאים חברתיים. זו הזדמנות להביא לקהילה נושאים מעוררי מחלוקת, שעשויים לעורר דיון ומגוון של קולות ודעות. זוהי גם ההזדמנות ללמד את הצעירות כיצד לקיים שיח חברתי ולהציג טיעונים בעד ונגד.

ניתן להיעזר במערכים הבאים באתר הידע:

סדנה בנושא תקרת זכוכית

מה בוער בי? שיח על נושאים חברתיים ובחירת נושא

חשיפה לאקטיביזם

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

כתיבת אמנה קהילתית

מיתוג הקהילה

שלב המיתוג של הקהילה מתמקד בנראות הקהילה כלפי חוץ. המיתוג חשוב כדי שאנשים במרחב שבו הקהילה פועלת יכירו אותה. כמו כן, המיתוג יכול להכין את הקרקע ליצירת שיתופי פעולה או מיזמים אקטיביסטיים, הוא מייצר גאווה קהילה ומחזק את תחושת השייכות של הצעירות לקהילה. לתהליך המיתוג מספר שלבים:

א. בחירת שם לקהילה

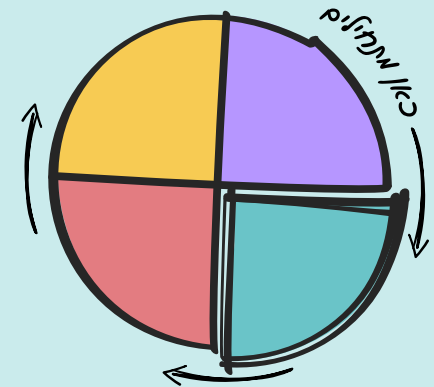
- בחשיבה משותפת עם הקהילה יש להגדיר אילו אלמנטים חשוב ששם הקהילה ייצג. לדוגמה: עשייה אקטיביסטית/פמיניזם/שם היישוב/הביחד והקהילה. מומלץ להקדיש מחשבה לשאלה – עד כמה הקהילה מעוניינת בשם מפורש או נרמז, מעודן או פרובוקטיבי וכיו"ב.
- חשוב לבחור שם קצר וקליט, שניתן להתחבר אליו ולמתגו.
- יש לייצר תהליך קבלת החלטות בשיטות שונות של הצבעה או בחירה. מכל מקום, יש לשלב את כל חברות הקהילה בתהליך הבחירה ולייצר תחושה של מעורבות ושותפות בקביעת השם.

ניתן להעזר בכלי לקבלת החלטות

דוגמאות לשמות של קהילות קיימות: 'עלמות משנות עולמות'; 'צעירות בדרך'; 'יוצרות שינוי'; 'סיסטרהוד'; 'שבאביק'; 'כולי אינתי'; 'חדודק אלסמע'; 'אקטיביסטה'; 'משנות עולם דימונה'; 'זדהרי'; 'אומניה'; 'חלק ממני'.

ב. בחירת לוגו לקהילה

מומלץ לאתר את הצעירה המוכשרת בקהילה, שיודעת לצייר או לעצב, ולבקש ממנה להציע אפשרויות ללוגו, שיוצג לצד השם הנבחר. רצוי לשתף בתהליך את חברות הקהילה ולחשוב יחד איתן איזה לוגו ישקף בצורה המיטבית את השם הנבחר. אם אין בקהילה צעירה שיכולה לעצב לוגו, ניתן לשלוח את התובנות של הצעירות למעצב חיצוני או להיעזר במחוללי לוגו חינוכיים ברשת (כתבו: free logo creator online בגוגל).

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

כתיבת אמנה קהילתית

ג. פרסום ונראות לקהילה

בחירת השם והלוגו מניחות את התשתיות ליצירת הנראות החיצונית של הקהילה ולכן יש לשלב את הלוגו ואת השם בכל דף פרסום או פלייר שהקהילה מפרסמת. ניתן לפתוח לקהילה קבוצת פייסבוק או אינסטגרם ולמקם את לוגו הקהילה כתמונת הנושא.

לאחר סיום תהליך המיתוג מומלץ לחגוג את הבחירה ולייצר אביזרים ממותגים עם שם ולוגו הקהילה, כגון: חולצות, כובעים, בקבוק מים, מחזיק מפתחות. בכך יוצרים חיבור וגאווה לקהילה.

להלן מספר דוגמאות ללוגואים ולדפי פייסבוק מוצלחים שנוצרו במיזם 'צעירות בראש':

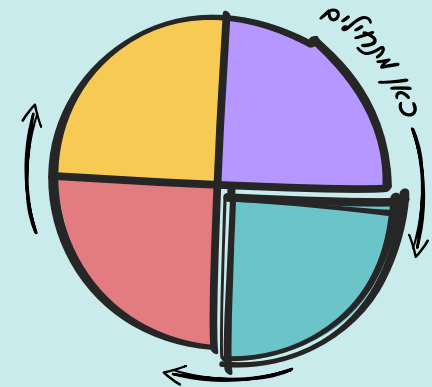
↓ 'עלמות משנות עולמות'

↓ קהילת 'צעירות משנות עולם דימונה'

↓ קהילת 'אומניה'

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

כתיבת אמנה קהילתית

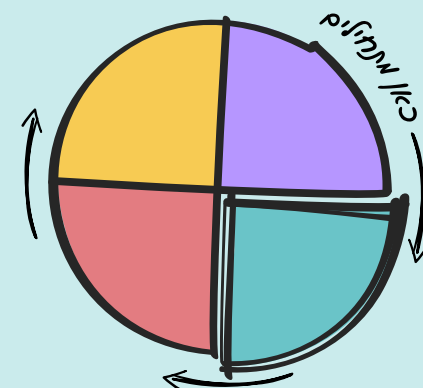
יצירת נורמות, מסורות וטקסים בקהילה

טקסים ומסורות יוצרים מובחנות לקהילה, תורמים ליצירת הנרטיב הייחודי לה ומהווים שגרות קבועות, החוזרות על עצמן, אשר מגבירות את תחושת הביטחון והשייכות.

חלק מהטקסים ומהמסורות נוצר לבד באופן טבעי אך אם לא, מומלץ כי לפחות בתחילת הדרך הרכזת תכווין את היווצרותם. הרכזת יכולה לזהות דפוס או חיבור של הצעירות להרגל מסוים ולעודד את התפתחותו; אם נערך אירוע חד-פעמי מוצלח בקהילה, הרכזת יכולה להציע להפוך אותו למסורת קהילתית.

את הנורמות, המסורות והטקסים אפשר לחלק לשתי קטגוריות: פנים-קהילתיות וכלפי חוץ.

כלפי חוץ	פנים-קהילתיות
נורמות, מסורות וטקסים המזוהים עם פעילות הקהילה בקרב אוכלוסייה חיצונית לה. למשל: מיזם קהילתי קבוע, שנערך לפני חג מסוים (חלוקת סלי מזון לפני פסח), מסיבה להחלפת בגדים כתרומה לנערות בסיכון, שמתקיימת תמיד בחודש מסוים, תהלוכת חג עיד אל פיטר, אירוע שיא גדול סביב חג או יום המעשים הטובים, אחת לחצי שנה אירוע גדול לצעירות ביישוב. אירועים אלה הופכים למסורת ואליהם מוזמנים אנשים חיצוניים לקהילה.	נורמות, מסורות וטקסים המיועדים לחברות הקהילה בלבד והם חלק מההווה של הקהילה. לדוגמה: ברכה קהילתית, הגדרה כיצד הצעירות חוגגות ומציינות יחד ימי הולדת בקהילה, הדלקת נרות משותפת בחנוכה או חגיגה משותפת בחגים אחרים, אפילו 'טייק אוואי' מסוים שאחת לתקופה מזמינים ממנו אוכל.

הקמה

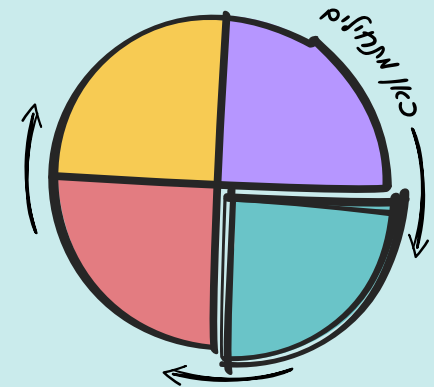
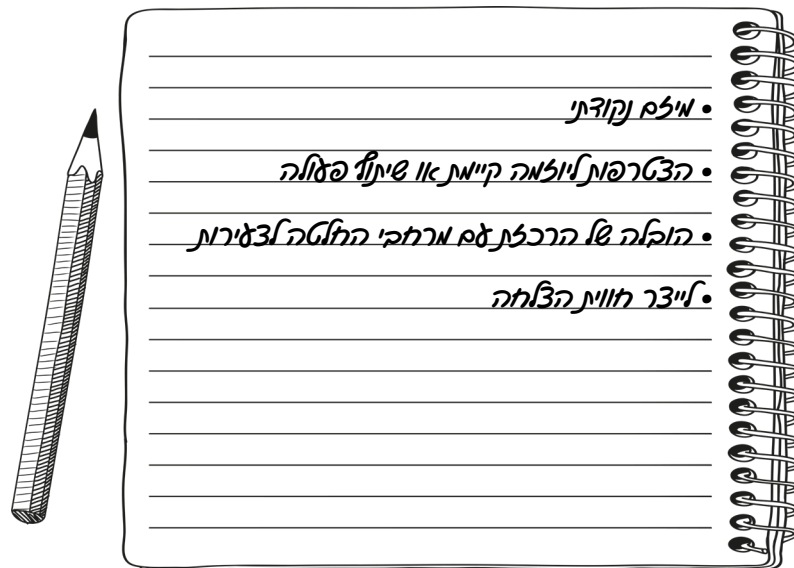
♀	ליווי אישי
💖	איך מתחילים?
💖	יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין
💖	פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים
💖	גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית
👥	שיח בנושאים חברתיים
💖	מיתוג הקהילה
💖	יצירת נורמות מסורות וטקסים
👥	אקטיביזם במנות קטנות
💖	כתיבת אמנה קהילתית

אקטיביזם במנות קטנות

בתום שלב ההקמה, מומלץ להוציא אל הפועל מיזם אקטיביסטי ראשון, בהתאם לרמת המוכנות של הקהילה. המטרה של יציאה למיזם אקטיביסטי ראשון וקטן היא לתרום לגיבוש הקהילה בעשייה משותפת ולחזק את הקשרים בין הצעירות. כמו כן, לא פחות חשוב, להעלות את תחושת המסוגלות והמשמעות של הצעירות בקהילה. בשלב זה יש משמעות רבה לחוויית ההצלחה של הצעירות ועל כן יש לתכנן מיזם נקודתי, עם התחלה וסוף ברורים. מומלץ להצטרף ליוזמה קיימת או לייצר מיזם בשותפות עם עוד גורם (עמותה הפועלת ביישוב, מועדון חברתי או מועדונית). חוויית ההצלחה שתעובד לאחר מכן בקהילה תוסיף לנרטיב הקהילתי חוויה של נתינה, הצלחה ומשמעות ולעיתים, בפעם הראשונה, תייצר פרדיגמה הפוכה למה שהצעירות היו רגילות בעבר – ממקבלות ומנזקקות לנותנות ולמובילות.

סביר להניח, כי בשלב זה הקהילה לא בשלה עדיין לתכנן מיזם אקטיביסטי באופן עצמאי. בנוסף לכך, ישנה חשיבות רבה לדוגמה אישית בכל הנוגע לאופן התכנון וההוצאה אל הפועל של מיזם שכזה. על כן, מומלץ כי מיזם קהילתי ראשון יהיה ביוזמת הרכזת ובהובלתה. עם זאת, חשוב שהרכזת תאפשר לצעירות להיות מעורבות בתכנון המיזם ובהוצאתו לפועל.

לדוגמה: בחירת המיזם בשיתוף עם הצעירות (ניתן להציע להן שתיים עד שלוש אפשרויות לפעילות והן יבחרו את המועדפת עליהן), חלוקת תפקידים ומשימות לכל אחת וקביעת תוכנו של מיזם ההתנדבות.

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

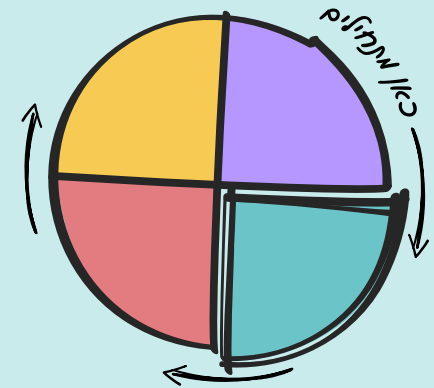
כתיבת אמנה קהילתית

דוגמאות לפעילויות שניתן ליזום במסגרת מיזם אקטיביסטי ראשון:

- להירשם כקהילה לפעילות התנדבותית בעמותת 'לתת' ולארוז סלי מזון.
- ללכת כקהילה להוסטל/בית חם/מועדונית ולקיים פעילות משותפת (סביב חגים או לציון אירוע מסוים).
- ללכת יחד להפגנה בנושא שמעניין את הצעירות - להכין שלטים, ללבוש חולצות של הקהילה.
- לחלק עוגיות שהקהילה אופה יחד לאוכלוסיית יעד מסוימת ביישוב (קשישים/דיירות של הוסטל/אנשים 'שקופים').

אקטיביזם במנות קטנות מקדם את תחושת המסוגלות ומעלה את המוטיבציה לעשייה חברתית. הצעירות לומדות שהן יכולות להיות בצד הנותן ושהן מקבלות ערך ומשמעות מהנתינה וכי זה בהישג ידן ואפשרי. חשוב לייצר נראות לעשייה ולחגוג את ההצלחה.

ניתן להעזר במערך - בחירת מיזם קבוצתי

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

כתיבת אמנה קהילתית

כתיבת אמנה קהילתית

לאחר כשלושה-ארבעה חודשי פעילות, כאשר הקשרים בין הצעירות מתחילים להיווצר ונוצרת התחלה של פתיחות ויחסי אמון, מומלץ לגשת יחד עם הקהילה למשימת הניסוח והכתיבה של אמנה קהילתית. לטובת תהליך זה, ניתן להיעזר:

מערך באתר הידע "בניית חזון קהילתי"

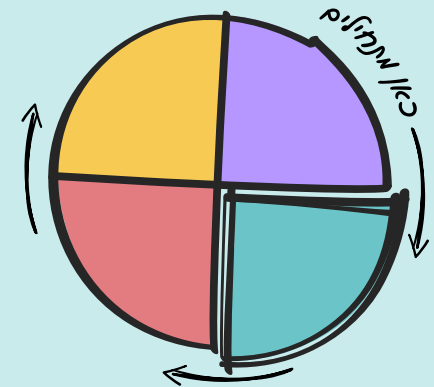
על האמנה לכלול את חוקי הקהילה ואת כללי ההתנהגות שלה. מומלץ כי האמנה של הקהילה תתייחס לנושאים הבאים:

- תדירות ומיקום המפגשים הקבוצתיים והאישיים.
- מדיניות לגבי איחורים והודעה מראש אם צעירה לא יכולה להגיע למפגש.
- דרכים שבהן מתקבלות ההחלטות בקהילה ומה קורה כשאין הסכמה בין כל חברות הקהילה.
- ערכי הקהילה המשותפים וערכים של התנהגות אחת כלפי חברתה.
- סגנון השיח בקהילה.
- שמירה על סודיות (מה שנאמר בקהילה נשאר בקהילה).
- דרכי התקשרות.
- כללי מותר ואסור בקהילה.

ניתן להעזר בכלי לקבלת החלטות

חשוב להגדיר לצעירות, כי זוהי אמנה ראשונית וכי ייתכן מאוד ובעתיד הן ירצו לעדכן אותה או להוסיף עליה נושאים נוספים ומתקדמים, כגון חזון הקהילה, כללים בנוגע לאקטיביזם ולשינוי, הגדרת מעגלי ההשתתפות בקהילה, ועוד. יש חשיבות ומשמעות לכך, שהאמנה תלווה את התפתחות הקהילה, תהווה מסמך בסיס אליו חוזרים כאשר יש אי-הבנות או אי-הסכמות ולתקף את האמנה אחת לתקופה עם התפתחותה של הקהילה.

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

יצירת מרחב קהילתי נעים ומזמין

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

גיבוש נרטיב וזהות אישית וקהילתית

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

יצירת נורמות מסורות וטקסים

אקטיביזם במנות קטנות

כתיבת אמנה קהילתית

קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון והזרה חברתית

להלן דוגמה לאמנה קהילתית:

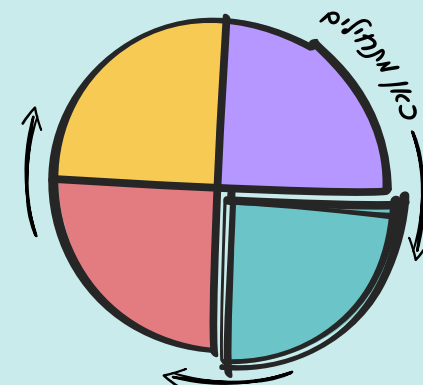
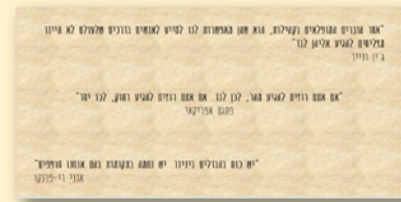

אמנה קהילתית

- שמירה על סודיות
- כבוד הדדי
- חופש הביטוי - חותר להגיד הכל בצורה חכמה
- הגנה וסיוע בזמן
- התחברו בחפזים
- הודעה מראש על חוסר יכולת להגיע
- חפזים גיבוש קהילתיים - אחת לחודשיים
- חפזים אישיים עם ניצן - אחת לחודשיים
- התמקדות בעשייה ולא בתוכן טיפולי
- סיכום חפזים בווטסאפ- מירי, ציביה ועינת
- אחריות משותפת עם ניצן על התהליכי-מירי
- הקפדה על שתי הפסקות קצרות במהלך כל חפז
- הודעה מראש לפני שמצטרפת לעירה חדשה
- העברת האמנה הקהילתית לכל מצטרפת חדשה
- אחריות משותפת של כלל הקהילה בגיוס לעירות חדשות
- חשיבה מחודשת לאחר שהקהילה חווה 10 עלויות
- אין אלוכלה או סתמים בחפזים רשמיים של הקהילה
- תקשורת עם ניצן בין 22:30-8:00 בימי ראשון עד חמישי.
- לכתוב בשישי או שבת אך ורק אם יש חשבה דחוף
- בקבוצת הוואטסאפ אפשר לכתוב בכל זמן שהוא
- האמנה פתוחה לשינויים שיוסכמו על כל חברות הקהילה

שאלות שניתן לשאול לקראת בניית אמנה קהילתית:

בינוי קהילה

הקמה

ליווי אישי

איך מתחילים?

**יצירת מרחב קהילתי
נעים ומזמין**

פיתוח מרחבי החלטה ראשוניים

**גיבוש נרטיב וזהות
אישית וקהילתית**

שיח בנושאים חברתיים

מיתוג הקהילה

**יצירת נורמות
מסורות וטקסים**

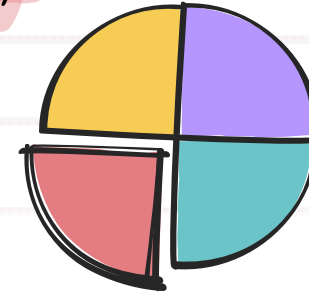

**אקטיביזם
במנות קטנות**

כתיבת אמנה קהילתית

שלב שלישי - ביסוס

בשלב הביסוס נעמיק את תהליכי בינוי הקהילה, נאפשר לקהילה לקבל יותר החלטות, נגדיר יחד עם הקהילה תפקידים משמעותיים לצעירות וניתן להן להוביל את הפעילויות. בשלב זה מתקיימת פריצת דרך משמעותית בעשייה האקטיביסטית. הצעירות מבינות את הערך של העשייה ורוצות לעסוק בה אף יותר. גם בשלב הביסוס, המתמקד בעשייה האקטיביסטית, חשוב לקיים מידי פעם מפגשים קהילתיים מגבשים וממלאים עבור הצעירות. במקרים רבים זהו ה'דלק' לעשייה.

המעבר משלב ההקמה לשלב הביסוס לא מתקיים בנקודת זמן מוגדרת. כל קהילה עוברת בין השלבים לפי קצב התפתחותה ובהתאם לבשלותה של הקהילה בכלל ושל הצעירות בפרט.

לחצו על הנושא
לקבלת פירוט

בניית קהילה

אקטיביזם

מגדר

בינוי קהילה עם משילות עצמית

בשלב הביסוס, מתקיים תהליך הדרגתי של העברת יותר ויותר אחריות אל הצעירות. לשם כך, מומלץ להשתמש בפרקטיקות הבאות:

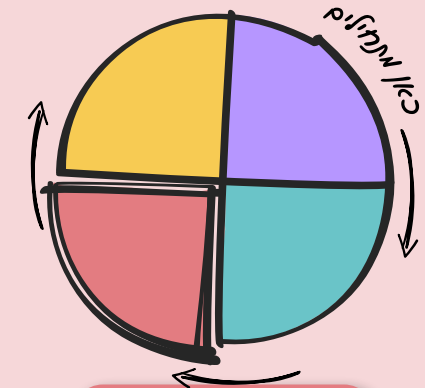
• **הקמת צוותי אד-הוק להנהגת הקהילה:** מומלץ להקים צוותים אלה סביב אירועים/פרויקטים או תוכניות, כאשר בכל צוות רצוי שיהיו בין שתיים עד ארבע צעירות. לצוות יוגדרו תפקיד ונושא שבאחריותו. כל צוות יבנה תוכנית פעולה בהתאם למשימתו ותתקיים בו חלוקת תפקידים על פי המשימות שהוגדרו. תפקיד הרכזת לפעול בשיתוף פעולה עם הצוותים וללוותם בעשייה. ההמלצה היא, כי בשלב זה הרכזת תוביל את ההקמה של הצוותים ואת חלוקת המשימות.

דוגמאות לצוותים שניתן להקים: צוות יום גיבוש – מתכנן את יום הגיבוש הבא של הקהילה; צוות שבת – מתכנן סמינר או שבת משותפת לקהילה; צוות יזמות – יחד עם הרכזת מייצר אפשרויות לעשייה חברתית חד-פעמית; צוותי משימה סביב מטרות אקטיביסטיות, ועוד.

ניתן להרחיב על ועדות/צוותים בכלי:

↓
'הקמת ועדות בקהילה ככלי לקבלת החלטות, שמופיע באחד'

• **יצירת מבנה קבוע למפגשי הקהילה המאפשר לצעירות לקחת חלק בהעברת התכנים:** לדוגמה: כל מפגש מתחיל בכך, שאחת הצעירות מביאה תחום עניין אישי ומציגה אותו בפני הקהילה; בכל מפגש יש שיח קבוצתי מונחה על ידי אחת הצעירות, או בסיום כל מפגש סבב – במה היו רוצות לעסוק במפגש הבא או בניית לו"ז משותף למפגשים.

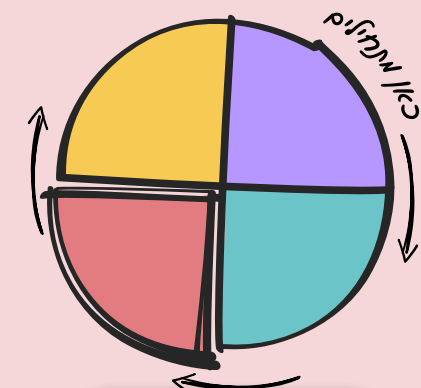
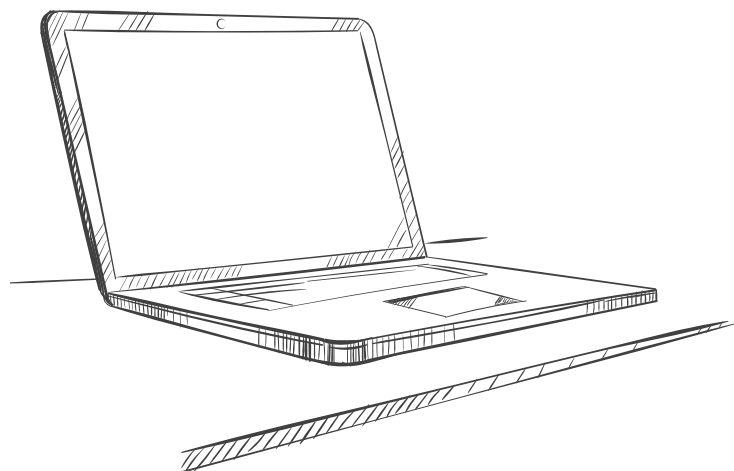

ביסוס

	בינוי קהילה עם משילות עצמית
	פיתוח ראייה מגדרית ביקורתית
	אקטיביזם בגובה העיניים
	אקטיביזם פנימה
	התנסות במיזמים אקטיביסטיים
	אקטיביזם כמהלך מעצים
	הרחבת הקהילה

• **שילוב הצעירות בפעילות הקהילה כלפי חוץ:** בשלב הביסוס כבר יש לקהילה שם ולוגו. כעת, הסביבה שבה הקהילה פועלת מזהה את הקהילה בשמה וחשוב שתכיר גם את הצעירות המובילות. לכל פגישה עם שותפים, רצוי שאחת הצעירות תצטרף. כמו כן, מומלץ להזמין את השותפים למפגשים קהילתיים, לוודא כי דף הפייסבוק של הקהילה פעיל ומופעל על ידי הצעירות שכותבות, מעלות תמונות ומפרסמות יוזמות. מומלץ לעודד את הצעירות להשתתף בוועדת תרבות של המינהל הקהילתי וכיו"ב.

עם ביסוס הקהילה, לאחר שהקשרים והזהות מתגבשים, ניתן לשלב על פי צורך והתאמה מודל פעולה היברידי. המעבר לשיח בפלטפורמה דיגיטלית (זום) בנוסף למפגשים פנים-אל-פנים מאפשר גם לצעירות שלא יכולות להגיע באופן פיזי למפגשים להיות חלק מהקהילה. בנוסף לכך, במפגשים בזום נוצר רובד נוסף של היכרות עם הצעירה, שכן רואים את הבית ואת הסביבה שלה.

ביסוס

	בינוי קהילה עם משילות עצמית
	פיתוח ראייה מגדרית ביקורתית
	אקטיביזם בגובה העיניים
	אקטיביזם פנימה
	התנסות במיזמים אקטיביסטיים
	אקטיביזם כמהלך מעצים
	הרחבת הקהילה

פיתוח ראייה מגדרית ביקורתית

בשלב הביסוס, ההעמקה או הפיתוח של הראייה המגדרית-ביקורתית היא אחד התנאים ההכרחיים לפריצת דרך בתחום האקטיביסטי.

לפי תוצאות מחקר ההערכה שנערך על מיזם 'צעירות בראש', המודעות הפוליטית-חברתית, השיח והראייה הביקורתית מספיקים כדי לנבא עלייה בתחושת המשמעות, החוללות והתקווה.

מסיבה זו, על הרכזת לפעול לפיתוח הראייה הביקורתית של הצעירות ולהרחבתה. הראייה המגדרית-ביקורתית מספקת מענה לשתי מטרות עיקריות: קידום ההתפתחות האישית של הצעירות וקידום העשייה האקטיביסטית של הקהילה.

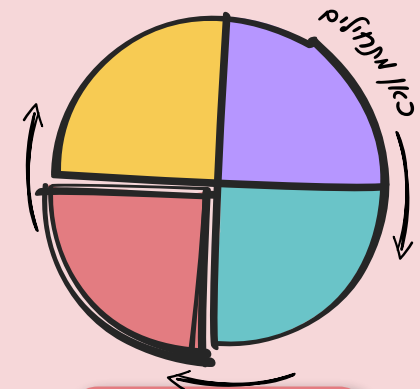
המכנה המשותף הראשוני בין כל הצעירות בקהילה היא העובדה, שכולן נשים צעירות עם רקע של סיכון או הדרה. כלומר, מעצם היותן קהילה כזו הן כבר חוות אפליה, אי-שוויון, השתקה וקולן לא נשמע במרחב הציבורי. דרך העבודה המגדרית ודרך סיפור חייהן אפשר לעורר בהן את הרצון ליוזמה ולעשייה, היות ומדובר בנושאים או בתכנים הנוגעים למצבן האישי.

להלן מספר דרכים לעורר ראייה מגדרית-ביקורתית.

ניתן לעשות זאת באמצעות ספקים חיצוניים או על ידי תכנים שהרכזת מפתחת עבור הקהילה, למשל:

- להביא דוגמה לנשים שהעשייה האקטיביסטית שלהן נובעת מהשתייכותן המגדרית: נשים שהן role model, יודעות לדבר על פערים ואפליה מגדרית ופועלות לצמצומה.

- להביא למפגשי הקהילה ידע ונתונים על אודות אפליה ואי-שוויון מגדריים. למשל: פערי שכר בין גברים לנשים, פערים בתפקידי ניהול בין גברים לנשים, מספר חברי כנסת גברים מול נשים, ועוד. מטרת הנתונים לעורר שיח ולהדגים לצעירות, שמכל האפליות והפערים שקיימים בחברה (בין שחורים ללבנים, דתיים לחילונים, עשירים לעניים) הפערים בין נשים לגברים הם העמוקים והרוחביים ביותר.

ביסוס

בינוי קהילה עם משילות עצמית

פיתוח ראייה מגדרית ביקורתית

אקטיביזם בגובה העיניים

אקטיביזם פנימה

התנסות במיזמים אקטיביסטיים

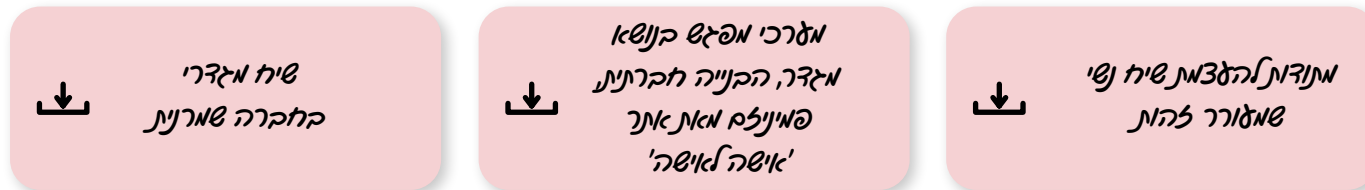
אקטיביזם כמהלך מעצים

הרחבת הקהילה

• להעביר במפגשי הקהילה תכנים בנושא מגדר: באתר הידע של מיזם 'צעירות בראש' ניתן למצוא מערכי מפגש בנושא. במקביל, אפשר להיכנס לאתר 'שוות' ולהוריד משם מגוון של נתונים, תכנים, מערכים ומאמרים שאפשר לחלק לצעירות ולייצר שיח במפגשים.

ערכי מפגש ומתודות ללמידה ולהעלאת שיח מגדרי:

• להקריין לצעירות סרטים בנושאי מגדר: ישנם סרטים רבים שמספרים את הסיפור של נשים אקטיביסטיות, פמיניסטיות, שחוללו שינוי. באמצעות הסרטים הללו אפשר להנגיש מושגים, כגון מגדר ופמיניזם. חשוב שהצעירות ידעו, כי עצם העובדה, שאנחנו כנשים יכולות לבחור בבחירות או לנהוג ברכב, זה כבר אומר שאנחנו נהנות מהמהפכה הפמיניסטית שהתרחשה פה לפני 100 שנים. השיח על נושאים חברתיים מבוססי מגדר בקהילה תורם להעלאת התודעה המגדרית, המעודדת יציאה לעשייה חברתית. בשיח הקהילתי לא תמיד מומלץ להשתמש במונחים 'מגדר' ו'פמיניזם' ואפילו ב'שוויון זכויות'. עדיף לדבר על מקומה של האישה ועל פערים בין נשים לגברים. חשוב להתאים את העבודה על מגדר לאוכלוסיית היעד.

דוגמאות לסרטים מומלצים: המין החזק (על סיפורה של רות בייזר גינצבוורג), הסופרג'יסטיות (מאבק של נשים לקבל את זכות הבחירה בבריטניה), עזרת נשים – סיפורה של אישה חרדית אקטיביסטית המתגוררת בניו-יורק, שהקימה ארגון מתנדבות של נשים בדומה לאיחוד הצלה.

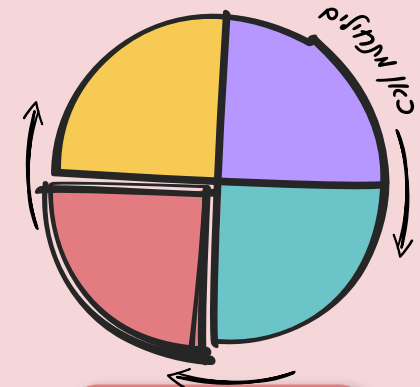
אקטיביזם בקהילה העיניים

בשלב זה חשוב לבסס את המושגים הראשוניים, שיספקו לצעירות בקהילה את הכיוון הראשוני לעשייה אקטיביסטית.

פעמים רבות המונח 'אקטיביזם' נתפס כמשהו מאוד רחוק, בלתי מושג, שלא קשור אליהן. בשלב זה, יש לפרק את המונח 'אקטיביזם' להגדרה או למושגים שהצעירות תוכלנה להתחבר אליהם, מושגים שהם בגובה העיניים. חשוב שהצעירות יתפסו אקטיביזם כתהליך מושג, אפשרי, שיכול להשיג תוצאות, השפעה ושינוי; שהן יפנימו כי מסביבן מגוון של נשים אקטיביסטיות וכי כל אחת מהן במובן מסוים היא אקטיביסטית, מעצם זה שהיא בוחרת לבטא את קולה במרחב. על כן, הקהילה צריכה להתחיל לברר לעצמה את המושג 'אקטיביזם' ולהמשיג אותו מחדש, בהתאם לתפיסתה.

להלן מספר המלצות כיצד יש להעמיק ולהמשיג את המונח במסגרת הקהילה:

- **העברת מערכי פעילות רלוונטיים לקהילה:** באתר הידע של מיזם 'צעירות בראש' מגוון של תכנים, שעשויים לעזור בתהליך המשגה זה. מומלץ בשלב זה להעביר את ששת המערכים של 'משפיעות' – שישה מערכים של שעה וחצי (שניתן להפוך גם ל-12 מערכים של שעה). המערכים מכוונים לעשייה חברתית, אולם המיקוד שלהם הוא בהמשגה, בחיזוק התשתית התפיסתית (ידע, תפיסות, מוטיבציה ומסוגלות) ובהיכרות עם הרפרטואר המגוון של פעילויות אקטיביסטיות.
- **זה לא רק סמנטיקה – בחירת המילה הנכונה:** יש להתאים את המונחים ולייצר חיבור בין המונח 'אקטיביזם', שעלול לייצר רתיעה, לבין הצעירות.
- למשל, בקהילה של נשים חרדיות השתמשו במונח 'עשייה קהילתית' או 'פרו-אקטיביות'. בקהילות בחברה הערבית השתמשו במושג 'עושות שינוי'.
- **היכרות מעמיקה עם המונח 'אקטיביזם':** חשוב לנפץ לצעירות מיתוסים על אודות אקטיביזם ולחדד את ההבנה, כי אקטיביזם הוא רצף: כל אחת מאיתנו היא אקטיביסטית במובן מסוים. זוהי הזדמנות ללמד את הצעירות מונחים הקשורים לאקטיביזם, כגון: אלגואיזם (השילוב בין אגואיזם ואלטרואיזם – יציאה לעשייה מתוך צורך אישי באופן שמשפיע על הכלל) ולערוך בירור אישי: מתי ואיפה כל צעירה היא אקטיביסטית בחייה?

ביסוס

בינוי קהילה עם משילות עצמית

פיתוח ראייה מגדרית ביקורתית

אקטיביזם בגובה העיניים

אקטיביזם פנימה

התנסות במיזמים אקטיביסטיים

אקטיביזם כמהלך מעצים

הרחבת הקהילה

• הקניית כלים ומיומנויות באמצעות עשייה או סדנאות ייעודיות: בשלב זה על הרכזת לאתר אילו כלים ומיומנויות, הנדרשים לעשייה האקטיביסטית, חסרים לצעירות וללמדן. הרכזת צריכה להעניק לצעירות כלים בסיסיים, כגון: איך להוציא מיזם מרעיון לביצוע, תכנון, חלוקת תפקידים, אחריות, יצירת שותפויות, שיווק, בניית תקציב, הצגה עצמית של הקהילה/המיזם. כדי להעביר חלק מהתכנים הללו, ניתן להזמין סדנאות של גופים חיצוניים, כגון: סדנאות בנושא 'מרעיון לביצוע', שיווק ו'סטוריטלינג', בניית תקציב/כרטיס פרויקט, גיוס שותפויות, איך בונים אירוע קהילתי, ועוד.

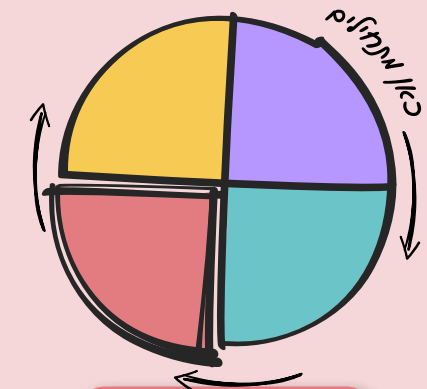
• היכרות עם מופעים שונים של עשייה אקטיביסטית מהארץ ומהעולם: בשלב זה מומלץ להרחיב את ההיכרות של הצעירות עם עשייה אקטיביסטית, כפי שהיא מתקיימת בישראל ובעולם. זוהי הזדמנות להביא את האקטיביזם אל 'גובה העיניים' עם דוגמאות גם מהשכונה של הצעירות, באמצעות מפגש עם נשים אקטיביסטיות מהקהילה.

בשלב זה של למידה ניתן גם להיעזר [בארגז הכלים להשתתפות אזרחית](#), שבו מגוון של כלים לעשייה חברתית ואזרחית.

משפיעות - שישה מערכי מפגש
להמשגה היכרות והנעה לפעולה
אקטיביסטית

כלי - כלי אימפוי קהילתי

כלי - כרטיס פרויקט

ביסוס

בינוי קהילה עם
משילות עצמית

פיתוח ראייה
מגדרית ביקורתית

אקטיביזם בגובה
העיניים

אקטיביזם פנימה

התנסות במיזמים
אקטיביסטיים

אקטיביזם כמהלך
מעצים

הרחבת הקהילה

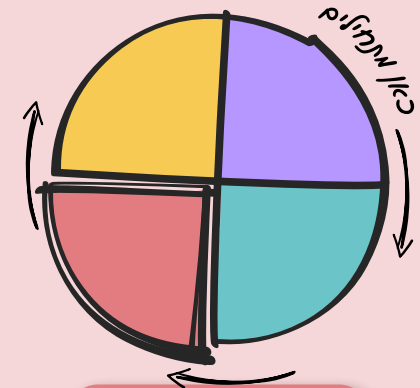
אקטיביזם פנימה

בשלב ההקמה, יצרנו מרחב מזמין ונעים לצעירות והשקענו ביצירתם של קשרים משמעותיים ראשוניים בין הצעירות. כמו כן, נתנו לצעירות להתנסות במיזם אקטיביסטי ראשון וקטן, שהובל בעיקר על ידי הרכזת. בשלב זה, נעבור לאקטיביזם יותר משמעותי בהובלת הצעירות עצמן, אך שאינו מופנה כלפי חוץ, אלא ממוקד פנימה – לטובת הקהילה ולמענה. המטרה של הפעילות הפנים-קהילתית – אקטיביזם פנימה – היא משולשת: לתמוך בבינוי הקהילה ולחזק עוד יותר את הקשרים המשמעותיים בין הצעירות; להגביר את המשילות העצמית של הקהילה; להוות כר התנסות ולאפשר לצעירות להוביל ולהתנסות בסביבה בטוחה ובתוך הקהילה עצמה במיומנויות ובכלים שלמדו על אקטיביזם.

הפעילות האקטיביסטית מהווה מעין חממה פנים-קהילתית שבה הצעירות מתנסות, צוברות כלים ומיומנויות שבהם תוכלנה להשתמש בעשייה האקטיביסטית כלפי חוץ, כגון: איך בוחרים פעילות אקטיביסטית? איך כותבים כרטיס פרויקט ליום כיף שאנחנו רוצות לעשות? איך בונים תקציב בתוך מסגרת התקציב שקיבלנו? מהי חלוקת התפקידים והמשימות בין הצעירות? איך משווקים את הקהילה במסגרת הפעילות? איך מסבירים לספקים מה אנחנו רוצות וצריכות?

דוגמאות לפעילויות פנים-קהילתיות שהצעירות יכולות להוביל: ערב קהילה, הדלקת נרות משותפת, יום גיבוש או יום כיף לקהילה, סיור גרפיטי חווייתי, ועוד.

הדגש בפעילות פנים-קהילתית הוא על התכנון ועל ההובלה של הצעירות עצמן. זהו שלב ההתנסות בתנאים בטוחים ולכן חשוב לתת לצעירות לבנות תוכנית עבודה לפעילות, לתכנן תקציב, לחלק ביניהן תפקידים, ועוד. מכיוון שזוהי התנסות ראשונה, חשוב גם להגדיר לצעירות תהליכי בקרה על הביצוע. למשל: שהרכזת תגדיר באיזו תדירות על הצעירות לעדכן ולדווח על התקדמות. ניתן להחליט, כי כאשר צוות מסיים משימה הוא מדווח לכל הקהילה בקבוצת הוואטסאפ וכך נוצרת בקרה משותפת ותמיכה משותפת במידת הצורך.

ביסוס

בינוי קהילה עם משילות עצמית

פיתוח ראייה מגדרית ביקורתית

אקטיביזם בגובה העיניים

אקטיביזם פנימה

התנסות במיזמים אקטיביסטיים

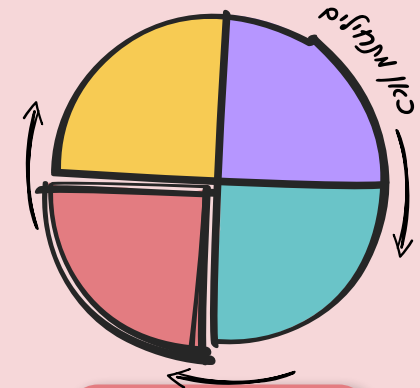
אקטיביזם כמהלך מעצים

הרחבת הקהילה

מכיוון שמדובר בשלב שהוא קריטי להמשך הדרך ושהוא בסיס לעשייה ההמשכית, יש לרכזת תפקיד משמעותי בהבטחת חוויה של הצלחה בפעילות הפנים-קהילתית. על הרכזת ללוות יד ביד את הצעירות, להדריך אותן ובעת הצורך אפילו לדחוף מאחורי הקלעים. אם לצעירה לא נוח לדבר עם ספק בעצמה, הרכזת יכולה להוות לה דוגמה ולהצטרף אליה לשיחה, כדי שבפעם הבאה הצעירה תוכל לשוחח אתו לבד; אם הרכזת מבצעת חלק מהתפקידים בעצמה, חשוב שתעדכן את הצעירות ותשתף אותן בנעשה, כדי שהתהליך ישמש ללמידה ובפעם הבאה הצעירות תוכלנה לעשות את הדברים בכוחות עצמן.

מומלץ לקיים פעילות פנים-קהילתית אחת למספר שבועות, משום שהיא מספקת את ההווי והכיף של להיות ביחד, מחזירה את החיוניות לקהילה ומחזקת את הקשרים בין הצעירות ואת הערבות ההדדית. פעמים רבות, כאשר פוחתים הכוח והמוטיבציה לעשייה חברתית, או שיש משברים בקהילה, הפעילות הפנים-קהילתית מעצימה ומקרבת. היא כמו זריקת חמצן או אנרגיה לקהילה.

ביסוס

בינוי קהילה עם משילות עצמית

פיתוח ראייה מגדרית ביקורתית

אקטיביזם בגובה העיניים

אקטיביזם פנימה

התנסות במיזמים אקטיביסטיים

אקטיביזם כמהלך מעצים

הרחבת הקהילה

התנסות במיזמים אקטיביסטיים

אחרי שהצעירות התנסו בהובלת משימות פנים-קהילתיות, במרחב מוגן של הקהילה, השלב הבא הוא להפנות את האקטיביזם כלפי חוץ, אל הקהילה הרחבה. כאן יש עליית מדרגה באקטיביזם של הקהילה בשני מובנים עיקריים:

• **בתוכן/בנושא המיזם האקטיביסטי:** חשוב שהפעם תוכן המיזם האקטיביסטי שייבחר יעלה מתוך הנושאים הנוגעים לבעיות, משיחות שנעשו בקהילה ומתוך שיח חברתי-פוליטי- מגדרי שהתקיים בקהילה. לראשונה, אנו מבקשים מהצעירות להיות אלה שיקבעו את הנושא, התחום והתוכן של המיזם האקטיביסטי ולבחור היכן הן רוצות למקד את ההשפעה שלהן. ניתן להשתמש בסיפור האישי של הצעירות כמקור כוח וידע. פעמים רבות הסיפור האישי של הצעירות, שהוא מורכב או מאתגר, הופך למקור של כוח וידע בעשייה האקטיביסטית, דווקא מתוך חוויות עבר, ניסיון חיים, או צורך בתיקון טראומה. חשוב שהרכזת תכוון את הצעירות למשימות אלגואיסטיות – כאלה שישפרו גם את מצבן שלהן וגם את מצבם של אחרים. לעיתים, על הרכזת לסייע לצעירות לקחת משימה גדולה ולפרק אותה למשימות קטנות ובעלות השגה.

לשם כך, ניתן להיעזר במערך מתוך אתר הידע:

↓
אקטיביזם מתוך זיהוי
צרכים בשטח, בר ואורי
קהילת עולמות משנות עולמות

↓
חקר עומק של בעיה

- בתכנון המיזם האקטיביסטי: לאחר שהוחלט על התוכן, גם התכנון צריך לעבור לאחריותן של הצעירות. ראשית, יהיה עליהן לחקור את הבעיה, לבחון אילו שירותים קיימים, אילו נתונים יש ואילו גורמים הם שותפים פוטנציאליים. ניתן להיעזר במערך:

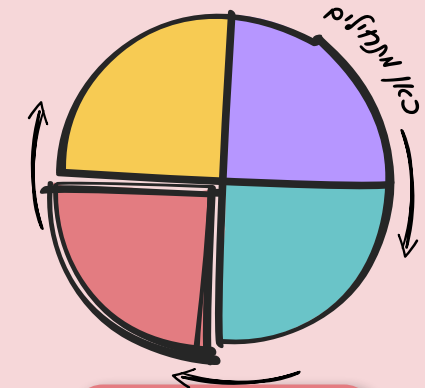

אודות חקר בעיה

הצעירות יתחלקו לוועדות, יחלקו תפקידים, ייצרו את השותפויות, יבצעו חקר הנושא ויחליטו כיצד לפעול.

לדוגמה: צעירות באחת הקהילות ביקשו להקים דירת מעבר לצעירות, מתוך ניסיון האישי. הצעירות ביצעו חקר של השירותים הקיימים ברשות, בדקו במה כרוכה הקמת דירת מעבר וגילו תוך כדי תהליך, שיש דירה שכזו ביישוב הסמוך. כך, הצעירות הבינו שזה לא המענה הנכון והחלו לחפש פתרון אחר לצורך שלהן.

בשלב הביסוס מומלץ להוציא אל הפועל בין שניים עד שלושה מיזמים אקטיביסטיים, נקודתיים וממוקדים באופיים, המספקים חווית הצלחה לצעירות. מיזמים אלה מתבצעים במעורבות לא מבוטלת של הרכזת ובשותפות עם גורם רשות. מומלץ שהצעירות יכוונו את העשייה לעבר מטרה אחת מסוימת, אוכלוסייה מסוימת או סדר יום קבוע.

ביסוס

בינוי קהילה עם משילות עצמית

פיתוח ראייה מגדרית ביקורתית

אקטיביזם בגובה העיניים

אקטיביזם פנימה

התנסות במיזמים אקטיביסטיים

אקטיביזם כמהלך מעצים

הרחבת הקהילה

אקטיביזם כמהלך מעצים

העשייה האקטיביסטית היא כלי עבור הצעירות לקבל משמעות ושליטה על חייהן. חלק מתפקידה של הרכזת הוא לחזור ולהדגיש בפני הצעירות את הערך והחשיבות של האקטיביזם, הן ביכולת ההשפעה שלהן על סביבתן והשינוי שהן יוצרות והן במיומנויות ובכלים שהן רוכשות במהלך העשייה. הרכזת יכולה לחשוב יחד איתן באילו תחומים נוספים הן יכולות להטמיע את המיומנויות והכלים שרכשו בעשייה האקטיביסטית בחייהן האישיים. אחת הדרכים לעשות זאת, היא באמצעות רפלקציה ו-owning.

לאחר כל מיזם או עשייה של הקהילה מומלץ לקיים תהליך של הפקת לקחים והתבוננות פנימית. שאלות שניתן לשאול: מה למדנו ברמה אישית/קהילתית? מה תרם להצלחה? על מי השפענו? למי עזרנו? מה שינינו? אילו חוזקות זיהינו ואילו חולשות? מה היינו יכולות לעשות אחרת ומה חשוב שנשמר? איך התפתחנו באופן אישי? מה נוכל לקחת מזה לחיינו האישיים ולמצבים נוספים? ניתן לקיים תהליך זה גם עבור מיזמים שלא צלחו או שנכשלו. למידה מכישלונות וממשברים בקהילה יכולה להעלות את הקהילה רמה או שלב.

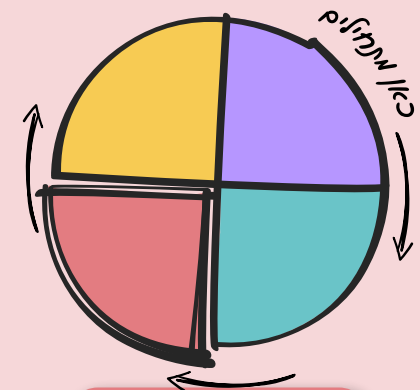
חלק מתהליך הרפלקציה נועד להעצים את חוויית ההצלחה. חשוב לחגוג הצלחות – להזמין אוכל טעים, להרים כוסית, לחגוג ובצד כל אלה לקיים למידה.

ניתן להיעזר ב-

עשייה חברתית ככוח מרפא

שאלון להפקת לקחים בסיום מיזם אקטיביסטי

אקטיביזם בעבודה עם צעירות בסיכון וטראומה מורכבת

ביסוס

בינוי קהילה עם משילות עצמית

פיתוח ראייה מגדרית ביקורתית

אקטיביזם בגובה העיניים

אקטיביזם פנימה

התנסות במיזמים אקטיביסטיים

אקטיביזם כמהלך מעצים

הרחבת הקהילה

הרחבת הקהילה

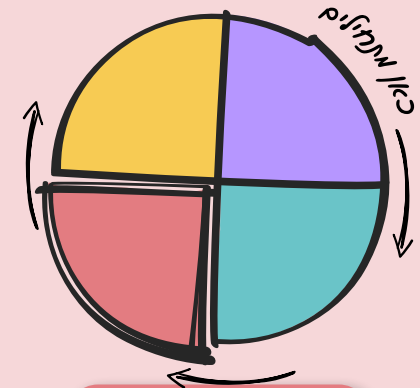
בסיום שלב הביסוס, הקהילה מתאפיינת בגרעין מוביל של צעירות, בעלות קשרים משמעותיים זו עם זו, שעברו כברת דרך יחד. יש כבר לקהילה לוגו ודף פייסבוק, היא מתחילה להיות מוכרת ביישוב.

בשלב זה יש להתחיל לבצע פעולות להרחבת הקהילה. נדגיש שהרחבת הקהילה אינה מטרה אלא פרקטיקה של בינוי קהילה. קהילה שלא צומחת ומתפתחת סופה לקמול ולהיעלם. הרחבת הקהילה מייצרת מעגלי השפעה גדולים יותר בעשייה האקטיביסטית, אבל גם מזריקה כוח ואנרגיות לקהילה, מאפשרת לצעירות שהובילו לנוח ולצעירות חדשות להיכנס ולהוביל עשייה חדשה.

להרחבה, ניתן ללמוד מכלי שפיתחו עמותת 'ארץ-עיר' – הכלי מציע טיפים איך להרחיב את הקהילה וגם קריטריונים להגדרת המעגלים.

↓
'מעגלים קהילתיים: מודל והמשגה'

עבודת הגיוס של צעירות חדשות לקהילה מתבצעת לאורך כל חיי הקהילה, הן ביוזמה של הרכזת (גיוס צעירות מגורמים רלוונטיים ביישוב), הן בסיוע של הצעירות עצמן (חברה מביאה חברה) והן באמצעות פעילויות שהקהילה יוזמת (יוזמות אקטיביסטיות, למשל).

ביסוס

בינוי קהילה עם משילות עצמית

פיתוח ראייה מגדרית ביקורתית

אקטיביזם בגובה העיניים

אקטיביזם פנימה

התנסות במיזמים אקטיביסטיים

אקטיביזם כמהלך מעצים

הרחבת הקהילה

כדי לקדם את הרחבת הקהילה הרכזת יכולה לנקוט במספר מהלכים:

- לעורר שיח במפגשי הקהילה על הרצון לגדול: לא תמיד הקהילה רוצה לגדול והשיח על אודות הרחבתה עלול לעורר התנגדות מצד הגרעין המוביל. מקומה של הרכזת להסביר לצעירות את היתרון של גדילה: יותר שותפות לעשייה האקטיביסטית, יותר חשיפה, יותר השפעה, הכנת עתודה להובלת הקהילה כשהן תהיינה עסוקות מדי, ועוד.
- להסביר לצעירות על אודות מעגלי ההשתתפות ולהגדיר אותם יחד: תפקיד הרכזת לסייע בהגדרה, בהמשגה ובקביעת שגרות העבודה של כל אחד ממעגלי ההשתייכות של הקהילה. יחד עם הצעירות עליה לנסות ולהגדיר אילו צעירות משתייכות למעגל ההשתייכות הראשון, השני והשלישי; כיצד המעגלים מתקשרים זה עם זה ומה יכולת המעבר בין המעגלים. זוהי הזדמנות להגדיר יחד עם הצעירות את הקריטריונים להשתייכות לכל מעגל, שככל שיהיו ברורים יותר ותיאום הציפיות יהיה מובן לכולן, כך תהיה תקשורת טובה יותר בין המעגלים ותיווצר זהות ושייכות קהילתית, המורכבת משלושת המעגלים, שיחד יוצרים שלם הגדול מסך חלקיו.

חשוב להסביר לצעירות שהתנועה בין המעגלים היא דינמית ושגם עבורן זוהי הזדמנות לבחור לאיזה מעגל להשתייך, לפי התקופות בחייהן, לפי העומס המוטל עליהן ולפי מה שמתאים להן.

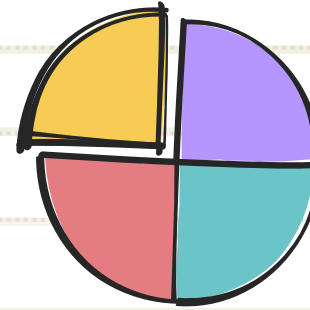

ניתן לעודד את הצעירות עצמן להוביל את הרחבת הקהילה באמצעות:

- אירועי שיא קהילתיים, שהקהילה מובילה ומיועדים לצעירים ולצעירות ביישוב: באירועי שיא הקהילה יכולה להציג את פעילותה ולהזמין צעירות נוספות להצטרף. לדוגמה: סדנת 'הום סטיילינג', שאחת הקהילות ארגנה יחד עם מרכז צעירים ואליה הזמינו צעירות מהיישוב; סדרת הרצאות 'נשים גדולות מהחיים' – חמש שיחות של נשים שעשו פריצת דרך בתחום מסוים; אירוע שיא רב-דורי לנשים צעירות, אימהות וסבתות; ערב סרט באוויר הפתוח, ועוד.
- העשייה האקטיביסטית: הפעילות האקטיביסטית שהצעירות מובילות בדרך כלל עושה הד גדול ביישוב ויוצרת עניין רב. ניתן להציע לצעירות נוספות להצטרף לעשייה ודרך זה לצרף אותן גם לקהילה. למשל, באחת הקהילות, בזמן משבר הקורונה, הובילו מיזם גדול לקשישים. לאור הצורך הגדול במתנדבות, באמצעות העשייה הצטרפה קבוצה של 20 צעירות נוספות אשר הפכו למעגל השני של הקהילה. הן לא מגיעות למפגשים השבועיים אבל מגיעות לעשייה האקטיביסטית ולאירועים הגדולים שהקהילה מקיימת.

שלב רביעי - נסיקה

בתחילת שלב הנסיקה הקהילה כבר יודעת לתכנן וליזום פעילות אקטיביסטית, קיימת כבר תשתית למשילות ולהובלה עצמית, הצעירות יוזמות את מרבית הפעילויות, לקהילה יש נראות והיא גוף מובחן ומזוהה במרחב.

הדגש בשלב הנסיקה הוא על יצירת מנגנונים בני-קיימא, שיבטיחו את קיימות הקהילה לאורך זמן. בשלב זה, הפעילות האקטיביסטית היא המנוע העיקרי להשתתפות ולעשייה. עם זאת, הבסיס הוא הקהילה עצמה, הקשרים שנוצרו, המשמעות והערך שהקהילה מביאה לחיי הצעירות.

לחצו על הנושא
לקבלת פירוט

בניית קהילה

אקטיביזם

מגדר

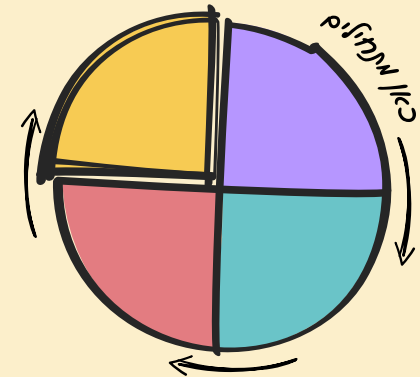
כתיבת מסמך חזון

בשלב הנסיקה הקהילה מגדירה לעצמה את הייעוד שלה: מדוע היא קיימת ומה היא מעוניינת להשיג. להבדיל מהאמנה הקהילתית, שנוסחה בשלב ההקמה והגדרה בעיקר כללי התנהגות, החזון והייעוד הקהילתי מתמקדים במטרת העל של הקהילה ובתמונת העתיד שהיא מבקשת לייצר. החזון ומטרות הקהילה הם מסמך הכולל משפטים אחדים בלבד, כדי שכל אדם יוכל להבין מהי הקהילה ואיזה שינוי היא שואפת לחולל.

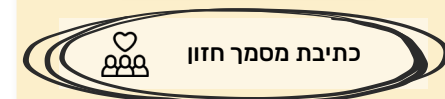
תהליך הגדרת החזון והייעוד מתאים לשלב הנסיקה משום שעד שהקהילה מגיעה לשלב זה היא עוברת גלגולים רבים, שבסופם היא הופכת לישות יציבה ובהירה, המסוגלת לנסח חזון מדויק. בטרם הגדרת החזון והייעוד מומלץ לקיים תהליך אסטרטגי קצר, בהנחיית הרכזת או יועץ חיצוני, שיסייעו לקהילה להגדיר חזון, שישקף את שלושת העוגנים:

מומלץ כי הקהילה תחזור על תהליך זה אחת לשנה, כדי לחדד את החזון ולעדכנו, לאור השינויים שהיא עוברת וההתפתחויות המתרחשות בה.

נסיקה

הקמת צוותים ארוכי טווח

מיקוד העשייה האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

נראות הקהילה במרחב הרשותי

בניית תכנית עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של משוב והערכה

קיימות הקהילה לאורך זמן

'קריסטל הקהילה שלנו'

להנחיות נוספות לתהליך כתיבת חזון ופורמט מומלץ ניתן להיעזר ב -

הקמת צוותים ארוכי טווח להובלת הקהילה

בשלב הביסוס נגענו בהקמתן של ועדות אד-הוק כחלק מבינוי קהילה עם משילות עצמית. אלו הן ועדות הקמות עבור פרויקט מסוים ובסיומו מתפרקות. בשלב הנסיקה, הצעירות לוקחות יותר ויותר חלקים בהובלת הקהילה, בהחלטות המתקבלות ובבניית עתיד הקהילה. על כן, בשלב זה מתגבשים צוותים קבועים בנושאים ייחודיים. כל צעירה מוצאת לעצמה את ה'תפקיד' הקבוע שלה בקהילה, בין אם כחלק מוועדה ובין אם כבעלת תפקיד יחיד.

בשלב זה מצטמצמת משמעותית מעורבותה של הרכזת בפעילות הצוותים/הוועדות/בעלי התפקידים. הצוותים עצמאיים יותר, הצעירות מקבלות את מרבית ההחלטות ומובילות את הקהילה בעצמן. לכל צוות/תפקיד יש לכתוב תוכנית עבודה שנתית, בליווי הרכזת, הכוללת הצבת יעדים ברורים: כמה צעירות יגויסו, כמה פעילויות יתבצעו. חשוב להדגיש, כי הרכזת צריכה להיות במעקב על הנעשה, אולם, כמצוין לעיל, מעורבותה פוחתת והולכת.

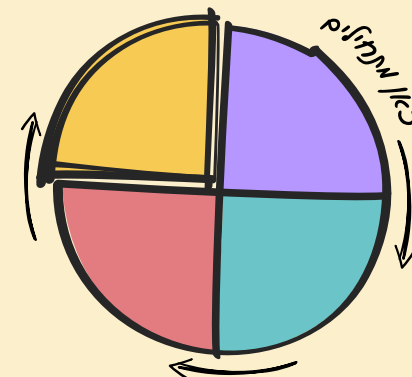
דוגמאות לתפקידים קבועים בקהילה, שצעירות יכולות לקחת על עצמן:

מובילת תחום
מדיה דיגיטלית ושיווק

מובילת תחום קליטת צעירות
מי שאחראית על גיוס וקליטת
צעירות חדשות לקהילה

צוות קשרי חוץ
אחריות על יצירת שותפויות עם גורמים
מבחוץ ופרסום/נראות הקהילה
כלפי חוץ

צוות תוכן
אחריות על כל התכנים והסדנאות
המובאים לקהילה, צוות פנאי וגיבוש –
אחריות על ימי הגיבוש של הקהילה

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים
ארוכי טווח

מיקוד העשייה
האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים
לעשייה החברתית

ארגון והפקה של
פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות
בהובלת הקהילה

נראות הקהילה
במרחב הרשותי

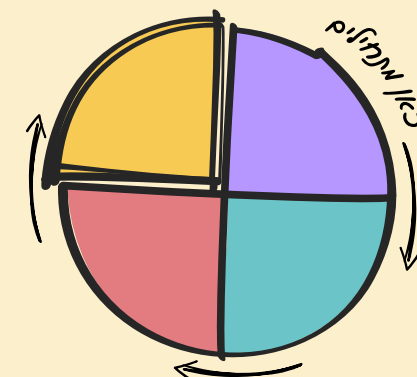
בניית תכנית
עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של
משוב והערכה

קיימות הקהילה
לאורך זמן

מיקוד העשייה האקטיביסטית

בשלב הביסוס הקהילה עסקה בעיקר בחשיפה ובהתנסות לתחום האקטיביזם. הצעירות התנסו במספר סוגים של עשייה אקטיביסטית: נקודתית ומתמשכת, כמענה לצרכים שהרשות המקומית הציפה ולנושאים הנוגעים לצעירות וחשוב להן להוביל. בשלב הנסיקה, לעומת זאת, מתחיל תהליך של התכנסות לנושא מרכזי, המגדיר את אופי, סוג ונושא הפעילות החברתית האקטיביסטית שהקהילה תוביל.

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים
ארוכי טווח

מיקוד העשייה
האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים
לעשייה החברתית

ארגון והפקה של
פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות
בהובלת הקהילה

נראות הקהילה
במרחב הרשות

בניית תכנית
עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של
משוב והערכה

קיימות הקהילה
לאורך זמן

בשלב הביסוס הקהילה עסקה בעיקר בחשיפה ובהתנסות לתחום האקטיביזם. הצעירות התנסו במספר סוגים של עשייה אקטיביסטית: נקודתית ומתמשכת, כמענה לצרכים שהרשות המקומית הציפה ולנושאים הנוגעים לצעירות וחשוב

בשלב הנסיקה, לעומת זאת, מתחיל תהליך של התכנסות לנושא מרכזי, המגדיר את אופי, סוג ונושא הפעילות החברתית האקטיביסטית שהקהילה תוביל.

ממוטיבציה חיצונית (שפעמים רבות מגיעה מהרכזת)

למוטיבציה פנימית: ההנעה לפעולה היא של הצעירות עצמן. הן מעלות את הרעיונות ויש להן מוטיבציה לביצוע, הן כבר מבינות את הערך של העשייה ומסוגלות להוביל אותה בעצמן.

בקהילת 'צעירות משנות עולם, דימונה', התקבלה החלטה בשלב מוקדם יחסית, כי הצעירות בקהילה מעוניינות לעסוק רק בצעירות בסיכון להדרה חברתית. עם התפתחות הקהילה והעשייה האקטיביסטית, הצעירות הבינו שאחד הגורמים התורמים להן את הערך הרב ביותר, את הכוח והעוצמה, הוא היכולת לזהות צרכים קיימים בעיר, ללא קשר לצעירות בסיכון, ומתן מענה לצרכים אלה. לדוגמה: אימוץ של קשיש, יום התנדבות במרכז הרב-תחומי לאנשים עם מוגבלות, פעילות ביום המודעות למחלת האפילפסיה, שאחת הצעירות בקהילה סובלת ממנה. כלומר, עם תום שלב הביסוס חלה התרחבות בתפיסה ובעשייה וכעת, בשלב הנסיקה, מתקיימת חשיבה מחודשת על התכנים ומתחדדת ההבנה מה נכלל ומה לא נכלל בסל העשייה של הקהילה.

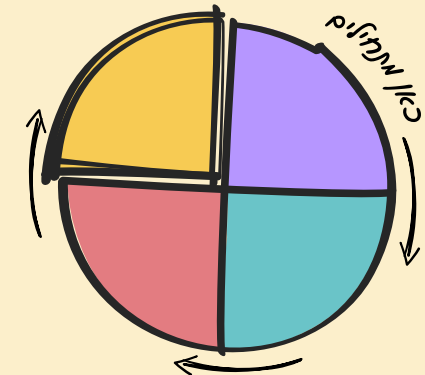
המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

כבר בשלב הביסוס החלה העמקה והמשגה של המושג 'אקטיביזם' והענקת כלים ומיומנויות לביצוע מיזם אקטיביסטי. בשלב הנסיקה יש להמשיך ולהשלים ידע, כלים ומיומנויות חסרות, שיאפשרו לצעירות להיות פעילות חברתיות, מקצועיות ורציניות. ניתן להיעזר באתר הארגז כלים להשתתפות אזרחית של צעירים כדי לזהות תחומי תוכן, כלים ומיומנויות החסרים לחברות הקהילה. מומלץ לחבר ולקשר בין הכלים והמיומנויות הנלמדים לבין סדר היום שהקהילה בחרה ולהקנות לצעירות ידע וכלים ייחודיים שיסייעו להן להגשים את החזון והנושא שבחרו לקדם.

דוגמאות לכלים ומיומנויות לשלב הנסיקה: הצגה עצמית ו'סטוריטלינג' (סיפור הקהילה), סדנאות וכלים ייחודיים בתחום שהקהילה רוצה לקדם (לדוגמה: הבנה עמוקה של זכויות העובד – לקהילה המבקשת לקדם את המודעות לנושא בקרב צעירות בשכונה), סדנת מיתוג או שיווק, ועוד.

הכלים והידע הנוספים שאנו מחדדים בשלב הנסיקה, נועדו בין היתר כדי לסייע לצעירות להוביל פעולות אקטיביסטיות שהשפעתן רחבה ואף מובילות לשינוי והשפעה על מדיניות. אם בשלבי ההקמה והביסוס, הפעילות האקטיביסטית התמקדה בצרכים של הקהילה עצמה ושל הסביבה הקרובה לה, בשלב הנסיקה מתחילה ההזדמנות להרחיב את מעגלי ואדוות ההשפעה של העשייה.

בשלב זה, מומלץ לעודד את הצעירות לתרגם את החשיבה הביקורתית שכבר סיגלו לעצמן, לעשייה ביקורתית ולפעולות שמטרתן להשפיע על חלקים נרחבים יותר בחברה הישראלית. ניתן לעשות זאת על ידי עידוד הצעירות לפעול אל מול נבחר ציבור, להשתתף בוועדות בכנסת, לכתוב ניירות עמדה ולפרסמם בעיתונות ואולי אף לנסות ולהיבחר לעמדות מפתח- כל אלה במטרה להוביל לשינוי חברתי משמעותי.

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים ארוכי טווח

מיקוד העשייה האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

נראות הקהילה במרחב הרשותי

בניית תכנית עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של משוב והערכה

קיימות הקהילה לאורך זמן

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית הוא שלב חשוב ומשמעותי בבינוי הקהילה, היות והוא מייצר לקהילה נראות, פותח אפשרויות להרחבת הקהילה, תורם לגיבוש הקהילה כולה (ולא רק הגרעין הפעיל) ומייצר זהות ושייכות בין מעגלי ההשתתפות השונים, שכן בפעילויות קהילתיות גם המעגל השלישי לוקח חלק ומרגיש תחושת שייכות לקהילה.

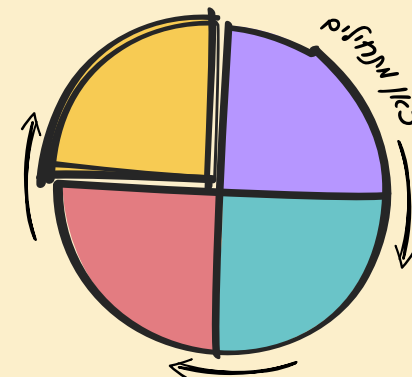
אירועים בקהילה מספקים הזדמנות לתרגל את הכלים החדשים שנלמדו בתחום האקטיביזם ומאפשרים:

- **הרחבת הקהילה ויצירת תחושת שייכות:** אירוע קהילתי הוא הזדמנות להעמיק את זהות הקהילה ואת תחושת השייכות והנראות שלה. באמצעות האירוע ניתן לפרסם את הקהילה, לייצר מיתוג ולהזמין מספר רב של אנשים, שחלקם יכולים להיות משתתפים עתידיים בקהילה.
- **מתן מענה לצורך שהקהילה זיהתה בקרב צעירות ביישוב:** למשל: קהילה שמזהה שאין לצעירות ביישוב מקום לבילוי ופנאי – יכולה לייצר אירועים חברתיים לצעירות (הרקדות, ערבי סרט, סדרה של הרצאות); קהילה המקיימת ערבי פנויים פנויות לצעירים ולצעירות בקהילה או פעילות בחגים, כמו 'זיכרון בסלון' בדגש נשי, ועוד.
- **הגברת המודעות לנושא מסוים:** אירועים הם דרך עוצמתית להעברת מסרים, לשינוי תודעה ולהעלאת מודעות לנושאים חברתיים בוערים. למשל: קהילת 'עלמות משנות עולמות' ארגנה ערב להעלאת המודעות לנשים נפגעות אלימות מינית. קהילת 'אומניה' ערכה סדרת אירועים קהילתיים במטרה לייצר מפגש משותף לנשים ערביות בעיר לוד ומרחב להשמיע את קולן.

כאן להוביל אירוע בקהילה

להרחבה ולהעמקה ניתן להיעזר ב-

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים ארוכי טווח

מיקוד העשייה האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

נראות הקהילה במרחב הרשומי

בניית תכנית עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של משווא והערכה

קיימות הקהילה לאורך זמן

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

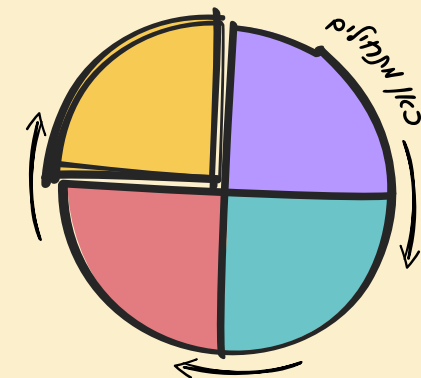
להבדיל משלב פיתוח השותפויות שהוזכר בשלב טרום ההקמה, ובמסגרתו הרכזת ממפה את השותפים, יוצרת איתם קשרים ומשיגה מהם משאבים, בשלב הנסיקה פיתוח והובלת השותפות עוברים להובלה של הצעירות. הן מובילות את השותפויות, מייצגות את הקהילה, נפגשות עם השותפים המרכזיים ומנהלות את השותפות.

העברת האחריות לידיהן של הצעירות מאפשרת את פיתוח המיומנויות שלהן, שכן באמצעות ניהול השותפות הצעירות יתאמנו בהצגה עצמית ובשיווק הקהילה בפני מקבלי החלטות ובעלי העניין ברשות המקומית יכירו את הפנים, השמות והיכולות שלהן. לכך תועלת ברמה האישית, שכן הפעילות מקנה ביטחון עצמי ומרחיבה את הרשתות החברתיות, וברמה הקבוצתית – תמיכה במשילות העצמית של הקהילה ובתחושת הבעלות שלה על תהליכי העבודה.

הניסיון במיזם 'צעירות בראש' מלמד, כי מקבלי ההחלטות והשותפים הפוטנציאליים מקבלים פנייה המגיעה מצעירות תושבות הרשות באופן קשבת יותר ובפתיחות רבה יותר. מעבר לזאת, כאשר הצעירות מובילות מיזמים אקטיביסטיים ביישוב וממצבות עצמן בקהילה, סביר כי שותפים יפנו אליהן ישירות בבקשה לסייע בנושאים שהם רוצים לקדם ומשיקים לעשייה או לסדר היום של הקהילה.

לדוגמה: בקהילת 'חלק ממני' בירושלים, תושבים ונציגי העירייה פנו לקהילה בבקשה לארגן מסיבת פורים לאור העובדה, שבפורים נערו רבות משוטטות ברחבי השכונה ללא מעש.

לקהילת 'נסנע אלתגיר' בשגב שלום ברור, שכל אירוע שמרכז הצעירים מוביל ביישוב – הקהילה היא חלק בתכנון, בהובלה ובהפעלה.

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים ארוכי טווח

מיקוד העשייה האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

נראות הקהילה במרחב הרשותי

בניית תכנית עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של משגב והערכה

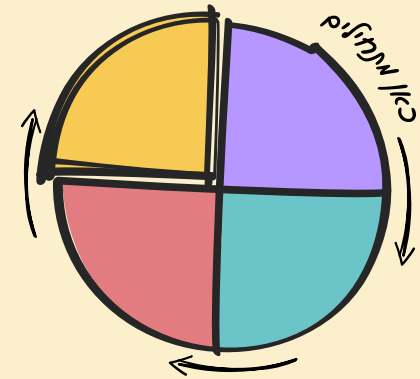
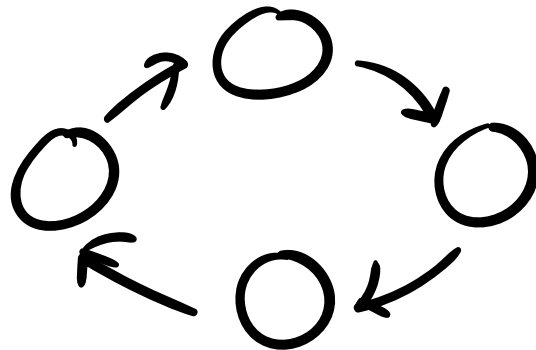

קיימות הקהילה לאורך זמן

בטרם העברת האחריות מהרכזת לצעירות, מומלץ לנקוט בפעולות אלה:

1. **קיום שיח על שותפויות:** הרכזת תציג את השותפים הקיימים שהיא רתמה, תערוך יחד עם הצעירות מיפוי של כל השותפים הקיימים והגדרת הערך של כל שותפות לקהילה. יחד עם הקהילה הרכזת תגדיר מה הקהילה יכולה לקבל מכל שותפות ומה לתת לה ואיך נכון לייצר שגרות שמירה על קשר עם השותפים השונים.
2. **יצירת מפגש של כלל הקהילה או נציגות מתוכה עם השותף ביישוב:** במסגרת המפגש הצעירות יציגו עצמן ואת הקהילה ויתאמנו בקידום שותפות סביב נושא או תחום תוכן מסוים.
3. **אימוץ שגרות שמירה על קשר עם השותפים:** הצעירות יידעו את השותפים בכל מה שקורה בקהילה, יצרפו אותם למערך הפרסומים שלהן, ישלחו תמונות מפעילויות, ניוזלטר, ועוד.

כמו כן, מומלץ להגדיר בעלת תפקיד בקהילה, שתהיה אחראית על שימור השותפויות של הקהילה. התפקיד מייצר הבניה מסודרת להובלת הצעירות את השותפויות.

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים ארוכי טווח

מיקוד העשייה האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

נראות הקהילה במרחב הרשותי

בניית תכנית עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של משוב והערכה

קיימות הקהילה לאורך זמן

נראות הקהילה כאורח הרשתי

כאמור, בשלב הנסיקה קיים דגש רב על העשייה האקטיביסטית ועל אירועים קהילתיים שהקהילה מובילה. מעבר לכך, העשייה האקטיביסטית מהווה הזדמנות לעליית שלב גם בחשיפת הקהילה, במיצובה ביישוב ובנראות שלה ברשתות החברתיות.

בכל אירוע מומלץ ליצר נראות לקהילה, ללוגו ולשם. למשל: הצעירות יכולות ללבוש חולצות של הקהילה או לחלק שי עם מיתוג הקהילה. פעולות קטנות אלה מסייעות לחשיפת הקהילה בפני קהל המשתתפים, שמזהים את האירוע עם הקהילה. במקביל, כל פעילות היא סיבה להעלות פרסומים ותמונות של הקהילה לרשתות החברתיות ולפרסם את העשייה בניוזלטר או במקומון של היישוב.

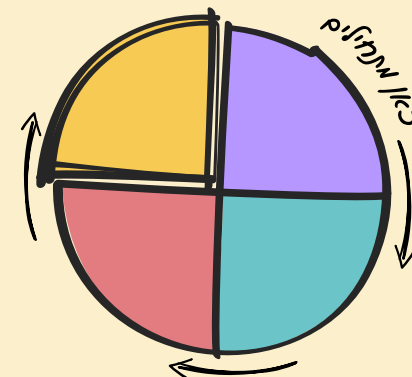
הפרסום תורם:

להרחבת הקהילה: צעירות המתגוררות ביישוב מזהות שהקהילה מובילה תהליכים משמעותיים ובעלי ערך ועל כן מעוניינות לקחת בהם חלק ומצטרפות לקהילה.

לשיפור הנראות בקרב השותפים ומקבלי ההחלטות: החשיפה והמיתוג תורמים להבנה, כי הקהילה היא כוח שכדאי להתייחס אליו, שהיא בעלת ערך לרשות וכי אפשר להיעזר בה.

ליצירת סטטוס של כוח ועוצמה לקהילה: הפרסום משדר שהקהילה תורמת ומקיימת עשייה משמעותית וממקם את הצעירות בצד הנותן ולא בצד המקבל, סטטוס שרובן היו שייכות אליו עד הצטרפותן לקהילה.

בדומה לתפקיד ניהול השותפויות, מומלץ למנות צעירה או צוות של צעירות שתחום השיווק והפרסום במדיה החברתית יהיה באחריותן.

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים ארוכי טווח

מיקוד העשייה האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

נראות הקהילה במרחב הרשתי

בניית תכנית עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של משוב והערכה

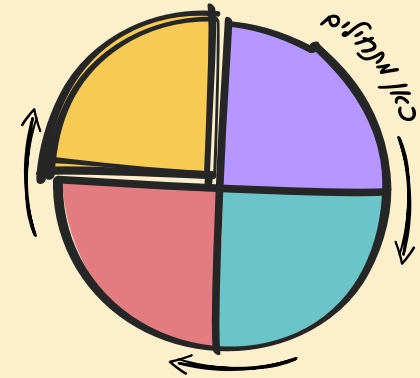
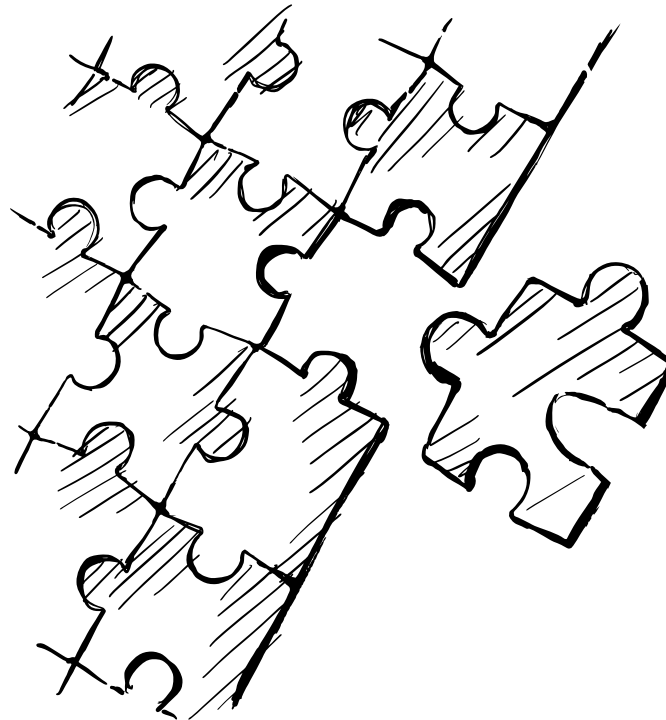
קיימות הקהילה לאורך זמן

בניית תוכנית עבודה לקהילה

אם בשלב ההקמה הרכזת היא האדריכלית העיקרית לבנייתה של תוכנית העבודה ולוח גאנט לפעילות השנתית, הרי שבשלב הנסיקה הצעירות עצמן מתכננות את תוכנית העבודה.

על התוכנית לכלול את חזון הקהילה ומטרותיה, כפי שהוגדרו בתחילת שלב הנסיקה ומהם על הצעירות לגזור את היעדים הפנים-קהילתיים של הקהילה (הפעילויות עבור הקהילה פנימה) ואת היעדים החוץ-קהילתיים (הפעילות האקטיביסטית במרחב). את תוכנית העבודה יש ללוות גם בתקציב, המשקף את הקצאת המשאבים לכל פעילות שהקהילה מתכננת.

מתוך תוכנית העבודה נגזרים התפקידים השונים הנדרשים להובלתה והמשאבים הכספיים. כמו כן, על הקהילה להגדיר בתוכנית העבודה את שגרות העבודה, למשל: כל כמה זמן יש לקיים תהליך של בדיקת תכנון מול ביצוע, ועוד.

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים ארוכי טווח

מיקוד העשייה האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

נראות הקהילה במרחב הרשותי

בניית תכנית עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של משוב והערכה

קיימות הקהילה לאורך זמן

בשלב הביסוס הקהילה עסקה בעיקר בחשיפה ובהתנסות לתחום האקטיביזם. הצעירות התנסו במספר סוגים של עשייה אקטיביסטית: נקודתית ומתמשכת, כמענה לצרכים שהרשות המקומית הציפה ולנושאים הנוגעים לצעירות וחשוב להן להוביל. בשלב הנסיקה, לעומת זאת, מתחיל תהליך של התכנסות לנושא מרכזי, המגדיר את אופי, סוג ונושא הפעילות החברתית האקטיביסטית שהקהילה תוביל.

הקהילה מתמקדת בצרכים של היישוב ברגע נתון ומשתמשת בכלים אקטיביסטיים כדי לפתח מענים לצרכים אלה

במקרה זה מדובר בקהילה שלא בחרה תחום, נושא או אוכלוסיית יעד מסוימת לפעילות אקטיביסטית, אלא בוחרת להתמקד ביישוב, לזהות את צרכיו ולספק להם מענה. לדוגמה: בזמן מגפת הקורונה – הקהילה בחרה לסייע לאנשים הנמצאים בבידוד באמצעות אספקת חבילות מזון או להפעיל קו חם לקשישים ולאנשים עם מוגבלות, ליזום קשר עם אגף הרווחה ביישוב ולבחון כיצד ניתן לסייע במהלכים שהרווחה מובילה, להפעיל דוכנים ופעילויות שיא בחגים ובימים ייחודיים (כמו יום המודעות לסרטן השד או יום האישה). במקרה זה הקהילה מהווה סוג של רדאר חברתי-קהילתי וזוכה לסטטוס כקהילה התורמת והמקדמת את היישוב.

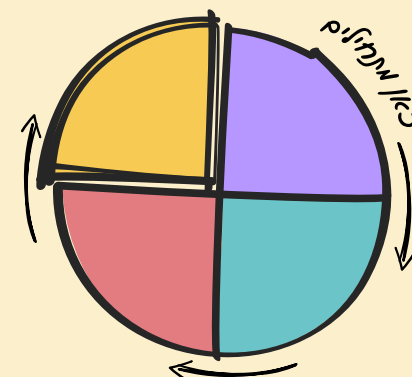

קריטריונים לבחירת נושא לפעילות אקטיביסטית

הקהילה בוחרת נושא מרכזי או אוכלוסיית יעד עיקרית לפעולה ומשתמשת במגוון של כלים אקטיביסטיים להתמודדות עם בחירתה

לדוגמה: הקהילה בוחרת לעסוק בתמיכה ובסיוע לנשים נפגעות אלימות. הפעולות שהיא תעשה יכולות להיות: אריזת מזון לנשים נפגעות אלימות, העלאת המודעות לנושא (הרצאות/כתיבת פוסטים בפייסבוק), הבנה של המענים הקיימים וניסיון לשפרם, חשיבה על מענים חדשים, השתתפות במחאות ובהפגנות נגד אלימות, עבודה מול אנשי מקצוע.

ניתן להיעזר בכלי שפותח על ידי ארגון 'שחרית':

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים ארוכי טווח

מיקוד העשייה האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

נראות הקהילה במרחב הרשמי

בניית תכנית עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של משגב והערכה

קיימות הקהילה לאורך זמן

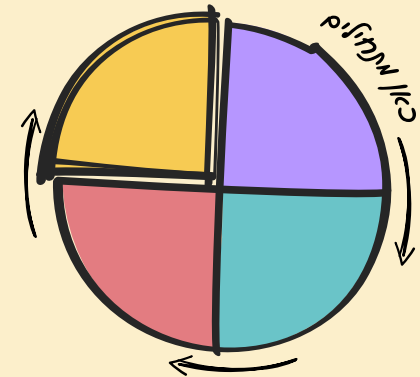
הובלת תהליכים של משוב והערכה

תחת תפיסה של שיפור והתפתחות מתמידים, אחת לשנה לפחות, על הקהילה לשוב אל האמנה הקהילתית, אל החזון, הייעוד ותוכנית העבודה ולחדד את הדברים, את הכללים והנורמות, השותפויות והקשרים ולבחון האם מה שנקבע עדיין מתאים ורלוונטי? יש לבחון את ההסכמות והשגרות הללו לאור התפתחות הקהילה והגדרתה המחודשת.

מומלץ שהרכזת או יועץ חיצוני יובילו את תהליך הבדיקה השנתי, אך חברות הקהילה הן אלו שצריכות לעשות את עיקר עבודת ההערכה ולשאול את עצמן מגוון שאלות הנוגעות לחזון, למשל:

- מהי תמונת העתיד של הקהילה?
 - היכן היו רוצות לראות עצמן בעוד מספר שנים?
 - האם היו רוצות שתתקיים בכלל קהילה עצמאית? ואם כן, איך היא תיראה?
- יש שאלות הנוגעות לתוכנית העבודה, שגם אותן יש לשאול:**
- האם יש קהל יעד שהקהילה פועלת עבורו?
 - מהו אותו קהל יעד, מה רלוונטי לו ומה לא?
 - מי השותפים של הקהילה והאם כולם עדיין רלוונטיים באותם תנאי שותפות?
 - האם יש לקהילה תשתית קהילתית מספקת, ואם לא – מה יש לעשות כדי להרחיבה?

חשוב שתהליך ההערכה יהיה רלוונטי לא רק לקהילה בכללותה, אלא גם לצעירות כפרטים בתוך הקהילה. כך למשל, חשוב שהצעירות ישאלו את עצמן איפה הן רואות את עצמן בתוך החזון שהוגדר? על מה הן מוכנות לקחת אחריות בשלב זה ועל מה פחות? אילו שינויים הן מוכנות להוביל, כדי להתאים את כלל פעולות הקהילה לחזון העדכני ולמאפייניה הנוכחיים?

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים ארוכי טווח

מיקוד העשייה האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

נראות הקהילה במרחב הרשותי

בניית תכנית עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של משוב והערכה

קיימות הקהילה לאורך זמן

קיימות הקהילה לאורך זמן

רגע לפני שאנו מסיימים את פירוט התהליכים הנדרשים בשלב הנסיקה, חשוב שנעצור ונחשוב קדימה אל העתיד. אל הקיימות של הקהילה לאורך זמן. מיזם 'צעירות בראש' שעל בסיסו נכתב מדריך זה, התקיים במשך 3 שנים. מדריך זה נכתב בדיוק בסיום שלב הנסיקה. הזמן ילמד, באם הקהילות שהוקמו במהלך המיזם ימשיכו את דרכן ובאיזה אופן. התקווה היא שהבסיס האיתן שנוצר והחיבור המשמעותי בין הצעירות, כמו גם הכלים למשילות עצמית שקיבלו לאורך כל הדרך, יאפשרו להן להמשיך בעשייה לאורך שנים רבות.

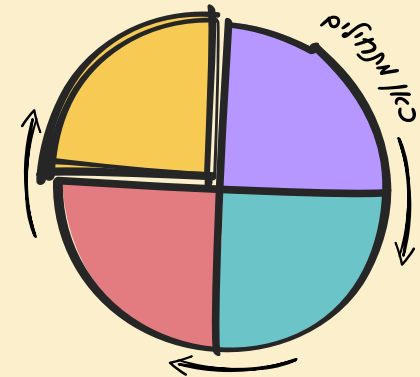
פרק זה של המדריך, להבדיל מכל חלקיו הקודמים, לא נכתב על בסיס ההתנסות בקהילות שהוקמו, אלא על בסיס מחשבות לעתיד של מובילות המיזם. ישנם מספק נקודות שכדאי לחשוב עליהם בכדי להבטיח קיימות הקהילה לאורך זמן:

• ישנה חשיבות רבה להמשכיות של הקהילות, לא רק עבור הצעירות והחברה, אלא גם עבור הארגונים שמפעילים אותן:

קהילת הצעירות הן הקול האוטנטי המכיר את צרכי הצעירות ואת הקשיים. הצעירות עשויות להיות דמויות משמעותיות, שיסייעו לארגון לצאת מאיזור הנוחות שלו. הן ידחפו, יתרמו להתחדשות של הארגון ויכולות אף לזהות ולהוביל תחומי פעילות חדשים בארגון.

• גם כשהן עצמאיות, הקהילות זקוקות למסגרת השתייכות:

גם בתום שלב הנסיקה וככל שהצעירות מפתחות את עצמאותן, חשוב להמשיך ולהוות משענת לצעירות, להיות אוזן קשבת שמעודדת, מכוונת, מאפשרת להאמין ביכולתן ולצעוד קדימה.

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים ארוכי טווח

מיקוד העשייה האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

נראות הקהילה במרחב הרשמי

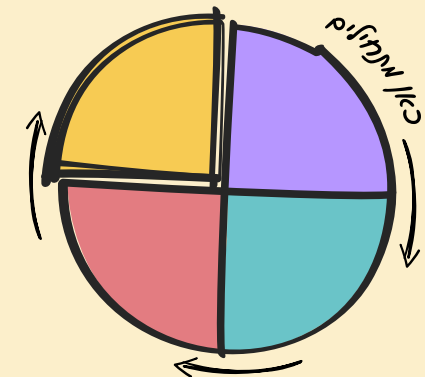
בניית תכנית עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של משוג והערכה

קיימות הקהילה לאורך זמן

נסיקה

כתיבת מסמך חזון

הקמת צוותים ארוכי טווח

מיקוד העשייה האקטיביסטית

המשגה ומיסוד כלים לעשייה החברתית

ארגון והפקה של פעילות קהילתית

פיתוח שותפויות בהובלת הקהילה

נראות הקהילה במרחב הרשותי

בניית תכנית עבודה לקהילה

הובלת תהליכים של משווא והערכה

קיימות הקהילה לאורך זמן

• הקהילה חייבת להמשיך ולהתפתח, גם בידע ובכלים שהיא צוברת:

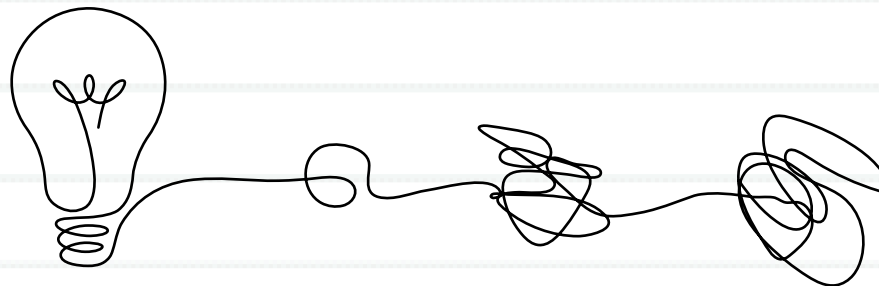
חשוב להמשיך ולהעניק לצעירות, במגוון של דרכים, פיתוח מקצועי הכרחי הכולל מגוון של תכנים רלוונטיים. ריכזנו כאן מספר נושאים 'מתקדמים' שחשבנו שיכולים להתאים לפיתוח מקצועי מתמשך עבור הצעירות. למשל:

- כלים יישומיים להמשך יצירת שיתופי פעולה עם ארגונים אחרים ביישובים וחיבורים למנהיגות היישובית.
- ערוצי שיווק ופרסום מתחדשים לאיתור צעירות להצטרפות לקהילות ולחיזור אחרי נושרות.
- מגוון דרכים להשגת מימון לפעילות פנים קהילתית וחץ קהילתית, כולל שיטות לרתימת תומכים מהקהילה, לפיתוח הכנסות עצמיות של הקהילה ולגיוס משאבים.
- שיטות חדשניות להובלת קמפיינים מקומיים וארציים, התומכים בפעילות האקטיביסטית שמובילות הצעירות.
- פיתוח ערוצי הדבורות של הקהילות, כולל חיזוק הכרות, ידע ויכולות תקשורתיות וטכנולוגיות. לדוגמא: יצירת ערוץ יוטיוב המכיל סרטונים על פעילות הקהילה, יצירת פודקאסט על אודות פעילות הקהילה והתחומים שהיא מקדמת ועוד.

אלה כמובן רק דוגמאות וישנם נושאים רבים נוספים שניתן לפתח באופן מקצועי בקרב הצעירות. חשוב לזכור, כי הקשבה לצעירות ולצרכים שלהן, גם כאשר הן כבר פועלות באופן עצמאי, תוכל לסייע לאתר באופן מיטבי את סוג הפיתוח המקצועי המותאם ביותר עבורן.

אתגרים אפשריים בהובלת קהילה אקטיביסטית

להלן מספר אתגרים שעשויים להתעורר במהלך פעילות הקהילה. אתגרים אלה נכתבו על בסיס הניסיון של רכזות מיזם 'צעירות בראש' ודרכי התמודדותן. חשוב לציין, שכל אחת מדרכי ההתמודדות המתוארת להלן עומדת בפני עצמה, חלקן אף עשויות לסתור זו את זו, היות והן מגיעות מניסיוןן של רכזות שונות. עיקר חשיבותן לעורר מחשבה ולספק כיווני פעולה, שכן ניסוי, טעיה והתאמת הפתרונות לקהילה ולמאפייניה הם החשובים.

דרכי התמודדות

- לבצע חלוקת תפקידים/משימות על ידי הרכזת: במקרה המתואר, יש חשיבות רבה להתערבותה של הרכזת. עליה לא להמתין להתנדבות של הצעירות אלא ליזום חלוקת תפקידים ברורה סביב כל מיזם או אירוע, כך שלכל אחת יש הזדמנות לקבל תפקיד של הובלה או תפקיד משמעותי אחר.
- לתת לזמן לעשות את שלו: ההנחה היא, כי לאחר זמן מה הצעירות המובילות יבינו בעצמן, שהן לא רוצות להיות היחידות שלוקחות על עצמן את כל המשימות וכי נכון לבקש עזרה ולשחרר מעט.
- לקיים שיחה עם הצעירה הדומיננטית: מומלץ כי הרכזת תשקף לצעירה הדומיננטית (וכך גם אם זאת קבוצה של צעירות דומיננטיות) את המקום המרכזי שהיא לוקחת ואת העובדה שצעירות אחרות מרגישות שלא ניתן להן מקום ותציע לה לחלק את המשימות בין כל הצעירות.
- להפוך את המצב לפורמלי: להגיע להסכמה קהילתית שיש צעירה אחת או גרעין של צעירות שהן באופן פורמלי המובילות של הקהילה. צעירה זו מובילה ולוקחת אחריות ותפקידה, בין היתר, לחלק תפקידים לשאר הצעירות. תהליך זה רלוונטי כאשר הצעירות הדומיננטיות הן בעלות היכולות והכישורים להוביל ולהנהיג, תוך דגש על שותפות, מעורבות והסכמה של כלל הקהילה.

האתגר

תמיד אותן צעירות מתנדבות או לוקחות תפקידים בקהילה.

בקהילה אקטיביסטית ייתכן מצב שבו קבוצה קבועה של צעירות היא זו שתמיד מתנדבת, לוקחת על עצמה את מירב התפקידים ולא משאירה מקום לאחרות.

אתגרים

צעירות קבועות לוקחות תפקיד

פאסיביות בביצוע תפקיד

חוסר רצון לבצע פעולות אקטיביסטיות

חוסר רצון להרחיב את הקהילה

מצבי קונפליקט בין הצעירות

צעירה שמייצרת דרמה בקהילה

דרכי התמודדות

- **לאפשר את הנפילה/הכישלון:** אמנם זוהי דרך התמודדות מאתגרת מאוד עבור הרכזת, אך לעיתים ניתן לתת לצעירות ליפול, כי כך הן ילמדו. המשמעות היא, שאם צעירה לא תבצע את תפקידה יהיו לכך השלכות ורק כך היא תבין שסומכים עליה ושזקוקים לה ושאי-ביצוע התפקיד פוגע בכל הקהילה. אם הצעירה לא ביצעה את תפקידה, על הרכזת מצד אחד, לגונן ולתמוך, אבל מצד אחר, עליה להסביר לצעירה את המשמעות של אי-ביצוע התפקיד ולספק לה כלים ורעיונות כיצד להתמודד טוב יותר בפעם הבאה כשהיא לוקחת על עצמה תפקיד.
- **לתת תזכורות:** הרכזת יכולה לקחת על עצמה להזכיר לצעירות את המשימות שלהן. עם זאת, חשוב לזכור כי בהתאם לעקרון המשימות העצמית, תדירות התזכורות ועוצמתן פוחתות עם התפתחות הקהילה.
- **לקבוע משימות בזוגות:** ניתן לתת לשתי צעירות לחלוק את אותה המשימה וליצור בכך תחושת אחריות משותפת.
- **לאפשר לצעירות עצמן לבחור את התפקיד שהן מתחברות אליו:** חשוב לאפשר לצעירות לבחור תפקידים שמדברים אליהן ושהן מחוברות אליהם.
- **לשנות תפקיד במקרה של חוסר התאמה:** לעיתים הסיבה שבגינה צעירה לא מבצעת את תפקידה היא חוסר התאמה או ידע. אם הצעירה משנה את דעתה בנוגע לתפקיד מסוים, חשוב כי הרכזת תאפשר לה להחליף תפקיד או תצמיד אליה מישהו נוספת שתסייע לה להתמודד עם התפקיד ולהשלים את פערי הידע.
- **לעודד שיח קהילתי בונה ומחדד ציפיות סביב מקרים אלה:** חשוב שהצעירות יבהירו ציפיות בינן לבין עצמן בנוגע לרצונן שתפקידים יבוצעו והמשמעות שיש לכך כאשר תפקיד אינו מבוצע. צעירה שלא תבצע את תפקידה פעם אחר פעם, לא תקבל מהקהילה תפקידים חשובים או משמעותיים.

האתגר

צעירה לקחה על עצמה תפקיד אבל לא מבצעת אותו.

במסגרת חלוקת התפקידים בין הצעירות, עלול להיווצר מצב שבו אחת הצעירות מקבלת על עצמה תפקיד, אך בפועל התפקיד אינו מבוצע. מצב כזה פוגע ביכולתה של הקהילה להתקדם במשימה/ בפעילות.

אתגרים

צעירות קבועות לוקחות תפקיד

פאסיביות בביצוע תפקיד

חוסר רצון לבצע פעולות אקטיביסטיות

חוסר רצון להרחיב את הקהילה

מצבי קונפליקט בין הצעירות

צעירה שמייצרת דרמה בקהילה

דרכי התמודדות

- **לשחרר:** לא לחפור על אקטיביזם: ייתכן שהקהילה אינה בשלה עדיין לפעילות אקטיביסטית. אם נספק לצעירות את הצורך בכיף ובגיבוש ונסייע להן לבנות אווירה משוחררת ונעימה, סביר כי הן תהיינה פתוחות יותר לעשייה אקטיביסטית שהן יזמו ויפתחו מתוך עצמן.
- **להתחיל מאקטיביזם פנים-קהילתי:** אם הצעירות מבקשות ימי כיף וגיבוש, להתנות זאת בכך שהן יארגנו ויובילו את הימים האלה בעצמן. כך הן תתנסנה באקטיביזם דרך ארגון והובלת תהליכים בקהילה, כולל חלוקת אחריות, חלוקת תפקידים, ניהול תקציב, ועוד. עם תום הפעילות, מומלץ לשקף לצעירות כי הן עשו הכול בכוחות עצמן וכי הן בשלות להתחיל לקיים פעילויות גם עם הפנים החוצה.
- **לייצר פעילויות אקטיביסטיות בצעדים קטנים:** במטרה לאפשר לצעירות לחוות הצלחה, סיפוק וחוויה, יש לאפשר להן לקיים תחילה פעילויות מצומצמות יותר. בעקבות כך, סביר להניח שיתעורר רצון לעשות משהו גדול יותר. האקטיביזם יגיע לאחר שהצעירות יראו את הערך ובמקביל ירגישו שהן מסוגלות. רוגע פנימי וחוויה טובה עם עצמן מייצרים יכולת להרחיב את הפעולה.

האמץ

הקהילה לא רוצה לקיים פעילות אקטיביסטית המכוונת בעיקר לבינוי קהילה, כיף ושייכות.

לעיתים במהלך התגבשות הקהילה, הצעירות מגלות את חדוות הביחד. הן מבקשות בעיקר לקחת חלק בפעילות הקשורה בגיבוש בעוד שאינן מתעניינות בנושאים הקשורים לבינוי קהילה בדרכים אקטיביסטיות.

אתגרים

צעירות קבועות לוקחות תפקיד

פאסיביות בביצוע תפקיד

חוסר רצון לבצע פעולות אקטיביסטיות

חוסר רצון להרחיב את הקהילה

מצבי קונפליקט בין הצעירות

צעירה שמייצרת דרמה בקהילה

דרכי התמודדות

- **להרפות ולהמתין:** במרבית המקרים יתעורר בקרב הצעירות עצמן הצורך בהרחבת הקהילה, בעיקר כדי לגייס עוד כוחות לעשייה האקטיביסטית ומתוך רצון לגוון את שורות הקהילה ולהפוך אותה לאטרקטיבית ולמעניינת יותר.
- **להדגיש את הערך שבהרחבת הקהילה:** מומלץ כי הרכזת תעביר לצעירות מסרים המדגישים את הערך הרב של הרחבת הקהילה, ובעיקר, שאם יהיו יותר צעירות בקהילה, ההשפעה של הפעילות האקטיביסטית שלהן תגדל ואפשר יהיה לקיים פעילויות מגוונות יותר, מושקעות יותר ובמקביל יפחת העומס מכל אחת מהצעירות.
- **לגייס צעירות לקהילה לוויינית - מעגל שני:** ניתן להתחיל מגיוס צעירות למעגל השני של הקהילה ולעודד את הצעירות חברות הקהילה לגייס צעירות למעגל השני, לראיין אותן ולסייע בקליטתן. עצם מעורבותן בתהליך והיכרותן את הצעירות הפוטנציאליות יכול להוות גורם מעודד להביאן בסופו של דבר גם אל המעגל הראשון.

האתגר

הצעירות לא מעוניינות בהרחבת הקהילה.

לאחר שלב בינוי הקהילה הראשוני, לאחר שנוצרה קהילת צעירות חזקה, מגובשת ועם תחושת שייכות, יש צעירות שאינן מעוניינות להרחיב את הקהילה מתוך חשש שהרחבה זו תפגע במרקם שנוצר ביניהן בקהילה הקיימת.

אתגרים

צעירות קבועות לוקחות תפקיד

פאסיביות בביצוע תפקיד

חוסר רצון לבצע פעולות אקטיביסטיות

חוסר רצון להרחיב את הקהילה

מצבי קונפליקט בין הצעירות

צעירה שמייצרת דרמה בקהילה

דרכי התמודדות

- ליזום שיחה של הרכזת עם הצעירות: בניסיון לרדת לשורש הבעיה, ללבן, לפשר, לגשר ולסייע לצעירות לחזור לדיאלוג בונה ולתקשורת פתוחה וטובה ביניהן.
- לתת לקהילה להתמודד עם הבעיה: בשלב שבו הקהילה בשלה לכך, מומלץ לבקש מהצעירות לפתוח את הקונפליקט עם הקהילה כולה, תוך שהרכזת שומרת כי הדיון והשיח יהיו מכבדים ונאותים. הצעירות יציגו את מצב הקונפליקט וינהלו שיחה המובילה להסכמות. ייתכן שהצעירות אף יסכימו שלא על הכול הן חייבות להסכים.
- לבחון מחדש את האמנה הקהילתית/נורמות הקהילה: מומלץ לחזור ולבחון את האמנה הקהילתית ולהגדיר מה מותר ומה אסור: אסור לקלל, אסור לצעוק. יש לשמור ביחד כקהילה על הנורמות האלה על מנת להפחית מתחים ולהחזיר את האווירה הנעימה שהייתה קיימת בקהילה.
- להרחיק חברות מקהילה: אם מתעורר מצב חברתי שלא מאפשר לקהילה לתפקד והגרעין המקורי והראשון של הקהילה לא מסתדר עם צעירה אחת או שתיים מהחדשות שהגיעו, אפשר להחליט שלא להשאיר אותן בכל מחיר בקהילה ובוודאי לא במחיר של פגיעה ביכולת התפקוד והקיימות של הקהילה. כמובן שזהו מוצא אחרון, שיש לנהוג לפיו רק לאחר שכל דרכי ההתמודדות האחרות מוצו.

האמנר

מצבי קונפליקט בין הצעירות: אי-הסכמות, מריבות ו'פיצוצים'.

לא הכול אידילי בתוך הקהילה. כמו בכל קבוצה פעילה, לעיתים נוצרים מצבי קונפליקט. קיים סיכון, שמצבים נקודתיים יהפכו למשברים חברתיים המובילים למריבות לחוסר הסכמה.

אתגרים

צעירות קבועות לוקחות תפקיד

פאסיביות בביצוע תפקיד

חוסר רצון לבצע פעולות אקטיביסטיות

חוסר רצון להרחיב את הקהילה

מצבי קונפליקט בין הצעירות

צעירה שמייצרת דרמה בקהילה

דרכי התמודדות

- **לקיים עבודה פנימית של הרכזת:** חשוב שהרכזת לא תפחד מצעירות שבאות עם גישה או עמדה שלילית כלפיהן או כלפי הקהילה. על הרכזת להיות אסרטיבית, לחשוב על טובת הקהילה כולה, להבהיר לצעירה שהיא חשובה, אך לא ניתן לספק מענה לכל דרישה שלה ולהציע לה למצוא דרכים להפוך את הביקורת שלה לעשייה תורמת.
- **לפתח קשר אישי בין הרכזת לצעירה:** מתוך הבנה שהזרמה של הצעירה נובע, ככל הנראה, מקושי כלשהו או מבעיה, מומלץ כי הרכזת תנסה לבדוק מהו שורש הבעיה, תכבד את הצעירה ואת הקושי שלה ותשתמש בכלים של הקשבה והכלה בלי ויכוח ובלי שיפוט, כדי להבין מה ניתן לעשות לשיפור תחושתה.
- **לתת לצעירה תפקידים:** זוהי הזדמנות לגייס צעירה זו להובלת מיזמים או פעילות מסוימת, לתת לה תפקיד/ים ייחודי/ים בקהילה, לספק לה משמעות, תחושת נחיצות ואחריות.

האתגר

צעירה בתוך הקהילה מתסיסה, מייצרת אווירה לא טובה, עושה דרמטיזציה של אירועים.

לא הכול אידילי בתוך הקהילה. כמו בכל קבוצה פעילה, לעיתים נוצרים מצבי קונפליקט. קיים סיכון, שמצבים נקודתיים יהפכו למשברים חברתיים המובילים למריבות לחוסר הסכמה.

אתגרים

צעירות קבועות לוקחות תפקיד

פאסיביות בביצוע תפקיד

חוסר רצון לבצע פעולות אקטיביסטיות

חוסר רצון להרחיב את הקהילה

מצבי קונפליקט בין הצעירות

צעירה שמייצרת דרמה בקהילה

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

פרק זה מיועד לגוף המפעיל את הקהילה ו/או לגוף שנותן את המעטפת המקצועית לקהילה. במרבית המקרים, קהילה אקטיביסטית פועלת בתוך מסגרת של עמותה, ארגון או רשות מקומית. מכיוון שהפעלה של קהילות אקטיביסטיות אינו דבר מוכר, יש צורך לספק מעטפת מקצועית שמסבירה את עולמות התוכן ומאפשרת למידת עמיתות ודיון בסוגיות שעולות. המעטפת המקצועית של הקהילה יכולה להינתן על ידי הארגון המפעיל או על ידי ארגונים מקצועיים (רשת קהילות/מנחים חיצוניים מומחים בבינוי קהילה), שהארגון יחבור אליהם.

בחירת רכזת לקהילה

תפקיד הרכזת בקהילות הוא חשוב ומרכזי.

במחקר שנערך על מיזם 'צעירות בראש' עלה, כי תפקוד הרכזת השפיע על עלייה בתפקוד הצעירות והקהילה. בדוח הביניים על המחקר נכתב: "גם הממצאים הכמותניים וגם האיכותניים הצביעו על מרכזיות הרכזת במיזם. האופן שבו הצעירות תופסות את תפקוד הרכזת בבינוי הקהילה ובפיתוח אקטיביזם חברתי, בנוסף לאופן שבו הן תופסות את היכולת של הרכזת לספק מענים לצורכי המשתתפות, משפיע על עלייה בתפקוד הצעירות. הדבר מצביע על חשיבות הרכזת כגורם מחולל שינוי בחיי הצעירה."

תפקיד הרכזת הוא מורכב, עדין ודורש מיומנויות מגוונות רבות (קשר אישי עם הצעירות, פיתוח תכנים, יצירת שותפויות והובלת תהליכים). חלק ממיומנויות אלה הרכזת תוכל ללמוד תוך כדי תפקידה, באמצעות הליווי שהיא מקבלת מהארגון ו/או מהמעטפת המקצועית, אולם חלק מהן נדרש עם הכניסה לתפקיד.

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

ניתוח עיסוק הרכזת

תפקיד הרכזת כולל:

1. גיוס צעירות לקהילה: מעבר לגרעין הראשוני, לצורך הרחבת הקהילה באופן שוטף.
2. פיתוח שותפויות יישוביות.
3. ליווי פרטני של צעירות בקהילה ותיווך לשירותים קיימים.
4. קידום יוזמות של אקטיביזם חברתי.
5. פיתוח תוכן והבניית מערכי המפגש, בחירת ספקים חיצוניים ולמידה עצמית.
6. ריכוז והנחיה של מפגשי הקהילה:
 - קידום היבטים של בינוי קהילתי (כולל ארגון ותכנון של פעילויות פנאי, גיבוש קבוצה, יצירת רשת חברתית ענפה, קידום משילות עצמית).
 - עיסוק במגדר עם חברות הקהילה ופיתוח ראייה ביקורתית.
 - קידום פעילות אקטיביסטית.
7. עבודת מינהלה, כולל ניהול תקציב.
8. שימוש בפלטפורמות דיגיטליות לקידום הקהילה.
9. השתתפות במפגשי הכשרה והדרכה של רשת הקהילות, המספקת מעטפת מקצועית (אם קיימת).

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

כישורים מהותיים לתפקיד רכזת:

✓ **ניסיון מוצלח בהובלה ובגיבוש של קבוצה:** הכוונה ליכולת להבין גורמים מוטיבציוניים, לייצר מוטיבציה, להבין תהליכים קבוצתיים, לנוע בגמישות בין מפגשים של אחת על אחת לבין מפגשים קבוצתיים ולייצר מפגשים משמעותיים שיש בהם שיח על זהות אישית וקבוצתית וניצנים של אקטיביזם.

✓ **ניסיון בהדרכה או בהנחיית קבוצות.**

✓ **ניסיון בריכוז בפרויקט דינמי ומשתנה:** על הרכזת לדעת ליצור פעולות גם ללא מערכי שיעור מובנים, תוך כדי תנועה, ולהתאימם לאוכלוסיית היעד ולקהילה. הדבר מצריך גמישות, יכולת להתמודד עם מצבי עמימות ועבודה מ'למטה למעלה'.

✓ **היכרות עם אוכלוסיית היעד:** על הרכזת להיות בעלת היכרות וניסיון בעבודה עם צעירות במצבי סיכון והזרה, שכן היא תידרש להתמודד עם אתגרים רבים הנובעים מעבודה עם אוכלוסייה זו. חשוב שהרכזת תגיע מהעולם של הצעירות, תוכל לפתח חיבור טוב עמן ולדבר איתן ב'גובה העיניים'.

✓ **אמונה בכוחן של הצעירות,** ביכולתן לגדול, להשתנות ולחולל שינוי חברתי; אמונה בכוחן של נשים בכלל.

✓ **ניסיון בהקמת שותפויות עם גורמים ברשות המקומית** והיכרות עם הפוליטיקה והרשות המקומית. ניסיון זה מהותי להובלת קהילה ורצוי להדגיש אותו בתהליך הבחירה. חוסר יכולת ליצור שיתופי פעולה עלול לפגוע בקהילה ולייצר תסכול.

✓ **יכולות של שיווק, הסברה ורתימה** (גם מול צעירות וגם מול השותפים הפוטנציאליים).

✓ **התנסות או היכרות עם העולם האקטיביסטי** מהווה יתרון חשוב.

הרכזת יכולה להגיע מהעולם של עבודה סוציאלית (רצוי עבודה סוציאלית-קהילתית), אך אין זה חובה. במיזם 'צעירות בראש' לקחו חלק גם רכזות שהגיעו מתחומי ההוראה, החינוך, המגדר ומדעי החברה.

אפיון עיסוק - המלצה

סוג העיסוק	פירוט	שעות	הערות
גיוס צעירות לקהילה (כחלק מהפעילות השוטפת להרחבת הקהילה).	שיחות טלפון עם צעירות.	5	
	מפגשים עם מובילים של מסגרות לנערות/ צעירות ביישוב.	4	
יצירת שותפויות יישוביות.	פגישות עם גורמים שונים לקידום הקהילה והפעילות האקטיביסטית שלה (מרכז הצעירים, רווחה, מרכז קהילתי, ראש רשות, אנשים מתחומי התוכן)	8	בממוצע שתי פגישות בשבוע, שעה כל פגישה.
	הובלת ועדות היגוי והשתתפות בשולחנות עגולים ביישוב.	3	
הכנה למפגש בינוי קהילה	בנייה ופיתוח תכנים.	8	שעתיים לכל מפגש.
	איתור של הרצאות אורח (נשים אקטיביסטיות, סדנאות, ועוד).	3	
	שיחות עם צעירות לפני המפגש (חלוקת אחריות, תזכורת להגיע).	3	
	הכנת המקום לפני המפגש.	1	
הנחיה וריכוז של מפגשי הקהילה - אחת לשבוע למשך שעתיים וחצי.	קידום היבטים של בינוי קהילתי (פעילויות פנאי וגיבוש קבוצה, יצירת רשת חברתית ענפה, קידום משילות עצמית).	10	
	עיסוק במגדר עם חברות הקהילה ופיתוח ראייה ביקורתית.		
	בנייה והובלה של מיזמים חברתיים יחד עם הצעירות.	7	
	הובלת אירועי שיא בקהילה לשלושת המעגלים.	5.5	אחת לחודשיים-שלושה.

היבטים ניהוליים
בהפעלת קהילה
אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון והדרכה חברתית

סוג העיסוק	פירוט	שעות	הערות
קשר אישי עם הצעירות.	ליווי אישי, שימור, תיווך לשירותים קיימים בקהילה.	10	כשעה בחודש ל-10 צעירות.
מיתוג הקהילה והעלאת הנראות שלה ביישוב.		2	
הדרכה והכשרה.	השתתפות בהדרכה ולמידה מטעם רשת הקהילות.	4	בהנחה שהקהילה משויכת לרשת קהילות המעניקה מעטפת מקצועית.
	שיחות הדרכה, ליווי ופגישות בתוך הארגון המפעיל.	2	
מינהלה ותקציבים.	מילוי דוחות.	1	
	ניהול תקציב.	0.5	
	העברת שאלונים.	2	
סה"כ		80	

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

ניהול המוצא התקציבי

המודל התקציבי המיטבי של קהילה אקטיביסטית מורכב משני רכיבים עיקריים:

1. המשאב האנושי: שכר והוצאות מעביד עבור רכזת קהילה.

2. תקציב פעילות: נחלק לארבעה תחומים:

א. פעילות פנימה לגיבוש הקהילה.

ב. פעילות למידה (סדנאות, כלים ומיומנויות).

ג. פעילות אקטיביסטית.

ד. מיתוג, פרסום ושיווק הקהילה ופעילויותיה.

להלן מודל מוצע לתקציב קהילה אקטיביסטית עבור שנת פעילות אחת. מודל זה נשען על הניסיון שנבנה במיזם 'צעירות בראש'. הסכומים המופיעים במסגרת המודל הם בגדר המלצה בלבד. ניתן להזיז תקציבים בין סעיפי הפעילות לפי צורכי הקהילה.

הערות	הסכום בש"ח	רכיב
מפגש קבוצתי אחת לשבוע וליווי פרטני לפי הצורך.	70,000	רכזת המיזם ב-50% משרה
סדנאות חיצוניות בנושא מגדר וחשיבה ביקורתית, מיומנויות ויזום פעולות אקטיביסטיות, תהליכי בינוי קהילה.	10,000	תקציב פעילות
פעילות אקטיביסטית.	10,000	
גיבוש פנאי ובינוי קהילה.	5,000	
מיתוג, שיווק ופרסום פעילות הקהילה.	5,000	
	100,000	סך הכול

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

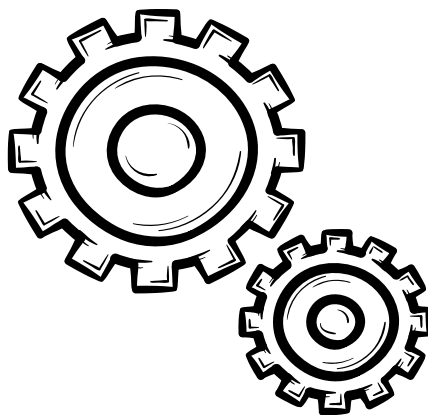
מעטפת מקצועית לרכזת

המודל הלוגי של קהילה

המודל הלוגי הוא מודל לתכנון ולאחר מכן להערכת ביצועים, הרלוונטי בעיקר במגזר החברתי. המודל מתאר סכמה לינארית של התשומות, הפעולות, התפוקות והתוצאות/השלכות של פעולת הארגון. המודל נוצר מתוך צורך לטייב את תהליכי התכנון של הקהילה בחתירה להשפעה (impact) ברורה, זאת כדי להבטיח כי הקהילות לא יעריכו רק את התפוקות שהוציאו לפועל, אלא גם את תוצאות הפעולה.²

המודל מגדיר למעשה את התוצאות שאליהן הקהילה שואפת להגיע ומהי הצלחה של קהילה. יש בו תוצאות ברמה האישית, הנוגעות לצעירות עצמן וכן תוצאות ברמה הקהילתית ובעשייה האקטיביסטית. עבור כל תוצאה מוגדרות פעילויות המובילות אליה והמשאבים הנדרשים לכך. למידת המודל הלוגי מאפשרת לרכזת הקהילה להבין מה מצופה ממנה והיא מהווה מצפן בעשייה ובסיס לבניית תוכנית עבודה ראשונית של הקהילה. מומלץ כי אחת לתקופה, הרכזת יחד עם הקהילה יבדקו את הכתוב במודל הלוגי, כדי לוודא שפעילות הקהילה מכוונות לתוצאות הרצויות.

להלן דוגמה למודל לוגי של קהילה אקטיביסטית, שנבנה במסגרת מיזם 'צעירות בראש' ומתבסס על הפעילות של הקהילות במיזם.

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

² ההגדרה מתוך אתר "דואולוג": <https://doalogue.co.il>

תוצאה ברורה האישית

אקטיביזם וקהילתיות מהווים כלי להתפתחות ולצמיחה של צעירות בהזרה

פעילות	תפוקות	תוצאות ביניים	תוצאות סופיות
40 מפגשים בשנה, מתוכם מפגשים הכוללים: - מיומנויות כגון: הצגה עצמית, ניהול זמן ותכנון, עבודת צוות. - תחומי ידע בדגש על אקטיביזם, מגדר, קהילתיות. - העמקת המודעות העצמית באמצעות שיח רפלקטיבי: חולשות וחוזקות. - התבוננות ביקורתית על היבטים שונים בחיי הצעירה, הצטלבויות וזהות. - עבודה אישית מול הצעירות: תיווך לשירותים קיימים. - שיח על יתרונות קהילה רחבה ברמה של השפעה וקיימות. - מעבר על כלי גיוס, שיח על "איך" מרחיבים קהילה והתנסות בגיוס צעירות. - קיום פעולות המיועדות להרחבת מעגל המשתתפות.	- מספר הצעירות שהתקדמו ביעדים שהציבו לעצמן (תעסוקה, זוגיות, לימודים). - מספר צעירות שהתנסו בהצגה עצמית שלהן, של נושא או של הקהילה אל מול קהל מבחץ. - מפגש אישי אחד עם כל צעירה אחת לשנה לפחות, ועוד לפי הצורך. - מבחינה מספרית: מעגל שלישי נחשב כהגעה לפעילויות שלוש עד ארבע פעמים בשנה + השתייכות לקבוצת מקוונת. 2/3 מהצעירות יהיו במעגל הראשון-שני, 1/3 המעגל השלישי.	- הקניית מיומנויות של ביטוי עצמי, הצגה עצמית, תכנון, יצירת קשרים, עבודת צוות. - עלייה במודעות עצמית, היכרות עם חולשות וחוזקות. - עלייה ביכולת לרפלקציה עצמית בהיבטים הקשורים לעתיד ולזהות הצעירה. - עלייה בתחושת המסוגלות הכללית והביטחון העצמי. - רכזת וצעירות מחויבות ופועלות להרחבת הקהילה. - הקהילה גדלה משנה לשנה.	- עלייה ביכולת לחשיבה ביקורתית (ג'נדר, זהות). - עלייה בחקירת הזהות ובאוריינטציית עתיד. - פרו-אקטיביות בחיים אישיים. - עלייה בתחושת התקווה והמשמעות. - הפיכת הצעירות לפעילות בגיוס ובהרחבת הקהילה

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון והזרה חברתית

תוצאה ברמה הקהילתית

הקהילה מהווה קבוצת שייכות משמעותית לצעירות ונערכת לפעילות ארוכת טווח

תוצאות סופיות	תוצאות ביניים	תפוקות	פעילות
• יצירת קשרים כלפי חוץ תוך פיתוח רשת קשרים ושיתופי פעולה.	• עלייה בהרגשת השייכות לקהילה ובתפיסת התמיכה החברתית בקהילה.	• נראות לקהילה: שם, לוגו, רשתות חברתיות (פייסבוק/אינסטגרם).	• 40 מפגשים שנתיים הכוללים פעילות בנושאים המעסיקים את הקהילה.
• הקהילה הופכת להיות גורם מוכר ומוערך בארגון וביישוב.	• עלייה במספר הקשרים המשמעותיים בתוך הקהילה, במפגשים בין הפגישות הפורמליות; פעילות בוואטסאפ.	• לפחות שני תפקידים מאוישים על ידי הצעירות או ועדות קבועות לאורך השנה.	• היכרות וגיבוש קבוצה.
• לקהילה יש שותפויות ומשאבים לקיומה.	• עלייה במשילות עצמית של צעירות בקהילה – לוקחות אחריות על המפגשים בקהילה, שותפות בוועדות, תפקידים בקהילה, הובלה של תכנים ואירועים עבור הקהילה.	• לקהילה יש מסמך חזון/אמנה/תקנון/דרך לקבלת החלטות/מי משתתפת בקהילה.	• מפגש עם דמויות מרכזיות וקהילות נוספות הפועלות במרחב החיצוני.
• קיימות הקהילה בטווח הארוך.	• עלייה במשילות עצמית של צעירות בקהילה – לוקחות אחריות על המפגשים בקהילה, שותפות בוועדות, תפקידים בקהילה, הובלה של תכנים ואירועים עבור הקהילה.	• מספר קשרים חיצוניים שהקהילה יצרה (אנשים מהרשות/מרכזי צעירים).	• פעולות לקידום העצמאות של הקהילה – הצעירות מובילות חלק מהמפגש, חלוקה לוועדות.
• הקהילה מהווה קבוצת שייכות משמעותית עבור הצעירות.	• לקהילה יש נרטיב, ערכים, מסורות טקסים.	• הקהילה יוזמת ומוציאה לפועל לפחות יום אחד של גיבוש וכיף עבור עצמה.	• המשגה והגדרה: מה זאת קהילה עבורנו... מי משתתפת, מה החוקים.
	• עלייה בהזדהות עם הקהילה; הקהילה כמקור של כוח והעצמה.		• ליווי והנחיה של הצעירות ביזום פעילות פנים-קהילתית וניהול תקציב עצמאי (טיולים, ימי שיא, הרצאות, סדנאות).

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

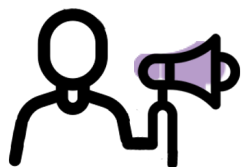
ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון והזרה חברתית

תוצאה ברמת האקטיביזם

צעירות משתתפות בפעילות אקטיביסטית המחוללת שינוי

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

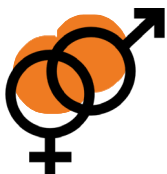
המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

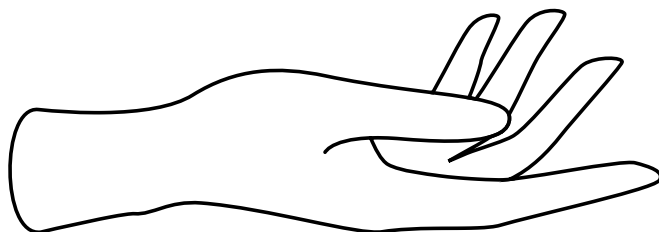
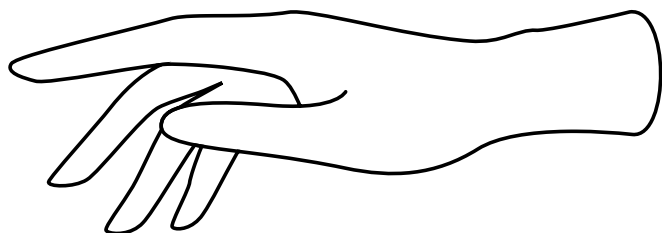
פעילות	תפוקות	תוצאות ביניים	תוצאות סופיות
40 מפגשים שנתיים. - המשגה של אקטיביזם והיכרות עם ערוצי פעולה שונים. - יצירת התנסויות שונות בעשייה פנימה והחוצה, בזירות שונות. - היכרות וחשיפה ליוזמות אקטיביסטיות שונות. - ידע בסוגיות חברתיות והדרכה לחקירה, לניתוח ולחשיבה ביקורתית. - שיח בנושא אקטואליה. - למידה של כלים לעשייה חברתית: כתיבת כרטיס פרויקט, גיוס שותפויות, בניית תקציב, הפקת לקחים.	- עלייה במספר פעולות אקטיביסטיות שנעשו במהלך השנה. - מספר הצעירות מהקהילה שלקחו חלק בעשייה. - המשגה והיכרות עם מספר ערוצי פעולה/ אקטיביסטיות/ יוזמות קיימות בארץ ובעולם. - לפעילות האקטיביסטית גויסו משאבים ושותפויות. - עלייה במספר המוטבים שנהנו מהפעילות משנה לשנה, ו/או עלייה במידת ההשפעה.	- עלייה בעמדות חיוביות כלפי השתתפות אזרחית. - עלייה בתפיסה וביכולת לבצע שינוי חברתי. - קיימת מטרה ברורה לעשייה האקטיביסטית והזדהות עימה. - עלייה בידע ובמיומנות באשר לאקטיביזם (דרכי פעולה, כלים מודעות, כלים לעשייה). - יזימה של פעילות להשתתפות אזרחית.	- פיתוח חשיבה ביקורתית. - פיתוח תפיסת תפקיד אזרחית. - ישנם מופעים נוספים של השתתפות אזרחית בקרב הצעירות. - עלייה במספר היוזמות החברתיות שבוצעו, היקפן, תדירותן ומעגלי ההשפעה. - עלייה במספר הפעולות האקטיביסטיות שנעשו ביוזמת הצעירות.

קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון והזרה חברתית

היבטים מגדריים (רואי)

- קיים סילבוס בסיסי לידע בנושא מגדר (מותאם אוכלוסייה).
- הצעירות יפתחו רגישות מגדרית ויקבלו מיומנות להסתכל דרך עדשה מגדרית על התנסויות בחייהן.
- הרכזות ישתמשו במשקפיים מגדריות לגבי הנושאים המועברים (היבטים מגדריים בחיי הצעירות, בזהותן).
- שליטה בעולמות תוכן בסיסיים של המגדר; ניתוח של סוגיות בראייה מגדרית.
- קידום הממד הרפלקטיבי על הנושא המגדרי בפעילויות השונות, בעשייה ובתכנים.
- חיבור בין חיי הצעירות לסוגיות מגדריות שונות.

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

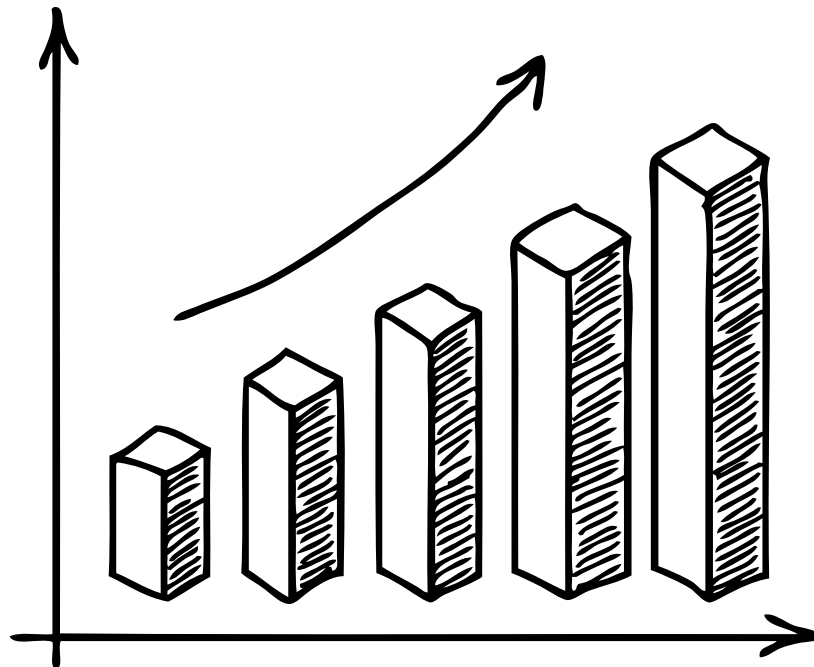
הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

ניהול נתונים ודוחות

לעבודה מבוססת נתונים, הכוללת איסוף, ארגון, ניתוח ותצוגה של נתונים יש חלק מהותי וקריטי בעיצוב המדיניות, שכן החלופה לאי-שימוש בנתונים יבשים היא עבודה לפי תחושת בטן, שלעיתים קרובות אינה מדויקת ואינה מספקת. חלק מתפקיד הארגון בהובלת הקהילה הוא לייצר מערך של נתונים המאפשרים תהליכי קבלת החלטות מבוססים על נתונים בפרספקטיבה ארוכת טווח. מערך הנתונים יכול לכלול נתונים על אודות: נוכחות הצעירות במפגשי הקהילה, תדירות המפגשים, תכנים במפגשים, מספר הפעילויות, ועוד.

מומלץ כי במסגרת הארגון, שבמסגרתו הקהילה פועלת, תתקיים אחת לחודש פגישה עם רכזת הקהילה ובה יוצגו הנתונים של החודש האחרון. דוחות עדכניים של נתונים מאפשרים להתבונן על התפתחות הקהילה, לזהות מגמות ולהפיק לקחים. הנתונים והלמידה על אודותם מאפשרים 'יד על הדופק' בנוגע לעמידה ביעדים ובמטרות של הקהילה וכן תורמים לשיפורה המתמיד.

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

להלן המלצות אחדות לניהול המידע, שיבטיחו עבודה מבוססת נתונים לאורך כל פעילות הקהילה:

• **ניהול רשימה מסודרת של הצעירות הלוקחות חלק בקהילה:**

על הרשימה להתעדכן עם כל עזיבה/נשירה/הצטרפות של צעירות. מומלץ כי הרשימה תכיל את שם הצעירה, מספר תעודת הזהות ומאפיינים נוספים שלה, כגון: סטטוס אישי, תעסוקה, לימודים, שירותים נוספים שהיא צורכת. בגלל אופיין הדינמי של הקהילות יש להקפיד לעדכן רשימה זו לפחות אחת לחודש.

• **דוח חודשי מתעדכן על פעילות הקהילה:**

מספר המפגשים שהתקיימו, פילוח תחומי התוכן שהועברו, הנוכחות של הצעירות במפגשים, עדכון על נשירה מהקהילה.

• **דוח חצי שנתי מסכם:**

דוח זה אמור לשקף את הדוחות החודשיים של חצי השנה האחרונה בראייה מסכמת, להתבונן על תוכנית העבודה השנתית ולבחון תכנון מול ביצוע חצי שנתי. על הדוח לבחון את כלל הפעילויות שהתקיימו בתחום האקטיביזם, מגדר, בינוי קהילה, למידה והתנסות ועליו להציף את האתגרים לצד החוזקות וכן לסמן יעדים, דגשים ונושאים לשימור ולשיפור במהלך חצי השנה הבאה. מומלץ לשלב בדוח גרפים המבטאים את גדילת הקהילה לאורך זמן, סיכום שיעורי נוכחות ונשירה לאורך חצי השנה.

ניתן להיעזר בתבנית דוח שנוצרה במסגרת מיזם 'צעירות בראש' ובטבלת אקסל המאפשרת מעקב אחר הצעירות המשתתפות בקהילה והנוכחות במפגשים.

**היבטים ניהוליים
בהפעלת קהילה
אקטיביסטית**

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

הקמת והובלת ועדות היגוי

מומלץ להקים ועדת היגוי מקומית, שתלווה את הקהילה. לוועדת ההיגוי יכולות להיות מטרות מגוונות: לרתום שותפים לעשייה, להרחיב את החשיבה ולשמוע דעות שונות על דילמות ונושאים שהרכזת או הארגון מתלבטים לגביהם, להתייעץ ולקבל הכוונה בצומתי דרכים, לקדם את המטרות של הקהילה, ועוד. קהילה לא יכולה להתקיים ללא שותפים יישוביים ורשת קשרים שיסייעו לה להוביל את הפעילות האקטיביסטית, להגדיל את השפעתה ואת הנראות במרחב. ועדת היגוי חזקה מסייעת לקהילה להשיג את מטרותיה. עם התכנסותה של הוועדה, מומלץ לקבוע יחד עם חבריה את המטרות והיעדים ומדדים וקביעת הצלחתה של הקהילה.

חשוב שישולבו בוועדה נציגים מהארגון/הרשות המלווים את הרכזת בפעילותה, נציגים של כלל השותפים וכן משתתפים נוספים העשויים להיות לעזר בניהול ובעיצוב הקהילה. שותפים אפשריים: מנהלת מחלקת הרווחה ביישוב, מנהלת מרכז הצעירים ו/או רכזת מעורבות חברתית, עו"ס 'יתד' ביישוב, יועצת ראש הרשות לענייני מגדר, מנהל בית ספר, נשים משפיעות ביישוב, נשים יזמיות, ועוד. מומלץ אף לשקול לצרף לוועדת ההיגוי צעירות מובילות מהקהילה כדי שייקחו חלק פעיל בתכנון התוכנית ובהובלתה. פרט למשתתפים הקבועים בוועדה, ניתן להזמין משתתפים מזדמנים, בהתאם לנושא שבו הוועדה דנה (למשל: אם הדיון הוא גיוס משאבים לפעילות הקהילה – ניתן להזמין אנשים נוספים מהרשות הרלוונטיים לדיון).

מומלץ כי ועדת ההיגוי תתכנס בין פעמיים לשלוש בשנה, לפגישה של לפחות שעתיים, שתאפשר שיח ודיון מעמיק. יש לשלוח לו"ז וחומרים מקדימים מספר ימים לפני מועד התכנסות הוועדה, כדי לאפשר למשתתפים להתכונן לדיון. הזמנת ועדת ההיגוי צריכה לכלול את רשימת חברי הוועדה (שם, תפקיד, פרטי קשר), את לוח הזמנים ואת מיקום המפגש.

הרכב ועדת ההיגוי:

התנהלות ועדת ההיגוי:

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

נושאים שחשוב שיוצגו בוועדה:

- **דיווח על מה נעשה עד כה וכן פערים (אם ישנם) בין תכנון לביצוע.**
כוח האדם המוביל את הקהילה, מיקום הקהילה (מבחינת מבנה ביישוב).
מאפייני הצעירות (כמה מועסקות/גילאים/סטטוס), מה מניע את הצעירות, מה מעניין אותן, עמידה ביעדי הגיוס.
- **דיווח על הנתונים שנאספו בתקופה המדווחת:** מספר המפגשים, סוגי מפגש, תכנים עיקריים שהועברו, מיומנויות וכלים שהצעירות קיבלו בתקופה הזו.
- **התייחסות לשני ממדי התוכן העיקריים:** אקטיביזם וקהילה והתקדמות הקהילה בתחומים אלה (דוגמה: האם יש אלמנטים של משילות עצמית, האם החלו קשרים חברתיים בין הצעירות, אילו התנסויות באקטיביזם היו לקהילה, האם נבחר נושא עיקרי לאקטיביזם).
- **מה מתוכנן לחודשים הקרובים** (תכנים, ימי שיא, תהליכים).
- **הצפת אתגרים ודילמות מפעילות הקהילה** וקיום דיון: הרחבת החשיבה וסיעור מוחות בנושאים המעסיקים את הקהילה. לדוגמה: איך ניתן להגדיל את הנראות של הקהילה ברשות, מה הצרכים של הרשות בנושא אקטיביזם, איך ניתן להגביר את העשייה האקטיביסטית של הקהילה, גיוס תקציבים לטובת הפעילות של הקהילה, ועוד.

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

מעטפת מקצועית לרכזת

הקמה של קהילה אקטיביסטית מבוססת מגדר דורשת שינוי תודעתי ולמידה גם של נשות המקצוע המובילות את הקהילה וגם של הצעירות עצמן. לכן חשוב שתהיה מעטפת והדרכה מקצועית הניתנת על ידי הגוף המפעיל ו/או גופים חיצוניים.

מה יכולה/צריכה לכלול המעטפת המקצועית?

למידה על עולמות התוכן של המיזם:

המשגה ולמידה על עולמות התוכן של המיזם: קהילה, אקטיביזם ומגדר. כמו כן, כלים ופרקטיקות בנושא קהילתיות ואקטיביזם, היכרות עם אנשים מובילים, ועוד.

שינוי תודעתי ושמירה על מצפן קהילתי ואקטיביסטי:

בהנחה שמרבית הרכזות מגיעות מרקע טיפולי, מעטפת מקצועית יכולה לסייע בחיזוק הפן הקהילתי-אקטיביסטי של עבודתן, תוך דגש על שינוי תפיסתי – מנותנות שירות ומקבלות שירות להובלה משותפת של הרכזת והצעירות וכיצד לאפשר לצעירות להוביל, בעוד הרכזת הולכת אחורה בתהליך מבוקר.

למידת עמיתות:

בניית קהילה הוא תהליך עדין, שלא תמיד ניתן לפרוט אותו למדריך ברור או לסילבוס מובנה. יש בו כל הזמן ניסוי, טעיה וניסיון להתאים את התהליכים והתכנים למקום שבו הקהילה נמצאת. לכן מומלץ, שהמעטפת המקצועית תכלול למידת עמיתות, הכוללת למידה מהידע והניסיון של רכזות אחרות, המובילות גם הן קהילות אקטיביסטיות.

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

01

02

03

ניתן לספק את המעטפת המקצועית במספר דרכים:

ליווי אישי של מנהל/ת ישיר/ה בארגון.

מנחים או מדריכים חיצוניים, מומחים לתחומי התוכן של בינוי קהילה אקטיביסטית.

השתתפות בכנסים/וובינרים/הכשרות חיצוניות בנושאים קהילתיים ואקטיביסטיים ולמידה מתוך השדה המקצועי. ישנם ארגונים שכל שנה מקיימים כנסים ומפיצים ידע בהקשרים אלו ורצוי להתחבר אליהם.

מסגרת השתייכות ולמידת עמיתות:

אם הארגון מפעיל יותר מקהילה אקטיביסטית אחת – ניתן לייצר מסגרת למידה פנים-ארגונית. אם לא, אפשר לחבר את הרכזת לרשת קהילות קיימת (לדוגמה: רשת הקהילות של 'ארץ עיר', רשת הקהילות של 'בני מקום', של 'חברים בטבע', ועוד). ערך מוסף מהשתייכות לקהילה מקצועית שכזו הוא, שניתן לארגן מפגשים בין הצעירות בקהילות השונות. מהניסיון שנצבר במיזם 'צעירות בראש' מפגשים כאלו עושים טוב לצעירות גם מהיבט שהן חלק ממשהו גדול יותר וגם כדי לייצר אנרגיה של עשייה באמצעות המפגש המשותף.

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

לדוגמה: במהלך מיזם 'צעירות בראש' הרכזות הובילו מיזם משותף לרגל יום האישה הבינלאומי, במסגרתו הצעירות עברו סדנה בנושא תקרת הזכוכית בהקשר האישי והחברתי. כל אחת דיברה על תקרת הזכוכית האישית שלה ובחרה מסר שמלווה אותה ויכול להיות מועיל גם לנשים אחרות. מהמסרים השונים הצעירות יצרו גלויות. המטרה הייתה להפיץ גלויות אלו, שיגיעו לכמה שיותר נשים ברחבי הארץ, מכל התרבויות והמגזרים, בתקווה שיתחברו ליצירה ויפרצו את כל תקרות הזכוכית המגבילות אותן.

השתייכות של קהילה לרשת קהילות- לקהילה רחבה של קהילות, מסייעת בגיבוש הזהות הקהילתית ובקיימות הקהילתית לאורך זמן. על כן, חשוב שהארגון המפעיל את הקהילה יפעל באופן יזום לחיפוש מתמיד אחר אפשרויות חבירה לקהילות נוספות, דומות או שונות. במסגרת זו ניתן לארגן כנס קהילות, מפגשים יזומים תקופתיים בין צעירות מקהילות שונות, שיח מקוון על פעילויות הקהילות ובחירת פרויקטים משותפים- בין קהילתיים, להרחבת ההשפעה של האקטיביזם באופן שחוצה קהילות ורשויות.

היבטים ניהוליים בהפעלת קהילה אקטיביסטית

בחירת רכזת לקהילה

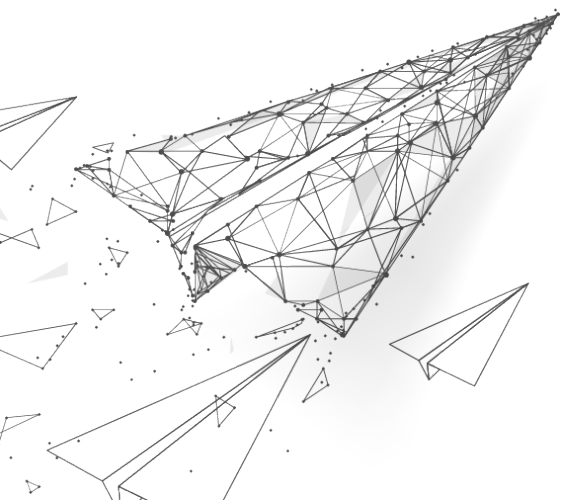
ניהול המודל התקציבי

המודל הלוגי

ניהול נתונים ודוחות

הקמת והובלת ועדות היגוי

מעטפת מקצועית לרכזת

דוגמא לפרויקט משותף של כל הקהילות שהשתתפו במיזם "צעירות בראש- סבאיא אוואלאן"
לרגל יום האישה הבינלאומי 2021.

צעירות בראש
الصبايا أول

תקרת הזכוכית שלי היא:
**לשבור שגרה,
לפרוץ גבולות**
מסר:
**לעשות משהו שונה
מהרגיל ולהתקדם בחיים**
החצר לדי:
كسر الروتين وخرق الحدود
الرسالة:
افعلي شيئاً مختلفاً عن
المعتاد وتقدمي فالحياة
رنا، مجموعة نالطيات
كريات شومنة

צעירות בראש
الصبايا أول

תקרת הזכוכית שלי היא:
השמים הם לא הגבול!
מסר:
**תשברו מוסכמות ואל
תחששו לגעת בשמים**
החצר לדי:
السماء ليست
هي الحدود!
الرسالة:
اكسري الانقيادات المتفق
عليها فالتجمع ولا
تخافي من لمس السماء
مراف، مجموعة
الشابات تحبون ديمونا

STRONG WOMAN

צעירות בראש
الصبايا أول

תקרת הזכוכית שלי היא:
הפחד
מסר:
**ללמוד להתמיד
ולהילחם עד שתגיעי
לאישה הטובה ביותר
בעיניים שלך**
החצר לדי:
الخوف
الرسالة:
ثابري، ادري، وكافحي
حتى تصبحين أعظم
إمرأة في عين نفسك
فان هو مشروع
مجموعات نسوة

צעירות בראש
الصبايا أول

תקרת הזכוכית שלי היא:
הפחד
מסר:
**להצליח לראות מה יש
מעבר לכאן ועכשיו,
לחשוב לאן אני רוצה
להגיע בעוד עשר שנים**
החצר לדי:
الخوف
الرسالة:
أَنْ أنتج رؤية ما هو أبعد
من الحاضر، والتفكير في
المكان الذي أريد أن أصل
إليه بعد عشر سنوات
نوعمي "الصبايا أول"

צעירות בראש
الصبايا أول

תקרת הזכוכית שלי:
**השמיים הם הגבול,
החיים הם כמו כביש
שאין לא סוף**
מסר:
**תאמינו ביכולות שלכן,
ותשאפנה לכל דבר
שאתן חולמות לעשות
כי השמיים הם הגבול**
החצר לדי:
حدودنا السماء، الحياة
تمثل طريق لا نهاية له
الرسالة:
أمتي بقدراتك، واجتهدتي
بكل ما تحلمي به لأن
حدودنا السماء
روى، مشروع الصبايا أول

צעירות בראש
الصبايا أول

תקרת הזכוכית שלי היא:
כמו חלל בלי אוויר
מסר:
**אין ממח לפחד לעולם!
לדמיין את המקום
אליו אני רוצה להגיע**
החצר לדי:
مثل المساحة الخالية
من الهواء
الرسالة:
لا يوجد شيء على
الاطلاق لتخافي منه!
تخيلي فقط المكان الذي
تريدي الذهاب إليه
عدي، مشروع "الصبايا أول"

נספח: מאגר כלים ומערכי המפגש

שם המערך	סוג	תת שלב	קרדיט
מודל הפעלה קהילות בני מקום	תדריך	למידת עומק	רשת צעירים בני מקום
מודל הרשת של ארץ עיב	תדריך		עמותת ארץ עיב
המבוא המקוצר לפמיניזם ומגדר	תדריך		אתר יודעת
המחווה להשתתפות אזרחית	כלי		קרן גנדיר
המדריך לאקטיביזם של שתיל	כלי		שתיל
ניהול שותפויות	כלי	גיוס צעירות	ארגז כלים חברתי
כלי לגיוס צעירות לקהילות	כלי		ליאורה ארנון, מנהלת היחידה לחדשנות, המועצה הישראלית להתנדבות
כתיבת תכנית עבודה	כלי		ארגז כלים חברתי

קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון והדרה חברתית

שם המערך	סוג	תת שלב	קרדיט
מערך מפגש בנושא: הכרות ושיח על המיזם - מפגש ראשון של הקהילה	מערך	איך מתחילים? מפגשים ראשונים	ניצן ברנשטיין, רכזת קהילה
היכרות למפגש ראשון והסבר על המיזם	מתודה		רנא מחארב, רכזת קהילה
כושם ראשוני	מערך	יצירת קשרים משמעותיים בין הצעירות	אמאל גדבאן מוסא, רכזת קהילה
מתודה לפתיחה בנושא זהות	מתודה		רכזות המיזם
שאלות הכוונה לשיחות "אחת על אחת" עם הצעירות	מתודה		גליה זידמן, ארגון שחרות
פסיכולוגיה חיובית	מערך		מעין שמעיה, רכזת קהילה
סקר לייקים	מתודה	למידת עומק	מעין שמעיה, רכזת קהילה
מתודה בנושא אזור תפקודי שיא	מתודה	גיבוש זהות ונרטיב אישי קהילתי	מעין שמעיה, רכזת קהילה
מנהיגות בקהילה	מערך		אסתי טייכמן, רכזת קהילה
משאבים אישיים וקהילתיים	מערך		לילך שוורץ, רכזת קהילה
קולאז' ככלי השלכתי	מתודה		ירדן, רכזת קהילה

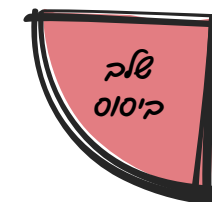
קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון והדרה חברתית

שם המערך	סוג	תת שלב	קרדיט
חשיפה לאקטיביזם	מערך	שיח בנושאים חברתיים	ניצן ברנשטיין, רכזת קהילה
מה בוער לי? שיח על נושאים חברתיים ובחירת נושא כתיבת תכנית עבודה	מערך		לילך שוורץ, רכזת קהילה
תקרת זכוכית	מערך		רכזות המיזם
כלי לקבלת החלטות בקהילה	כלי	מיתוג הקהילה	ליאורה ארנון, מנהלת היחידה לחדשנות, המועצה הישראלית להתנדבות
בחירת מיזם קבוצתי	מערך	אקטיביזם במנות קטנות	שרה טנץ, רכזת קהילה
בניית חזון / אמנה קהילתית	מערך ומתודות	כתיבת אמנה קהילתית	ארץעיר

קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון והדרה חברתית

שם המערך	סוג	תת שלב	קרדיט
וועדת בקהילה ככלי לקבלת החלטות	כלי	בינוי קהילה עם משילות עצמית	אסתי טייכמן
מתודות להעצמת שיח נשי שמעורר זהות	מערך		רכזות המיזם
מערכי מפגש בנושא מגדר, הבנייה חברתית, פמיניזם	מערכי מפגש	פיתוח ראייה מגדרית ביקורתית	ארגון אישה לאישה
שיח חברתי בחברה שמרנית	מערכי מפגש		רואא קבלאן
משפיעות - שישה מערכי מפגש להיכרות, המשגה והנעה לפעולה אקטיביסטית	מערך		רכזות המיזם
כרטיס פרויקט	כלי	אקטיביזם בגובה העיניים	ניצן ברנשטיין, רכזת קהילה
כלי למיפוי קהילתי	כלי		ארגז כלים חברתי, הרשת להתנדבות
אקטיביזם מתור זיהוי צרכים בשטח	כלי	התנסות במיזמים אקטיביסטים	אורי ובר - קהילת עלמות משנות עולמות
חקר עומק של בעיה	מערך		שרה טנא, רכזת קהילה
שאלון להפקת לקחים בסיום מיזם אקטיביסטי	כלי	אקטיביזם כמהלך מעצים	ניצן ברנשטיין, רכזת קהילה

קהילות אקטיביסטיות לצעירות בסיכון והדרה חברתית

שם המערך	סוג	תת שלב	קרדיט
<u>עשייה חברתית ככוח מרפא</u> <u>אקטיביזם בעבודה עם צעירות בסיכון וטראומה מורכבת</u> <u>מעגלים קהילתיים - מודל והמשגה</u>	מערך	אקטיביזם כמהלך מעצים	אופיר יצקן וקהילת הקול אפשרי ארגז כלים חברתי, הרשת להתנדבות
	כלי		אן ענטר - לוי וקהילת סיסטרהוד
	כלים וטיפים	הרחבת הקהילה	ארצ'עיר
<u>בריסטול הקהילה שלי</u> <u>כלי להובלת אירוע בקהילה</u> <u>13 קריטריונים לבחירת נושא לפעילות אקטיביסטית</u>	מתודות	כתיבת מסמך חזון	קרן גנדיר
	כלי	ארגון והפקה של פעילות קהילתית	ארגז כלים חברתי, הרשת להתנדבות
	כלי	בניית תכנית עבודה לקהילה	גליה זידמן, ארגון שחרות
<u>פעילות פתיחה וסיום של מפגש קהילתי</u> <u>צ'ק אינ צ'ק אאוט</u>	מתודה	כל השלבים	חברת beinco

